

สำนักหอสมุดกลาง พระจอมเกล้าลาดกระบัง

ศูนย์ชุมชนซานเมืองสะพานใหม่

Sapanmai Subcenter

นางสาวลลิตน์ มะลิขาว

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน.....**75599**
วัน,เดือน,ปี.....**๖ ๗ ๕๐** 2550

b. 1183903x
i.

ปริญญาโทนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตร์บัณฑิต
สาขาวิชาสถาปัตยกรรม ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญาโท : ศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่
Sapanmai Subcenter
นักศึกษา : นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว รหัส 48035034
อาจารย์ที่ปรึกษา : ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
คณะ : ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา : ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา : สถาปัตยกรรม

.....
ปริญญาโทฉบับนี้ คณะกรรมการตรวจปริญญาโทได้ตรวจพิจารณาและเห็นชอบแล้วจึงอนุมัติให้ปริญญาโทฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา ตามหลักสูตรครุศาสตร์อุตสาหกรรมบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2549

.....คณบดีคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม
(รศ.ดร.วิวัฒน์ ชินะตระกูล)

.....ประธารกรรมการ
(ดร.คัมพงษ์ หนูบรรจง)

.....กรรมการ
(รศ.สุรศักดิ์ กังขาว)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

.....กรรมการ

(ผศ.สมพล ดำรงเสถียร)

.....กรรมการ

(ผศ.เบญจวรรณ อุบลศรี)

.....กรรมการ

(ผศ.พัสดราภรณ์ ทิพย์โสธร)

.....กรรมการ

(อาจารย์สมิทธิ หวังเจริญ)

.....กรรมการ

(อาจารย์สันติ กวินวงศ์ไพบุลย์)

.....กรรมการ

(อาจารย์ทศพร ไสดาบรรล)

.....กรรมการ

(อาจารย์ณัททัย จันเสน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปริญญาานิพนธ์	: ศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ Sapanmai Subcenter
นักศึกษา	: นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว รหัส 48035034
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
คณะ	: ครุศาสตร์อุตสาหกรรม
ภาควิชา	: ครุศาสตร์สถาปัตยกรรม
สาขาวิชา	: สถาปัตยกรรม

บทคัดย่อ

การศึกษา "โครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่" เป็นการศึกษาถึงข้อมูลเบื้องต้น เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล และกำหนดเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนา โดยออกมาในรูปของการออกแบบและวางผังในบริเวณพื้นที่ศึกษา ซึ่งจะพัฒนาจากความเหมาะสมของสภาพปัจจุบัน ศักยภาพ และแนวโน้มที่เกิดจากผลกระทบของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 และแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่มืองน่าอยู่ ซึ่งกำหนดให้ กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่เจริญเติบโตอย่างเป็นระบบ ตามหลักการสากลของการพัฒนาเมือง พัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและสิ่งแวดล้อมของเมือง ให้กรุงเทพมหานครเป็น "เมืองน่าอยู่" ส่งเสริมความเป็นมหานครที่มีความน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์ชุมชนชนานเมืองจำนวน 5 แห่ง เพื่อกระจายแหล่งงาน ย่านการค้า และการให้บริการพื้นฐานไปยังพื้นที่รอบนอกเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน ได้แก่ ศูนย์ชุมชนชนานเมืองลาดกระบัง ศูนย์ชุมชนชนานเมืองบางขุนเทียน ศูนย์ชุมชนชนานเมืองมีนบุรี ศูนย์ชุมชนชนานเมืองบางนา-ศรีนครินทร์ และศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ให้มีย่านพาณิชยกรรมเมือง ย่านพาณิชยกรรมชุมชน และศูนย์บริการชุมชนในพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยกกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่เกษตรกร ดังนั้นการศึกษาในครั้งนี้จึงมีจุดมุ่งหมายที่จะกำหนดแนวทางในการวางแผนการพัฒนาด้านกายภาพของพื้นที่ศึกษา โดยให้สอดคล้องกับนโยบาย แผนพัฒนาต่างๆ รวมทั้งสภาพทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ และบทบาทหน้าที่ของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษาทั้งหมด วิเคราะห์เพื่อหาบทบาทที่สำคัญตลอดจนพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ที่เหมาะสมที่สุดจากการศึกษาและวิเคราะห์พอจะสรุปได้ว่า บทบาทของพื้นที่ศึกษามีบทบาทเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม การค้า การบริการ เป็นศูนย์กลางคมนาคม เป็นศูนย์กลางอยู่อาศัย โดยพัฒนาให้สามารถรองรับประชากรทั้งจากชุมชนรอบนอกและประชากรในเขตโดยมีประชากรเป้าหมาย 1,128,624 คน

ในการวางแผนทางในการพัฒนาโดยอาศัยผลที่ได้จากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการกำหนดกิจกรรม พื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาเป็นศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ นโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา นำมาสรุปผลเป็นแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยพัฒนาและออกแบบเป็นผังแม่บทของโครงการ ซึ่งเป็นการวางแผนทางในการพัฒนา โดยมีแนวทางในการพัฒนาแบ่งช่วงพัฒนาออกเป็น 4 ช่วง ช่วงละ 5 ปี รวมระยะเวลาในการพัฒนา 20 ปี ในแต่ละช่วงของการพัฒนารัฐจะมีมาตรการต่างๆ เช่น ข้อบังคับ กฎหมายและข้อกำหนดเพื่อควบคุมให้สามารถดำเนินการไปตามผังที่ได้วางไว้ โดยมีภาคเอกชนร่วมมือกับภาครัฐในการพัฒนาพื้นที่เพื่อเป็นศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาเรื่อง "ศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่" ในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี โดยได้รับความร่วมมือ คำแนะนำ การอนุเคราะห์ในด้านข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความช่วยเหลือในด้านต่างๆ จากบุคคลหลายฝ่าย จนทำให้การศึกษาในครั้งนี้สำเร็จตามเป้าหมายซึ่งผู้ศึกษาต้องขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

- อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
- คณาจารย์ภาควิชาครุศาสตร์สถาปัตยกรรม (สจล.)
- เจ้าหน้าที่กองผังเมือง สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร
- บิดา มารดา
- รุ่นพี่ (470350..) พี่คนๆ (480350..) และน้อง (490350..)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาของโครงการ	1
1.2 เหตุผลของโครงการ	3
1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา	7
1.4 วัตถุประสงค์ของปริญญาานิพนธ์	10
1.5 ขอบเขตของการศึกษาปริญญาานิพนธ์	11
1.6 วิธีการดำเนินปริญญาานิพนธ์	11
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	13
1.8 อภิธานศัพท์	14
บทที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	
2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับจังหวัด	15
2.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับเขตและระดับชุมชน	36
บทที่ 3 การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา	
3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในชุมชนเมือง	45
3.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	51
3.3 สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา	61
บทที่ 4 การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและบทบาทของพื้นที่	
4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง	62
4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ศึกษา	64
4.3 ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา	67

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่การศึกษา	68
4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษา	69
4.6 การวิเคราะห์เพื่อศักยภาพในการพัฒนา	73
4.7 วิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต	84
บทที่ 5 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา	
5.1 การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา	86
5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต	87
5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามา ใช้บริการพื้นที่โครงการ	94
5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต	95
บทที่ 6 การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาพื้นที่ศึกษา	
6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา	97
6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ	97
6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ	113
6.4 แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง	118
บทที่ 7 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา	131
7.2 ข้อเสนอแนะ	132

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรตามแขวง	44
ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย	74
ตารางที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง	75
ตารางที่ 4.3 แสดงค่านิยมคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของอาคาร	75
ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดิบของลักษณะของพื้นที่น้ำท่วม	76
ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนดิบของมุมมองที่สวยงามของพื้นที่ศึกษา	76
ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนดิบของสถาบันการศึกษา	77
ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนประชากรเขตอิทธิพล ปี 2541, 2549 และคาดการณ์ในปี 2569	89
ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้โครงการปี พ.ศ. 2549	91
ตารางที่ 5.3 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้โครงการปี พ.ศ. 2569	92
ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม	107

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่ประเทศไทย	17
ภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร	18
ภาพที่ 2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมของกรุงเทพมหานคร	21
ภาพที่ 2.4 แสดงเส้นทางส่วนต่อขยายรถไฟฟ้า BTS จำนวน 10 เส้นทาง	28
ภาพที่ 2.5 แสดงที่ตั้งเขตบางเขน	36
ภาพที่ 2.6 แสดงพื้นที่เขตบางเขน	37
ภาพที่ 2.7 แสดงถนนสายหลักในเขตบางเขน	40
ภาพที่ 2.8 ภาพแสดงพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจเขตบางเขน	42
ภาพที่ 2.9 ภาพแสดงพื้นที่รับผิดชอบของการประสานนครหลวงเขตบางเขน	43
ภาพที่ 3.1 แสดงวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร	48
ภาพที่ 3.2 แสดงอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ	49
ภาพที่ 3.3 แสดงโรงพยาบาลเซ็นทรัลเจเนอรัล	49
ภาพที่ 3.4 แสดงห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี	50
ภาพที่ 3.5 แสดงตลาดยิ่งเจริญ	50
ภาพที่ 3.6 แสดงกลุ่มพระนครเหนือ	51
ภาพที่ 3.7 แสดงพื้นที่เขตบางเขน	52
ภาพที่ 3.8 แสดงการแบ่งเขตการปกครองเขตบางเขน	52
ภาพที่ 3.9 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินเขตบางเขน	53
ภาพที่ 3.10 แสดงอาณาเขตของโครงการศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่	54
ภาพที่ 3.11 แสดงแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินบางเขนในอนาคต	54
ภาพที่ 3.12 แสดงตลาดสะพานใหม่ฝั่งตะวันตก ตะวันออก	56
ภาพที่ 3.13 แสดงสภาพแวดล้อมหน้าตลาดยิ่งเจริญ	56
ภาพที่ 3.14 แสดงสภาพแวดล้อมภายในตลาดยิ่งเจริญ	57
ภาพที่ 3.15 แสดงสภาพแวดล้อมด้านหลังที่จอดรถตลาดยิ่งเจริญ	57

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 3.16 แสดงการปลูกบ้านเรือนล้าเข้าไปในลำคลองบางเขน	58
ภาพที่ 3.17 แสดงการปลูกบ้านเรือนล้าเข้าไปในลำคลองบางเขน	58
ภาพที่ 3.18 แสดงสภาพแวดล้อมภายในซอยของเขตบางเขน	59
ภาพที่ 3.19 แสดงสภาพแวดล้อมริมถนนพหลโยธิน	59
ภาพที่ 3.20 แสดงอาคารพาณิชย์ริมถนนพหลโยธิน	60
ภาพที่ 3.21 แสดงสภาพการจราจรบริเวณหน้าตลาดยิ่งเจริญ	60
ภาพที่ 4.1 วิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ศึกษา	66
ภาพที่ 4.2 จินตภาพของพื้นที่ศึกษา	72
ภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนระดับการเข้าถึง	78
ภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนระดับความหนาแน่น	79
ภาพที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนพื้นที่น้ำท่วม	80
ภาพที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนมุมมองที่สวยงาม	81
ภาพที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนสถาบันการศึกษา	82
ภาพที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนรวมทั้งหมด	83
ภาพที่ 6.1 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 1	104
ภาพที่ 6.2 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 2	105
ภาพที่ 6.3 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 3	106
ภาพที่ 6.4 แสดงแนวความคิดในการกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง	109
ภาพที่ 6.5 แสดงในการออกแบบผังบริเวณ	115
ภาพที่ 6.6 แสดงระบบโครงข่ายคมนาคมพื้นที่โครงการ	116
ภาพที่ 6.7 แสดง Figure ground	117
ภาพที่ 6.8 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 1	120
ภาพที่ 6.9 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 2	121
ภาพที่ 6.10 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 3	122
ภาพที่ 6.11 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 4	123

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
ภาพที่ 6.12 แสดงภาพถ่ายหุ่นจำลอง	126
ภาพที่ 6.13 แสดงทัศนียภาพป้ายรถประจำทางก่อน-หลังปรับปรุง	127
ภาพที่ 6.14 แสดงทัศนียภาพบริเวณพาดิชนยกรรม	128
ภาพที่ 6.15 แสดงทัศนียภาพบริเวณย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลาง	129
ภาพที่ 6.16 แสดงทัศนียภาพบริเวณพาดิชนยกรรม	130

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของโครงการ

ในปัจจุบันสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร ได้จัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาเมืองของ กรุงเทพมหานคร ซึ่งในการวางผังได้คำนึงถึงประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง คือ ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่กรุงเทพมหานคร และปริมณฑล การบริหารปกครองพื้นที่ การคมนาคมขนส่ง สภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การกระจายความหนาแน่นของจำนวนของประชากรในเขต กรุงเทพมหานคร นโยบายของภาครัฐ และความคิดเห็นของประชาชนส่วนรวมข้อมูลต่างๆ ได้นำมาประกอบการพิจารณาและกำหนดกรอบชี้้นำการพัฒนา ส่งเสริม และควบคุมลักษณะการใช้ที่ดินในเขตกรุงเทพมหานคร ให้เป็นเมืองที่มีความสมดุล ทั้งนี้จากการที่กรุงเทพมหานครได้มีการขยายตัวของที่อยู่อาศัย การเจริญเติบโต และเปลี่ยนแปลงไปอย่างต่อเนื่อง¹ การจัดทำแผนแม่บทในการพัฒนาเมืองของกรุงเทพมหานครเป็นกรอบในการพัฒนาเมืองสะท้อนความต้องการของประชาชนและนโยบายการบริหารเมืองได้อย่างชัดเจน ซึ่งกรุงเทพมหานครจะนำผังเมืองรวมไปใช้เป็นเครื่องมือในการบริหาร ด้วยการนำไปกำหนดเป็นแผนงานและโครงการต่างๆ เพื่อพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองน่าอยู่ ในรูปของ “แผนพัฒนากรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่” โดยมีการกำหนดการพัฒนาแบ่งออกเป็นย่าน หรือโซนนิ่ง ตามศักยภาพของพื้นที่ตลอดจนสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของประชาชนในพื้นที่²

แผนพัฒนากรุงเทพมหานครเป็นเมืองน่าอยู่ ประกอบด้วย แผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน เพื่รองรับการขยายตัวของชุมชนในอนาคตไม่ให้เติบโตอย่างไร้ทิศทาง เช่น กำหนดพื้นที่ย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่น ย่านที่อยู่อาศัยเบาบาง ศูนย์ชุมชนชานเมือง เพื่อลดความแออัดของศูนย์กลางเมือง ย่านพาณิชยกรรม ศูนย์คมนาคม เขตอุตสาหกรรมชานเมือง การกำหนดของแผนผังที่โล่ง ฯลฯ ยุทธศาสตร์หลักของผังเมืองกรุงเทพมหานครในการดำเนินการปรับโครงสร้างของเมืองที่กำลังเติบโต คือ การสร้างระบบศูนย์ชุมชนชานเมือง กำหนดให้มีศูนย์ชุมชนชานเมือง

¹www.bma-epd.go.th

²ในสพ.ฐานเศรษฐกิจ (กระแสป่าวรายวัน) 10 พ.ค. 2549

จำนวน 7 แห่ง คือ ศูนย์ชุมชนชานเมืองลาดกระบัง ศูนย์ชุมชนชานเมืองบางขุนเทียน ศูนย์ชุมชนชานเมืองมีนบุรี ศูนย์ชุมชนชานเมืองบางนา-ศรีนครินทร์ หนองจอก ตลิ่งชัน และศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่³

ในอดีตที่ผ่านมาการขยายตัวของกรุงเทพมหานครเมื่อครั้งที่ได้รับการสถาปนาให้เป็นเมืองหลวงแห่งใหม่ของประเทศในรัชสมัยของพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (รัชกาลที่ 1) มีพื้นที่เมืองประมาณ 2,589 ไร่ (4.14 ตารางกิโลเมตร) เท่านั้น สำหรับจำนวนประชากรไม่มีหลักฐานชัดเจน โดยประชากรอาศัยอยู่ในเขตกำแพงเมืองและริมแม่น้ำลำคลองใกล้เคียงกับกำแพงเมือง ต่อมาในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 4) ประชากรในกำแพงเมืองเพิ่มมากขึ้น จึงโปรดให้ขยายเมืองออกไปอีกชั้นหนึ่ง ด้วยการขุดคลองผดุงกรุงเกษมเป็นคูเมืองชั้นนอก เปลี่ยนระบบสัญจรทางน้ำมาเป็นทางบก โดยการสร้างถนนเจริญกรุง บำรุงเมือง เพ็ชรนคร ถนนสีลม ชุมชนได้ขยายมาทางทิศใต้ของเมือง มีการก่อสร้างอาคาร ร้านค้าตามแบบตะวันตก ในปี พ.ศ. 2443 มีพื้นที่เมืองประมาณ 8,330 ไร่ (13.32 ตารางกิโลเมตร) โดยมีประชากรประมาณ 6000,000 คน และในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้ทรงขยายเมืองออกไปทางทิศเหนือ ด้วยการสร้างพระราชวังดุสิต สวนและวังต่างๆ มีการสร้างสะพาน สิ่งก่อสร้างต่างๆ ขุดคลองเพื่อเป็นเส้นทางคมนาคมขนส่งผลผลิตและการเพาะปลูก ฯลฯ หลังจากกรุงเทพมหานครได้มีการเปลี่ยนแปลงทางกายภาพเป็นอย่างมากในสมัยรัชกาลที่ 4-5 เป็นต้นมา เมืองได้มีการขยายตัวอย่างรวดเร็วทั้งด้านพื้นที่เมืองและประชากร จำนวนประชาชนของกรุงเทพมหานครเพิ่มจากจำนวน 1 ล้านคนแรกเป็น 2 ล้านคนในเวลาประมาณ 10 ปี จาก 2 ล้านคนเป็น 3 ล้านคนในเวลา 8 ปี จาก 3 ล้านคนเป็น 4 ล้านคนในเวลา ประมาณ 7 ปี และ 4 ล้านคนเป็น 5 ล้านคนในเวลาประมาณ 5 ปีเท่านั้น ทั้งๆ ที่อัตราเพิ่มสุทธิของจำนวนประชากรลดลง แสดงให้เห็นว่าการขยายตัวของกรุงเทพมหานครอย่างรวดเร็วนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการอพยพย้ายถิ่นของประชากร และพื้นที่เมืองนั้นสามารถแยกพิจารณาได้ 2 ประเด็น ได้แก่ พื้นที่ตามของเขตการปกครอง และพื้นที่ความเป็นเมือง พื้นที่ความเป็นเมืองจะแสดงให้เห็นความเป็นจริงของกิจกรรมเมืองที่เกิดขึ้นได้มากกว่าของเขตการปกครอง โดยตรวจสอบจากภาพถ่ายทางอากาศในปี พ.ศ. ต่างๆ พบว่า ในปี พ.ศ. 2510 กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ชุมชนประมาณ 143.42 ตารางกิโลเมตร โดยเมืองได้ขยายตัวออกไปทางด้านทิศใต้ถึงสมุทรปราการ ทางด้านเหนือถึงจังหวัดนนทบุรี ด้านทิศตะวันตกอยู่บริเวณเขตธนบุรีและพื้นที่ติดต่อกับ และทางด้านตะวันออกเฉียงใต้ขยายตัวไปตามแนว

³ สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2549) , 9.

ถนนสุขุมวิท ปี พ.ศ. 2529 และ พ.ศ.2538 และ พ.ศ.2543 ได้พบว่าพื้นที่ความเป็นเมืองได้ขยายตัวออกไปอย่างรวดเร็วมาก เป็นจำนวน 347.39, 585.54, และ 672.339 ตารางกิโลเมตร โดยทิศทางการขยายตัวของเมืองได้ครอบคลุมพื้นที่จังหวัดต่างๆ ในบริเวณปริมณฑลและอยู่ในแนวทางด้านทิศตะวันออกและด้านทิศเหนือของศูนย์กลางเมืองเดิม และเป็นการเปลี่ยนแปลงจากพื้นที่เกษตรกรรมมาเป็นพื้นที่อยู่อาศัยพาณิชยกรรมและอุตสาหกรรม⁴

ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่อยู่ภายใต้กลุ่มพระนครเหนือ ประกอบด้วยเขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตหลักสี่ และเขตบางเขน ปัจจุบันเป็นเขตที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อยและที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง การพัฒนาส่วนใหญ่เกิดจากการลงทุนของภาคอสังหาริมทรัพย์ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว ขณะที่ภาครัฐยังจัดนาบริการพื้นฐานไม่ทันกับการพัฒนาของภาคเอกชน ดังนั้นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นเมืองน่าอยู่ ได้กำหนดแผนงานพัฒนาพื้นที่กลุ่มเขตนี้ให้เป็นเขตที่อยู่อาศัยที่มีความพร้อมด้านการให้บริการพื้นฐาน และมีองค์ประกอบของที่อยู่อาศัยตามมาตรฐานผังเมือง

โครงการศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ เขตบางเขนเป็นวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหาของเมืองที่มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว และมีการใช้พื้นที่ที่หนาแน่น โดยการจัดตั้งศูนย์ชุมชนมีวัตถุประสงค์เพื่อลดเวลาของการเดินทางเป็นระยะทางไกลระหว่างบ้านและสถานที่ทำงาน เพื่อสร้างแหล่งงานให้ใกล้กับที่พักอาศัยในพื้นที่ชานเมือง ที่พร้อมด้วยแหล่งพาณิชยกรรม อุตสาหกรรม สิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ของภาครัฐ สาธารณูปโภค เพื่อบรรเทาปัญหาการจราจรติดขัด โดยการส่งเสริมระบบขนส่งให้ดีขึ้น มีการเชื่อมโยงระบบขนส่งทั้งของภาครัฐและเอกชนด้วยกัน เพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นของประชาชน โดยมีแหล่งงานและสถานที่พักอาศัยในสภาพแวดล้อมชานเมืองด้วยด้วยกัน เพื่อกระจายแหล่งงาน ให้บริการพื้นฐานไปยังพื้นที่รอบนอกเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่เป็นศูนย์ชุมชนหนึ่งที่มีศักยภาพสูงในการดำเนินงานให้เป็นรูปธรรมทั้งในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม⁵

1.2 เหตุผลของโครงการ

1.2.1 ด้านนโยบาย

⁴ สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร. กรุงเทพมหานคร ปีที่ 27, 2542. [http : www.bma-epd.go.th](http://www.bma-epd.go.th)

⁵ www.bma-epd.go.th

เพื่อตอบสนองแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ ใช้เป็นแผนปฏิบัติการสำหรับการพัฒนากรุงเทพมหานครโดยบรรลุตามนโยบายวิสัยทัศน์ของผังเมืองรวมในอนาคต 20 ปี สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานครและความต้องการของประชาชน

การจัดทำแผนงาน โครงการ ได้ดำเนินการในระดับกลุ่มเขต 12 กลุ่ม ตามการแบ่งกลุ่มเขต เพื่อการบริหารจัดการเมือง และมุ่งเน้นการจัดทำแผนปฏิบัติการที่ส่งเสริมการพัฒนาตามบทบาท และศักยภาพของพื้นที่ ประกอบด้วย เขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว เขตเศรษฐกิจเมือง เขตที่อยู่อาศัย เขตชุมชนใหม่รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ เขตเมืองอุทยานนคร เขตควบคุมและรักษาสภาพแวดล้อมของเมือง

ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วยนโยบาย แผนผัง ข้อกำหนด และมาตรการ สำหรับการพัฒนาเมืองระยะยาว 20 ปี ได้วางและจะทำภายใต้วิสัยทัศน์หรือความมุ่งหวังที่จะให้กรุงเทพมหานครเป็น

- มหานครที่มีความน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพที่ดี
- มหานครที่มีระบบคมนาคมขนส่ง คล่องตัว สะดวกสบาย
- มหานครที่มีความโดดเด่นในด้านศิลปวัฒนธรรม
- มหานครที่เป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจวิชาการของประเทศและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- มหานครที่เป็นศูนย์กลางการบริการ สถาบันทางสังคมที่สำคัญและองค์กรระหว่างประเทศ

ภายใต้วิสัยทัศน์ประกอบกับปัญหาของเมืองที่มีการพัฒนาแบบกระจายกระจาย ปัญหาการจราจร ปัญหาอาคารทิ้งร้างและอาคารหยุดก่อสร้าง ผังเมืองกรุงเทพมหานครได้กำหนดผังโครงสร้างการพัฒนากรุงเทพมหานคร เพื่อรองรับประชากรในอนาคต 20 ปี ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 12.6 ล้านคน

1.2.1.1 ผังเมืองรวมกรุงเทพมหานครตอบสนองวิสัยทัศน์การพัฒนาเมือง

1. ส่งเสริมความเป็นมหานครที่มีความน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์ชุมชนชานเมืองจำนวน 7 แห่ง เพื่อกระจายแหล่งงาน ย่านการค้า และการให้บริการพื้นฐานไปยังพื้นที่รอบนอกเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน ได้แก่ ศูนย์ชุมชนชานเมืองลาดกระบัง ศูนย์ชุมชนชานเมืองบางขุนเทียน ศูนย์ชุมชนชานเมืองมีนบุรี ศูนย์ชุมชนชานเมืองบางนา-ศรีนครินทร์ หนองจอก ตลิ่งชัน และศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ให้มีย่านพาณิชย์กรรมเมือง ย่านพาณิชย์กรรมชุมชน และศูนย์บริการชุมชนในพื้นที่

ชนบทและเกษตรกรรมเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพและความเป็นอยู่ของเกษตรกร จำกัดเขตอุตสาหกรรมให้อยู่ในพื้นที่ที่กำหนดในเขตบางบอน เขตบางขุนเทียน และเขตอุตสาหกรรมตามประกาศของกรมโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อความสะดวกในการจัดการปัญหามลพิษ รวมทั้งเสนอแนะให้มีส่วนสาธารณะกระจายตัวในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

2. ส่งเสริมความเป็นมหานครที่มีระบบคมนาคมขนส่ง คล่องตัว สะดวกสบาย ด้วยการพัฒนาระบบขนส่งมวลชน และเชื่อมโยงโครงข่ายคมนาคมขนส่งให้เกิดระบบที่สมบูรณ์ และเสนอให้มีการก่อสร้างถนนสายหลักสายรองจำนวน 27 สาย เพื่อสร้างความสมบูรณ์ของโครงข่ายถนน ตลอดจนการส่งเสริมการพัฒนาในบริเวณที่อยู่ในเขตการให้บริการขนส่งมวลชนระบบราง

3. ส่งเสริมความเป็นมหานครที่มีความโดดเด่นในด้านศิลปวัฒนธรรม ด้วยการอนุรักษ์ฟื้นฟูบริเวณกรุงรัตนโกสินทร์และกรุงธนบุรี

4. ส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางทางด้านเศรษฐกิจวิทยาการของประเทศและของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยการกำหนดพัฒนาย่านธุรกิจพาณิชยกรรมบริเวณศูนย์กลางเมืองในเขตบางรัก ปทุมวันและสาทร และให้มีการพัฒนาย่านธุรกิจพาณิชยกรรมศูนย์กลางรองบริเวณศูนย์กลางคมนาคม 3 แห่ง ได้แก่ ศูนย์พหลโยธิน ศูนย์มักกะสัน และศูนย์กลางคมนาคมกรุงเทพมหานคร ด้านใต้ และย่านธุรกิจพาณิชยกรรมศูนย์กลางรองบริเวณพระราม 3 ซึ่งเป็นบริเวณที่มีศักยภาพและความพร้อมสำหรับการพัฒนา

5. ส่งเสริมความเป็นศูนย์กลางการบริหาร สถาปัตยกรรมสิ่งสำคัญ และองค์กรระหว่างประเทศ ด้วยการปรับปรุง พื้นที่ และส่งเสริมความสง่างามของย่านสถาบันการบริหารปกครองในบริเวณเขตดุสิตและพื้นที่ต่อเนื่อง

1.2.1.2 นโยบายการพัฒนาเมือง

1. ด้านจราจร ส่งเสริมให้ใช้ระบบขนส่งมวลชนและระบบจราจรอัจฉริยะ

2. ด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเสีย

อันตราย และการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางสำคัญ

3. ด้านความปลอดภัย ส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และเสริมสร้างพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

4. ด้านการศึกษา พัฒนาการให้บริการการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ ที่มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ด้านคุณภาพชีวิต สนับสนุนบริการสุขภาพและเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกันของบุคคลทุกเพศทุกวัย จัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ขจัดความรุนแรงในครอบครัว ส่งเสริมโครงการเฝ้าระวังในชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องสุขภาพ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และผ่านสื่อมวลชน

6. ด้านเศรษฐกิจ สร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองแห่งโอกาส ทุกคนสามารถตั้งตัวและเติบโตได้

7. ด้านสถาปัตยกรรม ผังเมือง และศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมผลักดันให้ประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงความงดงามด้านทัศนศิลป์ของเมือง สร้างกลไกความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้ประชาชนและเยาวชนเห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย⁶

1.2.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากการที่ประเทศไทยพัฒนาตนเอง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่งผลให้สภาพโดยรวมด้านเศรษฐกิจของประเทศเกิดการพัฒนาย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการขยายตัวของชุมชนชานเมือง

งบประมาณรวมที่กำหนดไว้ในแผนที่นำทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจเมือง และที่อยู่อาศัยในระยะ 20 ปีข้างหน้า ซึ่งประกอบด้วย แผนพัฒนาพื้นที่ แผนพัฒนาการจราจรและขนส่ง และแผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม ตามแผนประมาณการโครงการพัฒนาศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ งบประมาณปี พ.ศ. 2551 เป็นเงินประมาณ 200 ล้านบาท ปี พ.ศ. 2552 เป็นเงินประมาณ 250 ล้านบาท รวมงบประมาณ 450 ล้านบาท⁷

1.2.3 ด้านสังคม

เป้าหมายการยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุล และขนาดครอบครัวที่เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่อง คนไทยมีสุขภาพดี มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบ ต่อส่วนรวม ให้ประชาชนอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๙ ปี ในปี ๒๕๕๙ ยกระดับการศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี

⁶ สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2549) ,6,9-10.

⁷ สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2549) ,ตารางที่5-3

๒๕๔๙ ขยายการประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และให้มีระบบการคุ้มครองทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนไทยทุกช่วงวัย ตลอดจนเพิ่มความเข้มแข็งให้ชุมชนและประชาสังคมและใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองนำอยู่ ชุมชนนำอยู่ รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ และประชาชนมีส่วนร่วม⁸

ปัญหาทางด้านการเพิ่มจำนวนประชากรในชุมชนมีเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความแออัด สภาพแวดล้อมโดยรวมไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาชุมชนเมือง และเกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.2.4 ด้านกายภาพ

ใช้ประโยชน์ของที่ดินให้เหมาะสมกับสภาพของพื้นที่ ในรูปแบบทางด้านงานสถาปัตยกรรมที่มีอยู่เดิมในปัจจุบันและกำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต ให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในปัจจุบัน

1.3 ความเป็นมาของปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา

1.3.1 ด้านนโยบาย

เนื่องจากนโยบายแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองนำอยู่ ใช้เป็นแผนปฏิบัติการสำหรับการพัฒนากรุงเทพมหานครโดยบรรลุตามนโยบายวิสัยทัศน์ของผังเมืองรวมในอนาคต 20 ปี สอดคล้องกับนโยบายของผู้บริหารกรุงเทพมหานครและความต้องการของประชาชน

การจัดทำแผนงาน โครงการ ได้ดำเนินการในระดับกลุ่มเขต 12 กลุ่ม ตามการแบ่งกลุ่มเขตเพื่อการบริหารจัดการเมือง และมุ่งเน้นการจัดทำแผนปฏิบัติการที่ส่งเสริมการพัฒนาตามบทบาทและศักยภาพของพื้นที่ ประกอบด้วย เขตอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและส่งเสริมการท่องเที่ยว เขตเศรษฐกิจเมือง เขตที่อยู่อาศัย เขตชุมชนใหม่รองรับสนามบินสุวรรณภูมิ เขตเมืองอุทยานนคร เขตควบคุมและรักษาสภาพแวดล้อมของเมือง

ปัญหาของเมืองที่มีการพัฒนาแบบกระจัดกระจาย ปัญหาการจราจร ปัญหาอาคารทิ้งร้าง และอาคารหยุดก่อสร้างผังเมืองกรุงเทพมหานครได้กำหนดผังโครงสร้างการพัฒนากรุงเทพมหานครเพื่อรองรับประชากรในอนาคต 20 ปี ซึ่งคาดว่าจะมีประมาณ 12.6 ล้านคน

1.3.1.1 การแก้ปัญหา

1. ด้านจราจร ส่งเสริมให้ใช้ระบบขนส่งมวลชนและระบบจราจรอัจฉริยะ

⁸ แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 9

2. ด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ของเสียอันตราย และการป้องกันแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และเพิ่มพื้นที่สีเขียวโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นแนวทางสำคัญ

3. ด้านความปลอดภัย ส่งเสริมความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน และเสริมสร้างพัฒนาความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว

4. ด้านการศึกษา พัฒนาการให้บริการการศึกษาจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งในระบบและนอกระบบ ที่มีคุณภาพมาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

5. ด้านคุณภาพชีวิต สนับสนุนบริการสุขภาพและเข้าถึงอย่างเท่าเทียมกัน ของบุคคลทุกเพศทุกวัย จัดสวัสดิการสังคมแก่ผู้ด้อยโอกาส ขจัดความรุนแรงในครอบครัว ส่งเสริมโครงการเฝ้าระวังในชุมชน ส่งเสริมและสนับสนุนการให้ความรู้ข้อมูลข่าวสารในเรื่องสุขภาพ ทั้งในระบบโรงเรียน นอกโรงเรียน และผ่านสื่อมวลชน

6. ด้านเศรษฐกิจ สร้างกรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองแห่งโอกาส ทุกคนสามารถตั้งตัวและเติบโตได้

7. ด้านสถาปัตยกรรม ผังเมือง และศิลปวัฒนธรรม การส่งเสริมผลักดันให้ประชาชนและภาคเอกชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงความงดงามด้านทัศนศิลป์ของเมือง สร้างกลไกความรู้ความเข้าใจและความตระหนักให้ประชาชนและเยาวชนเห็นถึงคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทย

1.3.1.2 แผนงานโครงการพัฒนากรุงเทพมหานคร

แผนงานโครงการพัฒนากรุงเทพมหานคร เพื่อนำการพัฒนากรุงเทพมหานครให้ เป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์แผนผัง และข้อกำหนดของผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร สอดคล้อง กับนโยบายของคณะผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ความต้องการของประชาชน และสามารถนำไปสู่ การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ประกอบด้วยแผนงานโครงการ 3 ส่วน คือ แผนพัฒนาพื้นที่ ซึ่งเป็น แผนงาน โครงการหลักที่จะนำการพัฒนาเมืองให้ไปในทิศทางที่กำหนดในผังเมืองรวม แผนพัฒนา การจราจรและขนส่ง เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความสะดวกสบายในการเดินทาง และ แผนพัฒนาสิ่งแวดล้อม ที่ต้องการส่งเสริมและรักษาสุขภาพแวดล้อมของเมือง

แผนพัฒนาพื้นที่ เป็นแผนงานโครงการที่สามารถดำเนินการโดยอาศัยอำนาจแห่ง พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2518 ในการวางและจัดทำผังเฉพาะ และการดำเนินการโดย อาศัยอำนาจแห่งกฎหมายอื่นๆ เช่น พระราชบัญญัติจัดรูปที่ดินเพื่อพัฒนาพื้นที่ พ.ศ. 2547 หรือ

โดยการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เพื่อสนับสนุนนโยบายการพัฒนา กรุงเทพมหานคร และวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดในผังเมืองรวมกรุงเทพมหานคร

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ

จากการที่ประเทศไทยพัฒนาตนเอง ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติส่งผลให้ สภาพโดยรวมด้านเศรษฐกิจของประเทศเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีการขยายตัวของ ชุมชนเมือง

สร้างความเข้มแข็งของเศรษฐกิจมหภาคให้เศรษฐกิจโดยรวมขยายตัวอย่างมีคุณภาพและ เสถียรภาพ โดยมีเป้าหมายให้เศรษฐกิจขยายตัวโดยเฉลี่ยร้อยละ ๔-๕ ต่อปี สามารถเพิ่มการจ้าง งานใหม่ในประเทศได้ไม่ต่ำกว่า ๒๓๐,๐๐๐ คนต่อปี มีอัตราเงินเฟ้อเฉลี่ยไม่เกินร้อยละ ๓ ต่อปี รักษาการเกินดุลบัญชีเดินสะพัดให้คงอยู่เฉลี่ยประมาณร้อยละ ๑-๒ ของผลิตภัณฑ์มวลรวมใน ประเทศ และรักษาทุนสำรองเงินตราต่างประเทศให้มีเสถียรภาพเพื่อสร้างความเชื่อมั่นของนัก ลงทุน รวมทั้งปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่เพิ่มสมรรถนะภาคการผลิตให้แข่งขันได้ โดยให้การ ส่งออกขยายตัวไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๖ ต่อปี ให้ผลผลิตภาพการผลิตรวมในภาคเกษตรเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๐.๕ ต่อปี ผลผลิตภาพการผลิตรวมในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๒.๕ ต่อปี และผลิต ภาพของแรงงานเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๓ ต่อปี เพิ่มรายได้จากการท่องเที่ยว โดยมีรายได้จาก นักท่องเที่ยวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ ๗-๘ ต่อปี และให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๓ ต่อปี

เพื่อแก้ปัญหาความยากจนและเพิ่มศักยภาพและโอกาสของคนไทยในการพึ่งพาตนเอง ให้ ได้รับโอกาสในการศึกษาและบริการทางสังคมอย่างเป็นธรรมและทั่วถึง สร้างอาชีพ เพิ่มรายได้ ยกกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับกลไก ภาครัฐให้เอื้อต่อการแก้ปัญหา

1.3.3 ด้านสังคม

ยกระดับคุณภาพชีวิต ให้ประเทศไทยมีโครงสร้างประชากรที่สมดุล และขนาดครอบครัวที่ เหมาะสม โดยรักษาแนวโน้มภาวะเจริญพันธุ์ของประชากรให้อยู่ในระดับทดแทนอย่างต่อเนื่อง คน ไทยมีสุขภาพดี มีคุณภาพ รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงมีคุณธรรม มีจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม ให้ประชาชนอายุ ๑๕ ปีขึ้นไป มีการศึกษาโดยเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า ๙ ปี ในปี ๒๕๔๙ ยกกระต การศึกษาของแรงงานไทยให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไปไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ในปี ๒๕๔๙ ขยายการประกันสุขภาพให้ครอบคลุมประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และให้มีระบบการ ค้ำครองทางสังคมที่สร้างหลักประกันแก่คนไทยทุกช่วงวัย ตลอดจนเพิ่มความเข้มแข็งให้ชุมชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และประชาสังคมและใช้กระบวนการชุมชนเข้มแข็งขับเคลื่อนให้เกิดการมีส่วนร่วมพัฒนาเมืองน่าอยู่ ชุมชนน่าอยู่ รวมทั้งปรับระบบบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีประสิทธิภาพ และประชาชนมีส่วนร่วม

ปัญหาทางด้านการเพิ่มจำนวนประชากรในชุมชนมีเพิ่มขึ้น ส่งผลให้เกิดความแออัด สภาพแวดล้อมโดยรวมไม่เหมาะสม ดังนั้นจึงควรมีการพัฒนาชุมชนเมือง และเกิดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม

1.3.4 ด้านกายภาพ

เนื่องจากเขตบางเขนมีข้อได้เปรียบ ซึ่งเป็นศักยภาพของชุมชนในการพัฒนาไม่ว่าจะเป็น ย่านพาณิชยกรรมศูนย์กลางชุมชนบริเวณตลาดสะพานใหม่ นับว่าเป็นย่านพาณิชยกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่ง ทำให้ย่านพาณิชยกรรมของเขตบางเขนแห่งนี้เป็นย่านที่สมบูรณ์และมีศักยภาพในการพัฒนา

1.4 วัตถุประสงค์ของปฏิญยานิพนธ์

1.4.1 เพื่อรวบรวม วิเคราะห์ วิจัย ข้อมูลทางกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และประชาชน ตลอดจนปัญหาของพื้นที่และความต้องการของประชาชน เพื่อประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาต่างๆ ทางด้านกายภาพ รวมทั้งการวิเคราะห์ความต้องการเชิงนโยบายของแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่มืองน่าอยู่ในภาพรวม

1.4.2 เพื่อจัดทำผังการใช้ประโยชน์ที่ดินและแนวทางการพัฒนาทางด้านกายภาพ

1.4.3 เพื่อจัดทำผังโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ผังสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆ ซึ่งประกอบด้วย

1.4.3.1 ผังระบบคมนาคม เช่น การปรับปรุงโครงข่ายถนนสายหลัก สายรอง ตลอดจนเสนอแนะเส้นทางใหม่ และระบบการจราจรที่สอดคล้อง

1.4.3.2 ผังระบบการระบายน้ำ การบำบัดน้ำเสีย ป้องกันน้ำท่วม และการกำจัดขยะมูลฝอย

1.4.3.3 ผังบริการสาธารณะอื่น ๆ ที่จำเป็น ศูนย์บริการสาธารณะสุข และศูนย์เยาวชน ฯลฯ

1.4.3.4 ผังปรับปรุงสภาพแวดล้อมและภูมิทัศน์ เช่น สวนสาธารณะ ถนนคนเดิน และลานส่งเสริมกิจกรรมสาธารณะ ฯลฯ

1.4.4 จัดทำผังการพัฒนา รวมถึงแผนปฏิบัติการ สำหรับพื้นที่ตามวัตถุประสงค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.5 ขอบเขตของการศึกษาปริญญาโท

1.5.1 ส่วนของการศึกษาภาคข้อมูล

1. ศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ทางด้านนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม และกายภาพ ซึ่งรวมทั้งแผนพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการที่เกิดขึ้น รวมไปถึงผู้ใช้ของโครงการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาแนวความคิดในการออกแบบศูนย์ชุมชนชนานเมือง และทฤษฎีที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานออกแบบและวางผัง
4. ศึกษาข้อมูลด้านเทคนิคต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในโครงการ
5. ศึกษาผลกระทบที่เกิดจากโครงการ ซึ่งรวมไปถึงการเปรียบเทียบระหว่างข้อดีและข้อเสียของโครงการ
6. ศึกษากฎหมาย พระราชบัญญัติและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

1.6 วิธีการดำเนินปริญญาโท

1.6.1 ชั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการศึกษา ค้นคว้า สอบถาม สัมภาษณ์บุคคลที่อยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและออกสำรวจพื้นที่ของโครงการ

ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) โดยการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ ตำราวิชาการ ผลงานการวิจัย แผนที่ ภาพถ่าย และเอกสารต่าง ๆ โดยจำแนกข้อมูลได้ดังนี้

1.6.1.1 ข้อมูลด้านนโยบาย

นโยบายแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่

แผนพัฒนาสำนักงานผังเมือง

1.6.1.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

แผนงบประมาณของการดำเนินงาน การก่อสร้าง สิ่งปลูกสร้าง ค่ารถถอน และปรับปรุงพื้นที่

ลักษณะโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศ ภาค จังหวัด เขต และชุมชนมีอิทธิพลต่อโครงการ

ศึกษาสภาวะเศรษฐกิจการขยายตัวทางเศรษฐกิจและการลงทุนที่ส่งผลต่อโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.6.1.3 ข้อมูลด้านสังคม

ศึกษาสถิติการเพิ่มจำนวนของผู้ที่ใช้โครงการพฤติกรรมของผู้ที่ใช้โครงการ ที่มีผลต่ออิทธิพลการออกแบบ

สถิติของหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ที่มีผลต่อโครงการ

1.6.1.4 ข้อมูลทางด้านกายภาพ

การใช้ประโยชน์ของที่ดินได้อย่างคุ้มค่าศึกษาการคมนาคมขนส่ง ของพื้นที่ใน บริเวณข้างเคียงโดยรอบ

ระบบสาธารณูปโภค และสาธารณูปการของโครงการ

1.6.2 ชั้นวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

จากการรวบรวมข้อมูลทางด้านต่าง ๆ แล้วจึงทำการแยกรายละเอียดเพื่อทำการวิเคราะห์ ข้อมูล ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ส่วนดังนี้คือ

1.6.2.1 ข้อมูลด้านนโยบาย

ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองนำอยู่และ แผนพัฒนาของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ยกมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับโครงการ เพื่อ เป็นการพิจารณาประกอบการวางแผนการทำงาน

1.6.2.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจ

ทำการวิเคราะห์ทางด้านแนวโน้มการขยายตัว และความเป็นไปได้ของโครงการ โดยการวิเคราะห์จากข้อมูลทางสถิติที่เกี่ยวข้อง

1.6.2.3 ข้อมูลด้านสังคม

ทำการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ และศักยภาพการคมนาคมขนส่ง เพื่อ กำหนดขนาดของโครงการ ให้เพียงพอต่อความต้องการของโครงการ

1.6.2.4 ข้อมูลด้านกายภาพ

ทำการวิเคราะห์การคมนาคมขนส่งของพื้นที่และสภาพทั่วไปของโครงการเพื่อทำ การจัดทำพื้นที่เศรษฐกิจที่เหมาะสมในการวางแผนผัง

1.6.3 ชั้นสังเคราะห์ข้อมูล

เป็นการนำเอาผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุป และทำการประเมินค่า เพื่อเป็น ตัวกำหนดแนวทางพื้นที่กิจกรรมและรูปแบบสถาปัตยกรรม ให้เหมาะสมกับย่านพาณิชย์กรรม

1.6.4 ข้อเสนอแนะและการออกแบบ

1.6.4.1 สร้างแนวความคิดในการออกแบบ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขอบเขตของข้อเสนอแนะในการออกแบบที่มาจากทฤษฎีและการสังเคราะห์ข้อมูล เพื่อเสนอแนวทางในการออกแบบปรับปรุง ซึ่งมีขอบเขตในการออกแบบปรับปรุงดังนี้

- ส่วนการวางผัง

ออกแบบเสนอแนะการวางผังชุมชนเพื่อกำหนดแนวทาง ให้เป็นในทางเดียวกัน

จัดวางผังพื้นที่โครงการที่เกิดขึ้นใหม่ให้มีความสัมพันธ์กับบริเวณพื้นที่เดิมที่มีอยู่ เพื่อความเป็นระเบียบ และถูกสุขลักษณะ

- ส่วนพื้นที่สาธารณะ

ปรับปรุงภูมิทัศน์สร้างสวนสาธารณะ , ถนนสายหลัก , จุดรัศสาธารณะ , ทางระบายน้ำ

1.6.4.2 การออกแบบอาคารให้เป็นรูปทรงที่ชัดเจน

1.6.4.3 กำหนดกิจกรรมในพื้นที่ เพื่อให้ทราบถึงองค์ประกอบของโครงการ

1.6.5 ชั้นสรุปผลและการนำเสนอโครงการ

1.6.5.1 สรุปภาคข้อมูล และการวิเคราะห์

1.6.5.2 สรุปขั้นตอนของกระบวนการออกแบบ

1.6.5.3 นำเสนอผลงานการออกแบบ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ

1.7.1.1 ด้านนโยบาย

เป็นส่วนหนึ่งช่วยให้นโยบายของแผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่ รวมไปถึงแผนงาน

1.7.1.2 ด้านเศรษฐกิจ

ได้ทราบถึงระบบเศรษฐกิจในประเทศและชุมชนที่ศึกษา

1.7.1.3 ด้านสังคม

ได้ศึกษาถึงความเป็นอยู่และกิจกรรมของคนในชุมชน ซึ่งมีผลต่อการออกแบบ

1.7.1.4 ด้านกายภาพ

ได้ศึกษาถึงการใช้อยู่อาศัยของที่ดิน เพื่อให้ได้ประโยชน์และคุ้มค่าอย่างสูงสุด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.7.2 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการทำปริญญานิพนธ์

- 1.7.2.1 สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการทำปริญญานิพนธ์มาใช้กับโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 1.7.2.2 ทำให้รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์และสามารถนำมาใช้ประกอบในการออกแบบ
- 1.7.2.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขที่เริ่มมีการพัฒนาความเป็นอยู่ให้มีความเจริญขึ้น

1.8 อภิธานศัพท์

1. ชุมชน หมายถึง ชุมชนแออัด ชุมชนชานเมือง เคหะชุมชน หมู่บ้านจัดสรร และชุมชนเมืองที่กรุงเทพมหานครกำหนดขึ้น
2. ชุมชนชานเมือง หมายถึง ชุมชนที่กรุงเทพมหานครได้จัดทำเป็นประกาศกำหนดชุมชน โดยมีพื้นที่ดำเนินการด้านเกษตรกรรมในเขตกรุงเทพมหานครรอบนอกเป็นส่วนใหญ่ มีบ้านเรือนไม่แออัด แต่ขาดการวางแผนทางด้านผังชุมชน เช่น ทางระบายน้ำ ทางเดินเท้า เพื่อป้องกันการเกิดปัญหา น้ำท่วมขัง การสัญจรไปมาของประชาชนในชุมชน
3. ศูนย์ชุมชนชานเมือง หมายถึง ศูนย์กลางความเจริญแห่งใหม่ที่วางแผนพัฒนาการเติบโตอย่างมีแบบแผน เป็นการพัฒนาแบบความหนาแน่นสูงมีการใช้ที่ดินแบบผสมผสานในพื้นที่ชานเมืองซึ่งกำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว ด้วยการพัฒนาเพื่อการพักอาศัยเป็นหลักซึ่งเป็นแบบแผนการพัฒนาดังเดิม ศูนย์ชุมชนชานเมืองควรเป็นความเจริญที่มีแหล่งงานทำ ศูนย์การค้าหรือแหล่งร้านค้า สถานบริการ โรงเรียน สถาบันและหน่วยราชการ และบริเวณที่พักอาศัยหนาแน่นสูงตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงที่สามารถเดินทางถึงกันได้สะดวก มีแบบแผนการพัฒนาการขยายตัวที่ส่งเสริมการเดินทางสัญจรสู่ศูนย์ชุมชนชานเมือง และระหว่างศูนย์ชุมชนชานเมืองโดยระบบขนส่งมวลชน⁹

⁹ สำนักพัฒนาชุมชน กรุงเทพมหานคร

บทที่ 2

การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

ความมุ่งหมายของการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา เพื่อให้ทราบถึงภาพรวมของสภาพปัจจุบันในระดับต่างๆ กัน ตั้งแต่ ระดับจังหวัด ระดับชุมชน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็นลำดับดังนี้

1. ระดับจังหวัด ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและแผนพัฒนาเมือง
2. ระดับเขตและระดับชุมชน ทำการศึกษาสภาพปัจจุบัน ทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคมและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร และผังเมืองรวมเขตบางเขน
3. ระดับพื้นที่ศึกษา ทำการศึกษาสภาพปัจจุบันทางกายภาพเป็นหลักโดยเน้นในด้านสภาพภายในและสิ่งแวดล้อมโดยรวมพื้นที่ศึกษา

2.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับจังหวัด

2.1.1 สภาพทั่วไปทางด้านกายภาพ

2.1.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

กรุงเทพมหานครตั้งอยู่ในบริเวณภาคกลางตอนล่างของประเทศ บริเวณละติจูดที่ 13.45 องศาเหนือ ลองจิจูด 100.28 องศาตะวันออก มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 1,568.7 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ติดต่อกับ 6 จังหวัด แบ่งเขตการปกครองเป็น 50 เขต มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดน่านพิจิตรและปทุมธานี
ทิศใต้	ติดต่อกับจังหวัดสมุทรปราการ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดนครปฐมและสมุทรสาคร

2.1.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของกรุงเทพมหานครเป็นที่ราบลุ่ม มีระดับความสูงจากระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

น้ำทะเลปานกลางประมาณ 1.50-2 เมตร โดยมีความลาดเอียงของระดับพื้นดินจากทิศเหนือจะค่อยๆ ลาดเอียงสู่อ่าวไทยทางทิศใต้ และเฉพาะลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่างจะอยู่สูงกว่าระดับน้ำทะเลไม่เกิน 1.50 เมตร ตั้งอยู่ที่ซึ่งในทางภูมิศาสตร์เรียกว่าบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำซึ่งเกิดจากตะกอนน้ำพา โดยเป็นส่วนหนึ่งของที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศไทย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่อุดมสมบูรณ์เหมาะแก่การเพาะปลูกข้าวและพืชประเภทต่างๆ

2.1.1.3 ลักษณะภูมิอากาศ

กรุงเทพมหานครมีภูมิอากาศร้อนชื้น โดยอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด ได้แก่ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ และลมมรสุมตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งก่อให้เกิดฤดูกาลที่แตกต่างกัน 3 ฤดู ได้แก่

ฤดูร้อน	ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-เดือนเมษายน
ฤดูฝน	ระหว่างเดือนพฤษภาคม-เดือนตุลาคม
ฤดูหนาว	ระหว่างเดือนพฤศจิกายน-เดือนมกราคม

ความชื้นสัมพัทธ์ ของกรุงเทพมหานครจะมีค่าสูงสุดเกือบตลอดทั้งปี เนื่องจากกรุงเทพมหานครตั้งอยู่ใกล้อ่าวไทย ซึ่งมีไอน้ำพัดเข้าถึงสม่ำเสมอ

2.1.1.4 ทรัพยากรธรรมชาติ

ทรัพยากรน้ำแหล่งน้ำผิวดิน กรุงเทพมหานครอุดมไปด้วยน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในลุ่มน้ำเจ้าพระยา ลุ่มน้ำต่างๆ ตลอดจนคลองที่แยกสาขาไปจากแม่น้ำจำนวนมาก แต่ปัจจุบันเริ่มมีความไม่สมดุลของความแตกต่างในการใช้น้ำ และปริมาณน้ำที่เก็บเกิดปัญหาด้านการระบายน้ำ ได้แก่ ปัญหาน้ำท่วม น้ำขัง เนื่องจากการขาดการบริหารจัดการน้ำที่แหล่งน้ำใต้ดิน

ทรัพยากรดิน ชนิดของดินในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ดินเหนียวกรุงเทพ ซึ่งพบอยู่ตามบริเวณดินดอนสามเหลี่ยมลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา แม่งลอง บางปะกง และสาขาอื่นๆ ของแม่น้ำเจ้าพระยาเหมาะแก่การปลูกข้าวนาข้าว สวนผัก สวนผลไม้ ซึ่งเป็นดินที่ตีเหมาะกับการเกษตร

ทรัพยากรพันธุ์ไม้ กรุงเทพมหานครตั้งอยู่บนพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา ซึ่งอยู่ห่างจาก ปากแม่น้ำที่ไหลลงสู่อ่าวไทยประมาณ 30 กิโลเมตร พื้นที่ส่วนใหญ่ บริเวณชานเมือง จะเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูกข้าว ปลูกผัก ผลไม้ และทำสวนประเภทต่างๆ ในพื้นที่ด้านในและด้านใต้ เป็นพื้นที่ป่าชายเลน เหมาะแก่การทำประมงชายฝั่ง ประเภทเลี้ยงกุ้ง หอย ปู ปลา

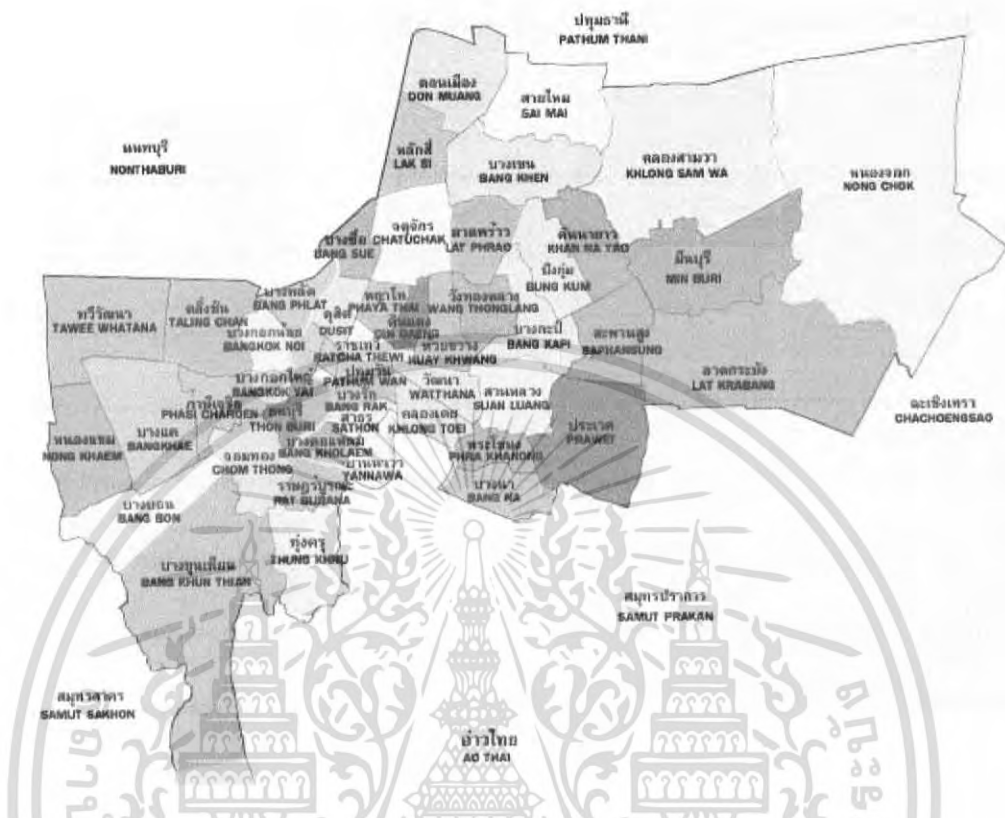
แผนที่ประเทศไทย

ภาพที่ 2.1 แสดงแผนที่ประเทศไทย

75599

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.2 แสดงแผนที่กรุงเทพมหานคร

2.1.1.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

ผลการสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดินในปัจจุบัน กรุงเทพมหานครในปัจจุบันมีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.7 ตารางกิโลเมตร จากภาพถ่ายทางอากาศเพื่อตรวจสอบพื้นที่ความเป็นเมืองของกรุงเทพมหานคร พบว่าในปี พ.ศ.2545 กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ความเป็นเมืองประมาณเกือบครึ่งหนึ่งของพื้นที่ทั้งหมด ประมาณ 700 ตารางกิโลเมตร การใช้ประโยชน์ที่ดินของกรุงเทพมหานคร 3 ประเภทในจำนวนพื้นที่ที่ใกล้เคียงกัน คือปริมาณ 23% ของพื้นที่ทั้งหมด ได้แก่ การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอยู่อาศัย จำนวน 366.385 ตารางกิโลเมตร การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรม 369.837 ตารางกิโลเมตร และเป็นการใช้ประเภทที่ว่าง 378.974 ตารางกิโลเมตร นอกจากนี้จะเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทต่างๆ เช่น เพื่อการพาณิชย์กรรม อุตสาหกรรม สถานที่ราชการ ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยของกรุงเทพมหานคร ได้เริ่มจาก 113,119 ไร่ ใน พ.ศ. 2529 เป็น 239,086 ไร่ ในปี พ.ศ. 2543 โดยบริเวณที่มีการเพิ่มพื้นที่อาศัยมาก ได้แก่ พื้นที่ต่อเนื่องทั้งด้านตะวันออกและด้านตะวันตก ตลอดจนในบริเวณชานเมือง เช่น เขตบางเขน เขตสายไหม เขตบางกะปิ เขตประเวศ เขตคลองจั่น เขตทวีวัฒนา และเขตภาษีเจริญ เป็นต้น ขณะเดียวกันที่อยู่อาศัยในพื้นที่ชั้นในได้เปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินมาเป็นอาคารขนาดใหญ่มีความหนาแน่นของการใช้ที่ดินสูงขึ้น

ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม เมื่อปี พ.ศ. 2543 มีพื้นที่ 35,971 ไร่ ประมาณร้อยละ 3.67 ของพื้นที่ โดยส่วนใหญ่อยู่ในเขตชั้นในด้านตะวันออก การขยายตัวของพื้นที่พาณิชยกรรมนั้นมีการเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วระหว่างปี พ.ศ. 2529-2538 จาก 11,147 ไร่ เป็น 29,782 ไร่ คิดเป็นการเพิ่มอัตราเฉลี่ย 18.6 ต่อปี โดยเพิ่มมากในเขตเมืองชั้นในและเขตตะวันออก การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารประเภทพาณิชยกรรมมีการเปลี่ยนแปลงตลอดมา จากเดิมในรูปแบบของอาคารห้องแถว ซึ่งเป็นการใช้ประโยชน์ที่ดินแบบผสมรวมกับการอยู่อาศัย เปลี่ยนแปลงมาเป็นอาคารที่ใช้เฉพาะเพื่อพาณิชยกรรม เช่น อาคารประเภทสำนักงาน การค้าและบริการศูนย์การค้า ห้างค้าปลีกขนาดใหญ่ พื้นที่ซึ่งมีการพาณิชยกรรมจำนวนมาก ได้แก่ เขตปทุมวัน เขตบางรัก เขตราชเทวี เขตคลองเตย เขตวัฒนา

ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมเมื่อปี พ.ศ. 2543 มีพื้นที่ 17,092 ไร่ ประมาณร้อยละ 1.47 ของพื้นที่ โดยการกระจายตัวของพื้นที่อุตสาหกรรมจะอยู่ในพื้นที่ชานเมืองตะวันออกเป็นส่วนใหญ่ โดยเฉพาะเขตลาดกระบัง สำหรับการเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นระหว่างปี พ.ศ. 2529-2538 พื้นที่อุตสาหกรรมได้เพิ่มขึ้นจาก 14,759 ไร่ เป็น 18,371 ไร่ เพิ่มขึ้นประมาณร้อยละ 24.47 การเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อุตสาหกรรมเป็นไปตามนโยบายของรัฐ ซึ่งมุ่งเน้นการกระจายตัวของโรงงานอุตสาหกรรมการผลิตและโรงงานที่ก่อเหตุรำคาญออกนอกพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นการกระจายแรงงานออกสู่ภูมิภาคและรักษาสภาพแวดล้อมของกรุงเทพมหานคร ซึ่งจากนโยบายทำให้พื้นที่อุตสาหกรรมในบริเวณเมืองชั้นในบริเวณเมืองชั้นในมีสถิติลดลงอย่างชัดเจน

ที่ดินประเภทเกษตรกรรมของกรุงเทพมหานคร ได้ลดลงมาเป็นลำดับ การใช้ประโยชน์ที่ดินในปี พ.ศ.2538 ระบุว่ากรุงเทพมหานครมีพื้นที่เพื่อการเกษตร 367,763 ไร่ ในปี พ.ศ. 2543 พื้นที่เกษตรได้ลดลงเหลือ 304,198 ไร่ และในปี พ.ศ. 2524 ได้ลดลงเหลือ 321,148.125 ไร่ โดยอัตราการลดลงประมาณ 3-4% ต่อปี ซึ่งพื้นที่เกษตรทั้งฝั่งตะวันออก-ตะวันตก จะมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ใกล้เคียงกัน การทำเกษตรกรรมในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จะแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ โดยด้านตะวันออก ได้แก่ พื้นที่ในเขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขต ลาดกระบัง เขตสายไหม เขตสะพานสูง เป็นพื้นที่ทำนา ทำไร่ ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตก ได้แก่ พื้นที่ เขตราชวิถีวัฒนา เขตตลิ่งชัน เขตหนองแขม เขตทุ่งครุ เป็นพื้นที่แปลงผัก ไม้ดอก ไม้ประดับ สว ยผลไม้ และพื้นที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โดยเป็นพื้นที่บ่อปลา นากุ้ง ในเขตบางขุนเทียน

2.1.1.6 การคมนาคมขนส่ง

ระบบการคมนาคมขนส่งทางบก

ระบบการคมนาคมขนส่งทางบกของกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน เป็นระยะที่ใช้ ทางบกเป็นหลัก โดยเฉพาะการคมนาคมขนส่งทางถนน เนื่องจากเข้าถึงชุมชนได้สะดวกกว่าระบบ อื่น และเป็นการเดินทางโดยยานพาหนะส่วนบุคคล ซึ่งอัตราการใช้รถยนต์มีอัตราร้อยละ 53 ในขณะที่สัดส่วนการใช้รถขนส่งมวลชนมีเพียงร้อยละ 47

1. โครงการข่ายถนนและทางด่วนในกรุงเทพมหานคร เป็นโครงการข่ายหลักที่ สำคัญของการคมนาคมขนส่ง โดยพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีถนนสายสำคัญประมาณ 4,7000 กิโลเมตร มีถนนสายหลักที่เป็นเส้นทางเข้า-ออกเมือง ในทิศทางต่างๆ ดังนี้

ทิศเหนือ ได้แก่ ถนนวิภาวดีรังสิต ถนนพหลโยธิน ถนนประชาชื่น ถนน งามวงศ์วาน ถนนรามอินทรา

ทิศตะวันออก ได้แก่ ถนนสุขุมวิท ถนนเพชรบุรี ถนนพระราม9 ถนนพระรา4 ถนนศรีนครินทร์ ถนนอ่อนนุช

ทิศตะวันตก ได้แก่ ถนนเพชรเกษม ถนนบรมราชชนนี ถนนจรัญสนิทวงศ์ ถนนพุทธมณฑล ถนนวงแหวนรอบนอก

ทิศใต้ ได้แก่ ถนนพระราม2 ถนนพระราม3 ถนนตากสิน ถนนเอกชัย

2 โครงการข่ายระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร มีการบริการขนส่งมวลชน

ทางบก 4 ประเภท ได้แก่

รถโดยสารประจำทาง องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพมหานคร หรือ ขสมก. คือ

หน่วยงานรับผิดชอบในการจัดการบริการเดินรถโดยสารประจำทางในกรุงเทพมหานคร และ จังหวัดใกล้เคียง ซึ่งสำหรับกรุงเทพมหานครนั้น ปัจจุบันมีรถโดยสารธรรมดา 158 เส้นทาง (สาย) รวม 4,093 คัน และรถโดยสารปรับอากาศ 47 เส้นทาง (สาย) รวม 2,806 คัน

รถไฟฟ้า ปัจจุบันมีประชากรส่วนหนึ่งที่อาศัยอยู่ในเขตชานเมืองและ

จังหวัดปริมณฑล เดินทางเข้ามาทำงานหรือศึกษาในกรุงเทพมหานครจำนวนมาก การรถไฟแห่งประเทศไทยจึงจัดให้บริการรถไฟฟ้าชานเมืองขึ้น เพื่อขนส่งผู้โดยสารดังกล่าวข้างต้น ให้เข้ามาใน

กรุงเทพมหานครได้สะดวกและรวดเร็วขึ้น เป็นเส้นทางสั้นๆ ที่มีความถี่ในการให้บริการสูงในช่วงเวลาเร่งด่วนในช่วงเช้าและเย็น¹

ภาพที่ 2.3 แสดงเส้นทางคมนาคมของกรุงเทพมหานคร

¹ สำนักผังเมือง, "ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการผังเมือง" (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักผังเมือง, 2547 พิมพ์ครั้งที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สายเหนือ	- หัวลำโพง-บางซื่อ-ดอนเมือง-อยุธยา-บ้านภาชี
สายตะวันออก	- หัวลำโพง-มักกะสัน-ฉะเชิงเทรา-ศรีราชา
สายใต้	- หัวลำโพง-บางซื่อ-นครปฐม
สายตะวันตก	- สายแม่กลอง/วงเวียนใหญ่-มหาชัย

รถไฟฟ้าขนส่งมวลชน (BTS) กรุงเทพมหานครมีระบบรถไฟฟ้าขนส่งมวลชน

สายแรกในปลายปี พ.ศ. 2542 เป็นระบบรถไฟฟ้าแบบยกระดับ ให้บริการโดย บริษัท ระบบขนส่งมวลชนกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) ซึ่งได้รับสัมปทานเป็นเวลา 30 ปี มี 2 เส้นทาง คือ สายสุขุมวิท (จากสถานีอ่อนนุช-สถานีหมอชิต) ระยะทางรวม 16.8 กิโลเมตร และสายสีลม (จากสถานีสนามกีฬาแห่งชาติ-สถานีสะพานตากสิน) มีระยะทาง 6.3 กิโลเมตร รวมเส้นทางรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนในปัจจุบัน 23.1 กิโลเมตร และในอนาคตจะมีการต่อขยายเส้นทางให้บริการออกไปเขตชานเมืองเพิ่มขึ้น เช่น โครงการต่อขยายช่วงอ่อนนุช-ลำโพง โครงการต่อขยายช่วงสะพานตากสิน-ศูนย์คมนาคมกรุงเทพมหานครด้านใต้

ส่วนต่อขยายรถไฟฟ้า 10 เส้นทาง รัฐฯ ได้วางแนวทางสำหรับก่อสร้างรถไฟฟ้าสายใหม่ 10 เส้นทาง ระยะเวลาดำเนินการ 6-10 ปี โดยจะเพิ่มโครงข่ายเป็น 371 กิโลเมตร ประกอบด้วยเส้นทางต่างๆ ดังนี้

1.โครงการรถไฟฟ้าสายสีแดงเข้ม (รังสิต-มหาชัย)

แนวเส้นทาง เริ่มจากบริเวณสถานีรถไฟรังสิต สถานีดอนเมือง สถานีบางซื่อ ยกกระดับข้ามแยกยมราช ผ่านแยกกษัตริย์ศึก หัวลำโพง วิ่งออกมาตามแนวถนนพญาไท ผ่านริมคลองผดุงกรุงเกษม และข้ามแม่น้ำเจ้าพระยาบริเวณ ใกล้ศูนย์การค้า ริเวอร์ ซิตี้ เพื่อมาเข้าแนวถนนลาดหญ้า และเลี้ยวออกไปบนแนวถนนเจริญรัถ เพื่อหลบอนุสาวรีย์พระเจ้าตากสิน จากนั้นวิ่งข้ามถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน เพื่อเข้าไปตามทางรถไฟสายแม่กลองเดิม แล้วลดระดับลงสู่ระดับดินที่บริเวณ ตลาดพลู และวิ่งตามไปตาม แนวทางรถไฟเดิมจนถึงมหาชัย ระยะทาง 65 กิโลเมตร

รูปแบบโครงการ โครงสร้างยกระดับตามแนวเส้นทางรถไฟเดิมของการรถไฟฯ ที่เปิดดำเนินการเดินรถในปัจจุบัน ทั้งสายเหนือ สายตะวันออก สายใต้ และสายแม่กลอง แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 4 ช่วง คือ ช่วงบางซื่อ-รังสิต ระยะทาง 22.7 กิโลเมตร ช่วงบางซื่อ-หัวลำโพง ระยะทาง 7.5 กิโลเมตร ช่วงหัวลำโพง-ศูนย์ตากสิน ระยะทาง 6.5 กิโลเมตร และช่วงศูนย์ตากสิน-มหาชัย ระยะทาง 6.5 กิโลเมตร

2.โครงการรถไฟฟ้าสายสีแดงอ่อน (ตลิ่งชัน-สุวรรณภูมิ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แนวเส้นทาง แบ่งออกเป็น 2 ช่วง

ช่วงจากยมราช-มักกะสัน-สุวรรณภูมิ เป็นแนวเส้นทางรถไฟสายตะวันออกในปัจจุบัน เริ่ม จากบางซื่อ หัวลำโพง ผ่าน แยกกษัตริย์ศึก และเริ่มยกระดับข้ามแยกยมราชวังขนานไปตามแนวถนนเพชรบุรี ผ่านถนนศรีนครินทร์ ถนนกรุงเทพกรีฑา และเริ่มลดระดับลงสู่พื้นดิน ไปจนถึงสถานีลาดกระบัง และยกระดับอีกครั้ง ข้ามถนนอ่อนนุช เพื่อจะเข้าสู่สถานีสุวรรณภูมิ จากนั้นลดระดับลงสู่พื้นดินและลง ได้ดินเพื่อเข้าสู่สถานี ระยะทาง 6.1 กิโลเมตร

ช่วงจากบางซื่อ-ตลิ่งชัน-วงแหวนรอบนอก เป็นแนวเส้นทางรถไฟสายตะวันตกในปัจจุบัน เริ่มออกจากบางซื่อไปตาม ทางรถไฟเดิม และเริ่มยกระดับเพื่อข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา และจะลดลงสู่ระดับดิน เมื่อข้ามถนนจรัญสนิทวงศ์แล้ว จากนั้นก็จะ วิ่งระดับดินไปโดยตลอด ระยะทาง 14.9 กิโลเมตร

รูปแบบโครงการ

ช่วงบางซื่อ-ตลิ่งชัน และ ช่วงบางซื่อ-พญาไท จะเป็นแนวเส้นทางเดียวกับเส้นทางรถไฟสาย ตะวันตกในปัจจุบัน โดย ระหว่างบริเวณจากบางซื่อ-วงแหวนรอบนอก จะมีจำนวนราง 2 ราง มีเขตทาง กว้างประมาณ 80 เมตร

ช่วงพญาไท-มักกะสัน-สุวรรณภูมิ ช่วงนี้จะเป็นแนวเส้นทางเดียวกับเส้นทางรถไฟสาย ตะวันออกในปัจจุบัน โดย ระหว่างบริเวณยมราช-หัวหมาก จะมีราง 1 รางจากหัวหมาก-ลาดกระบัง มี 3 ราง มีเขตทางกว้างประมาณ 40 เมตร

3.โครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายสีเขียว ส่วนต่อขยายที่ 1 (จากหมอชิต-สะพานใหม่) และจากสะพานตากสิน-บางหว้า)

แนวเส้นทาง : เป็นส่วนต่อขยายของโครงการรถไฟฟ้ามหานคร สายสีลมและสายสุขุมวิท รวมระยะทาง 19 กิโลเมตร แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงหมอชิต-สะพานใหม่ เป็นการก่อสร้างส่วนต่อขยายเพิ่มเติมทั้งในด้านทิศเหนือและทิศตะวันตกเฉียงใต้ สำหรับด้าน ทิศเหนือ จะเป็นช่วงหมอชิต-สะพานใหม่ ระยะทาง 12 กิโลเมตรโดยจะก่อสร้าง เป็นโครงสร้างทางยกระดับ จะเริ่มต่อขยายเส้น ทางที่สถานีหมอชิต ข้ามแยกลาดพร้าววิ่งไปตามถนนพหลโยธินผ่านแยกราชโยธิน สะพานข้ามแยกเกษตร และวิ่งผ่านหลักสี่ไปจนถึงบริเวณสะพานใหม่

ช่วงสะพานตากสิน-บางหว้า เป็นการก่อสร้างส่วนต่อขยายเพิ่มเติมในด้านทิศ

ตะวันตกเฉียงใต้ ประกอบด้วย ช่วงสะพานตากสิน-ถนนตากสิน ระยะทาง 2.2 กิโลเมตร และช่วง ถนนตากสิน-เพชรเกษม ระยะทาง 4.5 กิโลเมตร โดยตลอดแนวสายทางจะเป็นโครงสร้างทาง ยกยกระดับ เชื่อมต่อเส้นทางเดิมของรถไฟฟ้าบีทีเอส ที่สถานีสะพานตากสิน วิ่งข้ามแม่น้ำเจ้าพระยา ไปตามถนนกรุงธนบุรี ผ่านถนนตากสิน ถนนรัชดาภิเษก ถนนวุฒากาศ ถนนแยกตากสิน-เพชรเกษม จนถึงสุดที่ถนนเพชรเกษม

รูปแบบโครงการ

ช่วงจากหมอชิต-สะพานใหม่ เป็นโครงสร้างยกระดับโดยตลอด ข้ามแยก ลาดพร้าว ไปตามถนนพหลโยธิน ซึ่งเป็นถนน 6 ช่องจราจรแบบมีเกาะกลาง ไปจนถึงบริเวณ สะพานใหม่ช่วงจากสะพานตากสิน-บางหว้า จะเป็นโครงสร้างยกระดับโดยตลอด ข้ามแม่น้ำเจ้า - พระยา ไปตาม ถนนกรุงธนบุรีและวิ่งขนานไปตามแนวถนนตากสิน-เพชรเกษม ไปจนถึงถนนเพชรเกษม โดยปัจจุบันได้ดำเนินการก่อสร้างไปแล้ว ในช่วงจากสถานีตากสิน-ถนนตากสิน

4.โครงการรถไฟฟ้าสายสีเขียว ส่วนต่อขยายที่ 2 (พารานก-สมุทรปราการ)

แนวเส้นทาง เป็นส่วนต่อขยายของโครงการรถไฟฟ้าบีทีเอส สายสีลมและสาย สุขุมวิท รวมระยะทาง 24 กิโลเมตร แบ่งออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงแรก จากอ่อนนุช-สำโรง-สมุทรปราการ มีจุดเริ่มต้นการก่อสร้างที่สถานีอ่อนนุช จากนั้นวิ่งไปตามถนนสุขุมวิท ผ่านแยกบางนา ไปทางสำโรงจนถึงสมุทรปราการ

ช่วงสอง จากพระราม 1-ปิ่นเกล้า-จรัญสนิทวงศ์ มีจุดเริ่มต้นจากสถานีสนามกีฬา ในแนวถนนบำรุงเมือง เข้าสู่แนวถนนราชดำเนินกลางและลอดใต้แม่น้ำเจ้าพระยาที่บริเวณเชิง สะพานปิ่นเกล้า ไปจนถึงสถานีรถไฟธนบุรี แล้วเข้าสู่แนวถนนพารานก จากนั้นจึงจะเริ่มยกระดับ เมื่อเลยแยกพารานก ไปจนถึง ถนนจรัญสนิทวงศ์

รูปแบบโครงการ แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงอ่อนนุช-สำโรง ระยะทาง 8.9 กิโลเมตร โครงสร้างการก่อสร้างเป็นทาง ยกยกระดับตลอดแนวสายทาง อยู่ในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร ประมาณ 5.6 กิโลเมตร และมีแนวเขต ทางอยู่ในพื้นที่สำโรงประมาณ 3.3 กิโลเมตร

ช่วงสำโรง-สมุทรปราการ ระยะทาง 7.9 กิโลเมตร เป็นโครงสร้างยกระดับโดย ตลอดและ ช่วงพระราม 1-พารานก (สามแยกไฟฉาย) ระยะทาง 6.8 กิโลเมตร โดยตลอดแนวสาย ทาง จะมีโครงสร้างที่เป็นทั้งโครงสร้างยกระดับ และ โครงสร้างอุโมงค์

5.โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำเงิน ส่วนต่อขยาย (จากท่าพระ-บางแค และ บาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชื่อก-ท่าพระ-หัวลำโพง)

แนวเส้นทาง เป็นการพัฒนาระบบเพิ่มเติมจากแนวเส้นทางรถไฟฟ้าของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) แบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงหัวลำโพง-ท่าพระ เป็นการต่อขยายเส้นทางจากช่วงหัวลำโพง-บางซื่อ ให้สามารถเดินรถได้ในลักษณะเป็นวงรอบ เริ่มจากสถานีหัวลำโพงเป็นโครงสร้างอุโมงค์ไปตามแนวถนนเจริญกรุงเลียวย้ายเข้าแนวถนนสนามไชย ลอด เกาะรัตนโกสินทร์และลอดใต้แม่น้ำเจ้าพระยาแล้วจะเริ่มยกระดับขึ้นเป็นโครงสร้างยกระดับบริเวณสี่แยกท่าพระ

ช่วงบางซื่อ-ท่าพระ เป็นการต่อขยายเส้นทางจากช่วงหัวลำโพง-บางซื่อ ให้สามารถเดินรถได้ในลักษณะเป็นวงรอบ ซึ่งจะเริ่มจากสถานีบางซื่อแล้วยกระดับขึ้นมาเป็นโครงสร้างยกระดับตามแนว ถนนประชาราษฎร์สาย 2 จนข้าม แม่น้ำเจ้าพระยาแล้วเลียวยลงมาตามแนว ถนนจรัญสนิทวงศ์ และวิ่งยกระดับไปจนถึงสี่แยกท่าพระ

ช่วงท่าพระ-บางแค เป็นการต่อขยายเส้นทางโดยเริ่มจากสถานีท่าพระ เป็นโครงสร้างยกระดับไปตามแนวถนนเพชรเกษม โดยตลอดจนถึงถนนกาญจนาภิเษก (วงแหวนรอบนอกฝั่งตะวันตก) บริเวณบางแค

รูปแบบโครงการ: แบ่งการก่อสร้างออกเป็น 3 ช่วง คือ

ช่วงหัวลำโพง-ท่าพระ ระยะทาง 6.5 กิโลเมตร ตลอดแนวเส้นทางจะก่อสร้างเป็นทางยกระดับและอุโมงค์ใต้ดิน โดยที่เป็นโครงสร้างอุโมงค์ใต้ดินมีระยะทาง 4.792 กิโลเมตร โครงสร้างยกระดับ 1.708 กิโลเมตร

ช่วงท่าพระ-บางแค ระยะทาง 7.6 กิโลเมตร แนวเส้นทางก่อสร้างเป็นทางยกระดับไปตามแนวถนนเพชร-เกษมจนถึงถนนกาญจนาภิเษก (วงแหวนรอบนอกฝั่งตะวันออก) บริเวณบางแค

ช่วงจากบางซื่อ-ท่าพระ (สะพานพระนั่งเกล้า) ระยะทาง 13.1 กิโลเมตร การก่อสร้างเป็นทางยกระดับ ตลอด แนวเส้นทาง

6.โครงการรถไฟฟ้าสายสีส้ม (บางกะปิ-บางบัวทอง)

แนวเส้นทาง : เป็นการพัฒนาระบบของการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (รฟม.) รวมระยะทาง 24 กิโลเมตร แยกเป็นช่วงต่างๆ ดังนี้

ช่วงจากบางกะปิ-สามเสน ระยะทาง 19.8 กิโลเมตร เริ่มต้นบริเวณบางกะปิ เป็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงสร้างอุโมงค์ลอดใต้แยกลำสาลี ไปตามแนวถนนรามคำแหง เข้าถนนพระราม 9 ผ่านคลองลาดพร้าว วิ่งต่อเนื่องไปตามถนนดินแดง ผ่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ ผ่านถนนราชวิถี ไปจนถึงบริเวณสามเสน

ช่วงจากสามเสน-บางบำหรุ ระยะทาง 4 กิโลเมตร เป็นการต่อขยายเส้นทางที่มาจากบางกะปิ โดยเริ่มจากสามเสน ซึ่ง ยังเป็นโครงสร้างอุโมงค์มุดลอดแม่น้ำเจ้าพระยา ไปตามแนวสะพานกรุงธน และจะเริ่มรับเป็นโครงสร้างยกระดับ เมื่อกั้น แนวถนนจรัญสนิทวงศ์ไปแล้ว จากนั้นวิ่งไปตามแนวถนนสิรินธร จนไปเชื่อมกับแนวรถไฟสายใต้ บริเวณสถานีบางบำหรุ

รูปแบบโครงการ : โครงสร้างจะมีทั้งแบบอุโมงค์ใต้ดินและโครงสร้างยกระดับเหนือเกาะ กลางถนน

7.โครงการรถไฟฟ้าสายสีม่วง (บางใหญ่-ราษฎร์บูรณะ)

แนวเส้นทาง : ระยะทางรวมทั้งสิ้น 43 กิโลเมตร แบ่งเป็น 2 ช่วง คือ

ช่วงจากบางซื่อ-พระนั่งเกล้า-บางใหญ่ ระยะทาง 23 กิโลเมตร เริ่มจากบริเวณสถานีบางซื่อยกระดับไปตาม แนวถนนไปยังสถานีเตาปูน สถานีวงศ์ว่่าง สถานีนครินทร์ สถานีเรวัต สถานีแคทรายสถานีศรีพรสวรรค์ สถานีแยก ถนนนนทบุรี 1 สถานีพระนั่งเกล้า สถานีไทรมา สถานีท่าอิฐ สถานีบางรัก ใหญ่สถานีบางบัวทอง สถานีคลองบางแพรง สถานีสามแยกบางใหญ่ สถานีตลาดบางใหญ่ และสถานีคลองบางไผ่เป็นสถานีสุดท้าย และเป็นที่ตั้งของศูนย์ ซ่อมบำรุงระบบรถไฟฟ้า

ช่วงจากบางซื่อ-สามเสน-ราษฎร์บูรณะ จากบางซื่อ-สามเสนเป็นโครงสร้างยกระดับต่อเนื่องมาตามถนนประชา-ราษฎร์ และเริ่มลดระดับลงใต้ดิน เป็นโครงสร้างอุโมงค์เปลี่ยนมาเข้าแนวถนนประชาราษฎร์สาย 1 ต่อเนื่องมาถึงถนนสามเสน เลี้ยวเข้าถนนพระสุเมรุ ถนนมหาไชย ถนนจักรเพชร แล้วเบี่ยงแนวออกเพื่อหลบสะพานพระปกเกล้า ลอดใต้ แม่น้ำเจ้าพระยา เข้าสู่แนวถนนประชาธิปไตย ต่อเนื่องมาถนนสมเด็จพระเจ้าตากสิน ถนนสุขสวัสดิ์ และเริ่มยกระดับขึ้นมา เมื่อเลยแยกบางปะแก้วแล้ว ไปจนถึงบริเวณราษฎร์บูรณะ

รูปแบบโครงการ โครงสร้างทางวิ่งจะเป็นโครงสร้างยกระดับทั้งหมดตลอดสาย โดยใช้พื้นที่บริเวณเกาะกลางถนน เป็นส่วนใหญ่

8.โครงการรถไฟฟ้าสายสีเหลือง (ลาดพร้าว-รัชดาภิเษก-บางกะปิ-ศรีนครินทร์-เทพารักษ์-ลำโพง)

แนวเส้นทาง เริ่มจากลำโพง บริเวณจุดตัดระหว่างถนนสุขุมวิทกับถนนเทพารักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(จุดตัดกับรถไฟฟ้ามหานครที่จะต่อขยายเพิ่ม เต็ม) มาตามแนวถนนเทพารักษ์ เลี้ยวเข้าถนนศรีนครินทร์ มาตามแนวถนนศรีนครินทร์ ตัดผ่านถนนบางนา-ตราด อ่อนนุช-ลาด กระบัง (สุขุมวิท 77) ถนนพัฒนาการ ผ่านบริเวณแยกลำลาสี บางกะปิ มุ่งหน้าเข้าสู่ถนนลาดพร้าว มาตามแนวถนนลาดพร้าว สิ้นสุดที่บริเวณถนนลาดพร้าวตัดกับถนนรัชดาภิเษก (สถานีรถไฟฟ้ามหานครสายสีน้ำเงิน) รวมระยะทาง 32 กิโลเมตร

รูปแบบโครงการ เส้นนี้จะเป็นโครงสร้างใต้ดินในช่วงถนนลาดพร้าว หลังจากนั้นจะเป็นทางยกระดับบนเกาะกลาง ถนนในเส้นทางส่วนที่เหลือ

9.โครงการรถไฟฟ้าสายสีชมพู (ปากเกร็ด-แจ้งวัฒนะ-หลักสี่-รามอินทรา-สุวินทวงศ์)

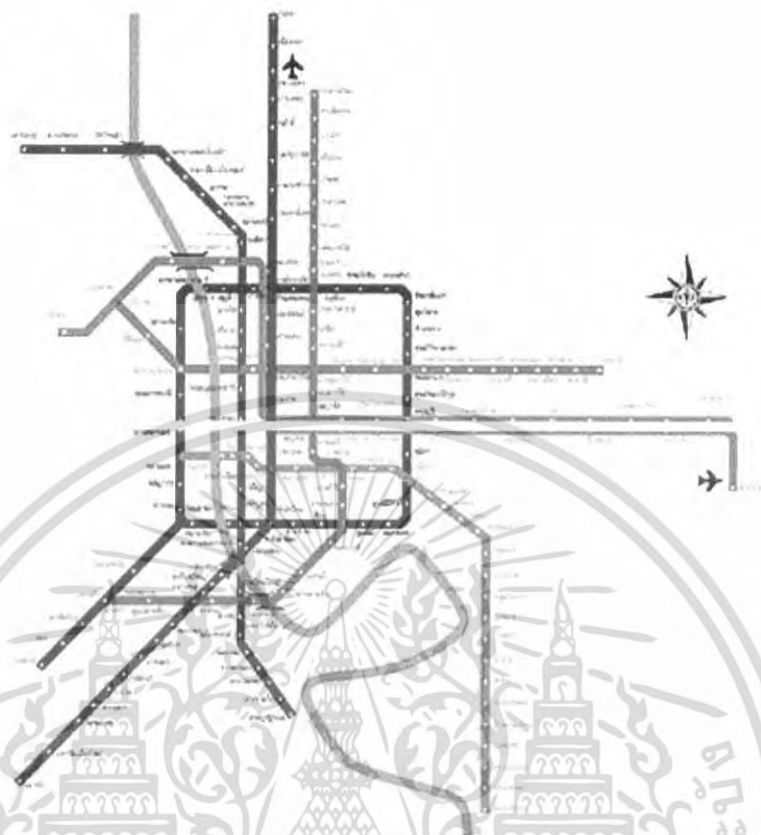
แนวเส้นทาง เริ่มจากถนนแจ้งวัฒนะบริเวณห้าแยกปากเกร็ด วิ่งไปตามแนวถนนแจ้งวัฒนะ ผ่านเมืองทองธานี พหลโยธิน-หลักสี่ เข้าสู่ถนนรามอินทรา ไปมีนบุรี จากนั้นวิ่งเข้าสู่ถนนสุวินทวงศ์ ตัดผ่านถนนสามวา ถนนร่มเกล้า และถนนนิมิตรใหม่ สิ้นสุดที่มีนบุรี และในอนาคตจะมีการขยายเส้นทางเพื่อไปเชื่อมต่อกับโครงการระบบขนส่งทางรถไฟเชื่อมท่าอากาศยานสุวรรณภูมิด้วย โดยผ่านทางถนนร่มเกล้า เข้าสู่สนามบินสุวรรณภูมิ รวมระยะทาง 41 กิโลเมตร

รูปแบบโครงการ: จะก่อสร้างเป็นโครงสร้างทางยกระดับตลอดแนวสายทางบนเกาะกลางถนน เป็นรถไฟฟ้าขนาดเบาได้ ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายถูก และสามารถก่อสร้างได้ในเวลาอันรวดเร็ว

10.โครงการรถไฟฟ้าสายสีน้ำตาล (จากบางกะปิ-สุวินทวงศ์)

แนวเส้นทาง จากบางกะปิ-สุวินทวงศ์ รวมระยะทาง 9.5 กิโลเมตร²

² สจส., แนวเส้นทางและตำแหน่งสถานีส่วนต่อขยายในอนาคต, 20 กรกฎาคม 2549,

ภาพที่ 2.4 แสดงเส้นทางส่วนต่อขยายรถไฟฟ้า BTS จำนวน 10 เส้นทาง

การรถไฟฟ้าใต้ดินการรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนแห่งประเทศไทย (MRTA) คือหน่วยงานรับผิดชอบจัดการเดินรถและให้บริการ ซึ่งในปัจจุบันได้เปิดเดินรถไฟฟ้าขนส่งมวลชนใต้ดินสายแรก คือ สายเฉลิมรัชมงคลจากหัวลำโพง-บางซื่อ ระยะทางประมาณ 20 กิโลเมตร มี 18 สถานี ซึ่งในอนาคตมีแผนงาน-โครงการ จะเปิดให้บริการในอีกหลายเส้นทาง เช่น ส่วนต่อขยายจากหัวลำโพง-บางหัว-บางแค ฯลฯ

ระบบคมนาคมขนส่งทางน้ำ

โครงข่ายการคมนาคมขนส่งทางน้ำของกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนเพียงร้อยละ 1.3 ของโครงข่ายการเดินทางทั้งหมด โดยมี 4 ประเภทที่สำคัญ ได้แก่

การเดินทางเรือโดยสารประจำทางในแม่น้ำเจ้าพระยา ดำเนินการโดย บริษัท เรือด่วน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เจ้าพระยา จำกัด เพียงบริษัทเดียว มีเส้นทางจากท่าบ้านนันทน์ จังหวัดนนทบุรี-ท่าเรือบึงซี ในเขต ราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร มีระยะทางประมาณ 35 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 30 นาที ให้บริการตั้งแต่ 05.50-20.20 น. โดยค่าบริการมีเรือ 3 ประเภท ได้แก่

เรือด่วนธรรมดา เส้นทางระหว่างท่าบ้านนันทน์-ท่าวัดราชสิงขร มีจุดจอดรับ-ส่ง
ผู้โดยสาร 31 เท่า

เรือด่วนธงสีแดง เส้นทางระหว่างท่าบ้านนันทน์ ท่าสาทร มีจุดจอดรับ ส่ง
ผู้โดยสาร 12 เท่า

เรือด่วนธงเหลือง เส้นทางระหว่างท่าบ้านนันทน์-ท่าวัดราชสิงขร มีจุดจอดรับ-ส่ง
ผู้โดยสาร 10 เท่า

การคมนาคมขนส่งทางอากาศ

ท่าอากาศยานดอนเมือง เป็นหนึ่งในสนามบินนานาชาติ ของประเทศไทย

สามารถให้บริการ ผู้เดินทางได้จำนวน 35 ล้านคนต่อปี ขนส่งสินค้าได้ 0.09 ล้านตันต่อปี ให้บริการเที่ยวบินได้สูงสุด 60 เที่ยวบินต่อชั่วโมง และจากการที่มี อัตราการเพิ่มขึ้น ของผู้โดยสาร เฉลี่ยประมาณ 2 ล้านคนต่อปี ส่งผลให้ในอนาคต ท่าอากาศยานดอนเมือง จะไม่สามารถ รองรับ ผู้โดยสารได้ ซึ่งปัจจุบันมีการเตรียมก่อสร้างสนามบินแห่งที่ 2 แล้ว คือ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ซึ่งอยู่ห่างจาก กรุงเทพมหานครไปทางทิศตะวันออก ประมาณ 25 กิโลเมตร มีขนาดใหญ่กว่า สนามบินดอนเมืองประมาณ 6 เท่า และคาดว่าจะ จะสามารถเปิดใช้ได้ ภายในปลายปี พ.ศ. 2548 นี้ ซึ่งจะทำให้ประเทศ เป็นศูนย์กลาง การขนส่งทางอากาศ ของภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้

2.1.1.7 การให้บริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการและสาธารณสุข

การให้บริการสาธารณูปโภค

การให้บริการน้ำประปา การบริการน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานครดำเนินการ

โดยการประปานครหลวง ซึ่งมีขอบเขตการให้บริการในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และ นนทบุรี รวมพื้นที่ 3 จังหวัด ประมาณ 3,192 ตารางกิโลเมตร และจากการศึกษาสถิติของการ ประปานครหลวง ณ ปี พ.ศ. 2544 พบว่าการประปานครหลวงสามารถให้บริการน้ำประปาในพื้นที่ ประมาณ 1,280 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 40 ของพื้นที่รับผิดชอบโดยมีปริมาณการผลิต 1,482 ล้านลูกบาศก์เมตร ปริมาณการจำหน่ายน้ำประปา ประมาณ 930 ล้านลูกบาศก์เมตร และมีผู้รับผิดชอบ 1.44 ล้านรายสำหรับพื้นที่บริการประปาในเขตกรุงเทพมหานครนั้น ครอบคลุมพื้นที่

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

900.7 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นร้อยละ 57 ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร โดยพื้นที่ส่วนใหญ่ได้รับบริการแล้ว

คงเหลือพื้นที่ชานเมืองในเขตมีนบุรี เขตคลองสามวา เขตหนองจอก เขตลาดกระบัง และพื้นที่ด้านใต้ ของเขตบางขุนเทียน ที่ยังไม่ได้รับการให้บริการ ทั้งนี้เนื่องจาก การประปานครหลวง เห็นว่าเป็นพื้นที่ ที่มีการพัฒนา เบาบาง และกระจัดกระจาย และเป็นพื้นที่เกษตรกรรม การวางระบบท่อจ่ายน้ำมีต้นทุนในการดำเนินการสูง และในพื้นที่บริการ 900.7 ตารางกิโลเมตร ดังกล่าว มีปริมาณการจำหน่ายน้ำประปาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร จำนวน 743.65 ล้านลูกบาศก์เมตร มีผู้ใช้น้ำ 1.085 ล้านราย และปริมาณน้ำใช้เฉลี่ย 57 ลูกบาศก์เมตรต่อรายต่อเดือน

การให้บริการไฟฟ้า การบริการกระแสไฟฟ้าในพื้นที่กรุงเทพมหานคร อยู่ภายใต้การดำเนินงานของ การไฟฟ้านครหลวง ซึ่งมีขอบเขตให้บริการ ในพื้นที่กรุงเทพมหานคร สมุทรปราการ และนนทบุรี สามารถให้บริการ กระแสไฟฟ้า ได้ครอบคลุมพื้นที่ รับผิดชอบทั้งหมด (3,192 กม²) โดยจ่ายกระแสไฟฟ้าได้ 11,665 เอ็มจี 10 มีประชากรผู้ใช้บริการในปี พ.ศ. 2544 จำนวน 7.64 ล้านคน และจำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า 2.23 ล้านคน สำหรับพื้นที่กรุงเทพมหานครนั้น ในปี พ.ศ. 2544 มีผู้ใช้ไฟฟ้าจำนวน 1.77 ล้านราย โดยผู้ใช้ไฟฟ้าส่วนใหญ่ คือ บ้านพักอาศัย คิดเป็นร้อยละ 78.9 ของผู้ใช้ไฟฟ้าทั้งหมด แต่หากพิจารณาจากจำนวนหน่วยการใช้ ปรากฏว่าผู้ประกอบการขนาดต่างๆ เป็นผู้ใช้กระแสไฟฟ้าเป็นส่วนใหญ่ โดยคิดเป็นร้อยละ 70.77 ของหน่วยจำหน่ายทั้งหมด

การให้บริการสาธารณสุข

การให้บริการด้านการศึกษาการบริการด้านการศึกษาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่าในปีการศึกษา 2544 มีจำนวนสถานศึกษาทั้งสิ้น 1,634 แห่ง จำนวนนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั้งสิ้น 2,075,326 คน กลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดคือ กลุ่มเขตเมืองชั้นในตะวันออก มีจำนวน 687,808 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 33.54 ของจำนวนนักเรียน นิสิต และนักศึกษาทั้งหมดในเขตกรุงเทพมหานคร

ระดับประถมศึกษา เขตรัศมีการให้บริการ 1 กิโลเมตร พบว่าในเขตชั้นใน การให้บริการ ของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และค่อนข้างหนาแน่น ขณะที่เขตต่อเมือง บางบริเวณ และชานเมือง ยังมีพื้นที่อยู่ นอกเขตรัศมีการให้บริการ

ระดับมัธยมศึกษา เขตรัศมีการให้บริการ 1.5 กิโลเมตร ซึ่งพิจารณาแล้ว พบว่า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในเขตเมืองชั้นใน การให้บริการ ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สามารถให้บริการได้ทั่วถึง และค่อนข้างหนาแน่น ขณะที่พื้นที่เขตต่อเมืองบางบริเวณและเขตชานเมืองยังมีพื้นที่อยู่นอกเขตบริการ ให้บริการ

การให้บริการด้านสาธารณสุข

การบริการสาธารณสุขในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยบริการขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นบริการ ระดับล่างสุด ของระบบบริการ สาธารณสุขของรัฐ ได้แก่ ศูนย์บริการสาธารณสุขและสถานอนามัย การบริการขั้นทุติยภูมิ ได้แก่ โรงพยาบาล ซึ่งมีแพทย์ประจำและเตียงผู้ป่วย และการบริการขั้นชำนาญเฉพาะ ซึ่งได้แก่ สถานพยาบาลและสถานบำบัดโรคเฉพาะทาง โดยในปี พ.ศ. 2541 มีจำนวนศูนย์บริการสาธารณสุขและสถานอนามัยจำนวน 144 แห่ง โรงพยาบาลจำนวน 173 แห่ง (โรงพยาบาลของรัฐ 42 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 131 แห่ง) นอกจากนี้ยังมีคลินิกเอกชนอยู่ประมาณ 3,000 แห่ง จำนวนเตียงผู้ป่วย 34,164 เตียง แพทย์ 7,608 คน

สวนสาธารณะและที่โล่งเพื่อนันทนาการที่โล่งเพื่อนันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในปี พ.ศ. 2545 จากข้อมูลสำนักสวัสดิการสังคม และสำนักงานเขตต่างๆ ประกอบกับการใช้แผนที่สารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อให้ทราบถึงจำนวนและขนาดพื้นที่ของที่โล่งประเภทต่างๆ ที่มีอยู่เป็นรายเขต มีสถิติที่สำคัญ ดังนี้ ในปี พ.ศ. 2545 กรุงเทพมหานครมีสวนสาธารณะทั้งสิ้น 49 แห่ง

2.1.2 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ

2.1.2.1. โครงสร้างทางเศรษฐกิจ

จากการศึกษาสัดส่วนของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานคร ในสาขาการผลิตหลัก 3 สาขา ได้แก่ สาขาปฐมภูมิ ทุติยภูมิ และตติยภูมิ ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา ปรากฏว่า กรุงเทพมหานครมีผลิตภัณฑ์มวลรวมมากที่สุดในสาขาตติยภูมิ (กลุ่มสาขาการผลิตที่ประกอบด้วยคมนาคมและการสื่อสาร, การค้าปลีก, การธนาคาร, ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ที่อยู่อาศัย บริหารราชการและการป้องกันประเทศ การบริการ) สาขารองลงมาคือ ทุติยภูมิ (กลุ่มสาขาการผลิตที่ประกอบด้วยอุตสาหกรรมก่อสร้าง และไฟฟ้า ประปา) สำหรับสาขาปฐมภูมิ (กลุ่มสาขาการผลิตที่ใช้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นวัตถุดิบ ได้แก่ กสิกรรม ปศุสัตว์ ประมง เหมืองแร่และย่อยหิน มีสัดส่วนน้อยที่สุดไม่ถึงร้อยละ 1 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของกรุงเทพมหานครและเมื่อพิจารณาผลิตภัณฑ์มวลรวมจำแนกตามสาขาการผลิตย่อย จะเห็นว่าโครงสร้างทางเศรษฐกิจของ

กรุงเทพมหานครมีภาคอุตสาหกรรมเป็นแกนนำ โดยมีสัดส่วนประมาณร้อยละ 30 และมีอัตราการขยายตัวต่อเนื่องตลอดมา

2.1.2.2 อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

เศรษฐกิจในช่วงปี พ.ศ. 2532-2537 กรุงเทพมหานครมีอัตราการขยายตัวของสาขาการผลิตเฉลี่ยต่อปีร้อยละ 13.08 และไม่มีการผลิตใดมีอัตราการขยายตัวติดลบเลย โดยมีการเติบโตเฉลี่ยต่อปีสูงสุด คือ ร้อยละ 36.91 ในสาขาการธนาคาร ประกันภัย และอสังหาริมทรัพย์ หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของกรุงเทพมหานครในช่วงปี 2537-2541 เริ่มติดลบ คือ เฉลี่ยปีละ 2.26 โดยสาขาการผลิตที่หดตัวมากที่สุด คือ สาขาการธนาคาร ประกันภัยและอสังหาริมทรัพย์ และอีกสาขาหนึ่งที่ติดลบมาก คือ สาขาการค้าส่งค้าปลีก

2.1.2.3 โครงสร้างการจ้างงาน

จากข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ พบว่าในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา กรุงเทพมหานครมีจำนวนผู้มีงานทำในสาขาที่สำคัญ 3 สาขา คือ พาณิชยกรรม บริการ และอุตสาหกรรม รวมกันถึงกว่าร้อยละ 80 และเมื่อดูสัดส่วนของผู้มีงานทำของกรุงเทพมหานคร เทียบกับสัดส่วนผู้มีงานทำในภาคมหานคร พบว่ากรุงเทพมหานครยังคงเป็นแหล่งการจ้างงานที่สำคัญของภาคมหานคร ผู้มีงานทำในภาคมหานครเป็นผู้มีงานทำในกรุงเทพมหานครทั้งร้อยละ 67.52 ในปี พ.ศ. 2537 และร้อยละ 66.13 ในปี พ.ศ. 2542

การจ้างงานและจำนวนผู้มีงานทำในปี พ.ศ. 2542 มีสาขาประกอบการทั้งประเทศ 362,683 แห่ง โดยเป็นสถานประกอบการที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลถึงร้อยละ 54 โดยอยู่ในกรุงเทพมหานครประมาณร้อยละ 46 และอีกร้อยละ 8 กระจายอยู่ตามจังหวัดในปริมณฑล และมีจำนวนการจ้างงานในปี พ.ศ. 2542 ประมาณ 8,134,644 คน และลดลงในปี พ.ศ. 2543 เหลือ 7,807,367 คน ซึ่งเนื่องจากการเลิกกิจการของสถานประกอบการจำนวนหนึ่งในช่วงวิกฤติเศรษฐกิจ

2.1.2.4 รายได้ครัวเรือนและบุคคล

จากการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน พ.ศ. 2543 สำนักงานสถิติแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรีย พบว่ากรุงเทพมหานครมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 303 คนต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยครัวเรือนต่อเดือน 26,909 บาท หรือรายได้เฉลี่ยต่อคน 8,154 บาท ในส่วนค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 20,448 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 6,284 บาทต่อคน โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อรายได้เท่ากับร้อยละ 76 ในขณะที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีขนาดครัวเรือนเฉลี่ย 302

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คนต่อครัวเรือน มีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อเดือน 25,242 บาท หรือรายได้เฉลี่ยต่อคน 7,794 บาท ในส่วนค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 19,582 บาท และค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 6,046 บาทต่อคน โดยสัดส่วนค่าใช้จ่ายต่อ รายได้เท่ากับร้อยละ 77.6 ที่มาของรายได้ตามสัดส่วนครัวเรือน พบว่า กรุงเทพมหานครมีสัดส่วนครัวเรือน ทำงานเป็นเสมียน พนักงาน พนักงานขายและให้บริการมากที่สุด ร้อยละ 29.2 รองลงมา ครัวเรือนดำเนินธุรกิจของตนเอง ร้อยละ 24.4 ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหาร ร้อยละ 18.5 ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต ร้อยละ 15.5 ไม่ได้ ปฏิบัติงานเชิงเศรษฐกิจ ร้อยละ 9.9 ทำการเกษตร สัดส่วนมีน้อยที่สุด ร้อยละ 0.1 คนงานเกษตร ร้อยละ 0.4 คนงานทั่วไป ร้อยละ 1.9 รายได้เฉลี่ยต่อคนต่อเดือนจำแนกตามอาชีพ พบว่า ปฏิบัติงานวิชาชีพ นักวิชาการ และนักบริหารมีรายได้เฉลี่ยสูงที่สุด 12,853 บาทต่อคนต่อเดือน รองลงมาไม่ได้ปฏิบัติงานในเชิงเศรษฐกิจมีรายได้เฉลี่ย 8,809 บาทต่อคนต่อเดือน และดำเนิน ธุรกิจของตนเองมีรายได้เฉลี่ย 8,090 บาทต่อคนต่อเดือน เสมียน พนักงาน พนักงานขาย และ ให้บริการ รายได้เฉลี่ย 6,301 บาทต่อคนต่อเดือนปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตรายได้เฉลี่ย 5,193 บาทต่อคนต่อเดือน ในขณะที่ทำการเกษตรรายได้เฉลี่ยต่ำสุด 1,566 บาทต่อคนต่อเดือน คนงานเกษตรรายได้เฉลี่ย 2,851 บาทต่อคนต่อเดือน คนงานทั่วไปรายได้เฉลี่ย 4,135 บาทต่อคน ต่อเดือน และประชากรมีแนวโน้มในการทำงานมากขึ้น

2.1.3 สภาพทั่วไปทางด้านสังคม

2.1.3.1 จำนวนประชากร

ณ สิ้นปี พ.ศ. 2546 กรุงเทพมหานครมีประชากร 5,844,607 คน เป็นชาย 2,822,171 คน เป็นหญิง 3,022,436 คน สัดส่วนเพศชายต่อเพศหญิงเท่ากับ 93 จำนวนบ้าน ทั้งหมด 2,020,019 หลังคาเรือน มีจำนวนคนโดยเฉลี่ย 2.89 คนต่อหลังคาเรือน เมื่อพิจารณา ประชากรรายเขต พบว่าเขตที่มีจำนวนประชากรมากที่สุด คือ เขตบางแค มี 183,809 คน ส่วนเขต ที่มีประชากรน้อยที่สุด คือ เขตสัมพันธวงศ์ มีประชากรเท่ากับ 35,547 คน

ความหนาแน่นประชากร โดยเฉลี่ยประมาณ 3,726 คนต่อตารางกิโลเมตร หรือ 5.9 คนต่อไร่ ส่วนใหญ่ความหนาแน่นมากอยู่ในเขตเมืองชั้นใน ซึ่งเป็นเขตที่มีพื้นที่น้อย แต่มี จำนวนประชากรมากและยังเป็นย่านการค้าและธุรกิจ เขตที่มีความหนาแน่นประชากรน้อยจะอยู่ในเขตชานเมือง ได้แก่ เขตหนองจอก โดยเฉลี่ยประมาณ 465 คนต่อตารางกิโลเมตร เมื่อ เปรียบเทียบกับปีที่ผ่านๆ มา พบว่า จำนวนประชากรในกรุงเทพมหานครหลายเขตมีการเพิ่มถึง จุดสูงสุดแล้วและมีแนวโน้มลดจำนวนลง ส่งผลให้ความหนาแน่นของประชากรในเขตต่างๆ เหล่านั้นลดลงไปด้วย โดยเฉพาะเขตเมืองชั้นใน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อัตราการเพิ่มประชากรช่วงปี พ.ศ. 2545-2546 มีประชากรเพิ่มขึ้น 62,448 คน หรือมีอัตราการเพิ่มร้อยละ 1,080 ส่วนใหญ่เขตชานเมืองมีอัตราการเพิ่มประชากรมาก เขตคลองสามวามีอัตราการเพิ่มประชากรมากที่สุด คือ ร้อยละ 7,241 เขตที่มีอัตราการเพิ่มประชากรในทางลบสูงสุด ได้แก่ เขตพระนคร ร้อยละ -2.707 ประชากรส่วนใหญ่ในเขตเมืองชั้นในมีอัตราการเพิ่มในทางลบ เขตชั้นในที่มีอัตราการเพิ่มทางลบ กล่าวคือ มีประชากรน้อยกว่าสถิติในปี พ.ศ. 2545 ทุกแขวงมีจำนวนถึง 14 เขต คือ เขตพระนคร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย เขตสัมพันธวงศ์ เขตราชเทวี เขตบางพลัด เขตบางกอกใหญ่ เขตสาทร เขตยานนาวา เขตบางคอแหลม เขตบางซื่อ เขตคลองสาน เขตธนบุรี เขตดินแดง และเขตคลองเตย เขตที่มีอัตราการเพิ่มประชากรทางบวกทุกแขวง มี 2 เขต คือ เขตจตุจักรและเขตพญาไท เขตต่อเมืองส่วนใหญ่มีอัตราการเพิ่มประชากรในทางบวก ส่วนเขตชานเมืองมีอัตราการเพิ่มประชากรทางบวกในทุกเขตทุกแขวง

การเกิด การตาย กรุงเทพมหานครมีจำนวนเด็กเกิดทั้งหมด 110,119 คน เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายเท่ากับ 57,018 คน เพศหญิง 53,101 คน เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545) ร้อยละ 0.704 หากพิจารณาจำนวนเด็กเกิดตามกลุ่มพื้นที่เขต พบว่าในเขตเมืองชั้นในมีเด็กเกิดมากที่สุดเท่ากับ 76,280 คน โดยอยู่ในเขตราชเทวีมากที่สุด จำนวน 17,664 คน คนตายมีทั้งหมด 21,786 คน เพศชายมีอัตราการตายมากกว่าเพศหญิง โดยเพศชายมีจำนวนการตายเท่ากับ 12,495 เพศหญิง 9,291 คน ลดลงจากปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2545) ร้อยละ 2.875 เขตที่มีจำนวนการตายมากที่สุดอยู่ในเขตธนบุรี คือ จำนวน 822 คน สาเหตุการตายของประชากรในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2545 เป็นลำดับหนึ่ง คือ ตายด้วยโรคมะเร็ง รองลงมา คือ อุบัติเหตุและการเป็นพิษและโรคเกี่ยวกับสมองและหลอดเลือด ตามลำดับ

การย้ายถิ่น ประชากรกรุงเทพมหานครมีการย้ายออกมากกว่าย้ายเข้า กล่าวคือ มีจำนวนประชากรที่ย้ายเข้ามาในเขตกรุงเทพมหานคร มีจำนวน 479,693 คน คิดเป็นอัตราการย้ายเข้าต่อพันคนเท่ากับ 82.07 จำนวนประชากร ที่ย้ายออก 498,454 คน คิดเป็นอัตราการย้ายออกต่อพันคนเท่ากับ 85.28 จำนวนการย้ายถิ่นสุทธิเท่ากับ -18,761 คน เมื่อพิจารณาตามกลุ่มพื้นที่เขต พบว่าการย้ายถิ่นสุทธิของประชาชนที่อยู่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเมืองชั้นในของกรุงเทพมหานครเกือบทุกเขต มีจำนวนผู้ย้ายออกมากกว่าจำนวนผู้ย้ายเข้า ยกเว้น เขตยานนาวา และเขตจตุจักรที่มีจำนวนผู้ย้ายเข้ามาสูงกว่าผู้ย้ายออก เมื่อพิจารณาการย้ายถิ่นในกลุ่มพื้นที่เขตอื่นๆ ทุกกลุ่ม พบว่าส่วนใหญ่จำนวนผู้ย้ายเข้ามีมากกว่าจำนวนผู้ย้ายออก ยกเว้นเขตดินนายนาว เขตสายไหม เขตภาษีเจริญ และเขตราชวัชรปุณณะ ที่มีจำนวนผู้ย้ายออกมากกว่าจำนวนผู้ย้ายเข้า เล็กน้อย พอสรุปได้ว่าการที่ประชากรกรุงเทพมหานครมิได้มีจำนวนลดลง แม้ว่าประชากรจะมีการ

ย้ายออกมาก สาเหตุประการหนึ่ง คือ มีประชากรจำนวนหนึ่งเคลื่อนย้ายระหว่างเขตการปกครองภายในกรุงเทพมหานคร คือย้ายจากเขตเมืองชั้นในไปอยู่เขตต่อเนื่อง โดยเฉพาะเขตชานเมืองมีการย้ายถิ่นสุทธิในอัตราที่สูงกว่าเขตอื่นๆ

โครงสร้างประชากร ประชากรวัยเด็ก อายุ 0-14 ปี มี 1,113,525 คน คิดเป็นร้อยละ 19.1 ประชากรเพศชายมากกว่าเพศหญิงเล็กน้อย เพศชายเท่ากับ 570,195 คน คิดเป็นร้อยละ 9.8 ส่วนเพศหญิงมี 543,330 คน คิดเป็นร้อยละ 9.3 ประชากรวัยทำงานหรือช่วงอายุระหว่าง 15-59 ปี มี 3,804,183 คน คิดเป็นร้อยละ 65.1 เป็นเพศชายเท่ากับ 1,803,561 คน หรือร้อยละ 30.9 เป็นเพศหญิง 2,000,622 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 ส่วนประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60-75 ปีขึ้นไป) มี 524,000 คน คิดเป็นร้อยละ 9.0 เป็นเพศชาย 222,801 คน คิดเป็นร้อยละ 3.8 ส่วนเพศหญิงมี 301,199 คน คิดเป็นร้อยละ 5.2

2.1.3.2 ระดับการศึกษา

จากสำมะโนประชากร พ.ศ. 2523 พ.ศ. 2533 และ พ.ศ. 2543 ระดับการศึกษาของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไปของกรุงเทพมหานคร พบว่าใน พ.ศ. 2543 มีประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป 5,913,700 คน มีประชากรที่มีการศึกษา 5,502,700 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 94.40 ของประชากรอายุ 6 ปีขึ้นไป ขณะที่ประชากรไม่มีการศึกษามี 306,300 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 5.18 สำหรับระดับการศึกษาของประชากรที่สำเร็จการศึกษาในระดับต่างๆ พบว่า ระดับประถมศึกษา มี 2,055,800 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 34.76 ซึ่งมากที่สุด รองลงมาเป็นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 1,196,900 คน คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 20.24 ขณะที่ระดับปริญญาตรีและมัธยมศึกษาตอนต้น มีสัดส่วนคิดเป็นร้อยละ 15.53 และร้อยละ 15.09 ตามลำดับ

2.1.3.3 การนับถือศาสนา

การนับถือศาสนาของประชากรกรุงเทพมหานครจากสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2543 พบว่าประชากรนับถือศาสนาพุทธมากที่สุด เป็นสัดส่วนร้อยละ 94.50 รองลงมาศาสนาอิสลาม มีสัดส่วนร้อยละ 4.34 และศาสนาคริสต์ ร้อยละ 1.02 เมื่อเปรียบเทียบกับสำมะโนประชากรและเคหะ พ.ศ. 2533 กับ พ.ศ. 2513 พบว่า จากการเพิ่มขึ้นของประชากร ประชากรนับถือศาสนาคริสต์เพิ่มขึ้นมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.79 รองลงมาศาสนาอิสลามเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.75 และศาสนาพุทธเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.81 ขณะที่ศาสนายินดูมีการเปลี่ยนแปลงลดลงร้อยละ 89.30

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2 ศึกษาสภาพปัจจุบันในระดับเขตและระดับชุมชน

2.2.1 สภาพทั่วไปทางด้านกายภาพ

2.2.1.1 ขนาดและที่ตั้ง

เขตบางเขน เป็น 1 ใน 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร ได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอ บางเขนตั้งแต่ พ.ศ. 2440 พื้นที่เขตบางเขนเป็นส่วนหนึ่งของเขตชั้นกลาง ตั้งอยู่บริเวณด้านทิศเหนือของกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ทั้งหมด 42,123 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

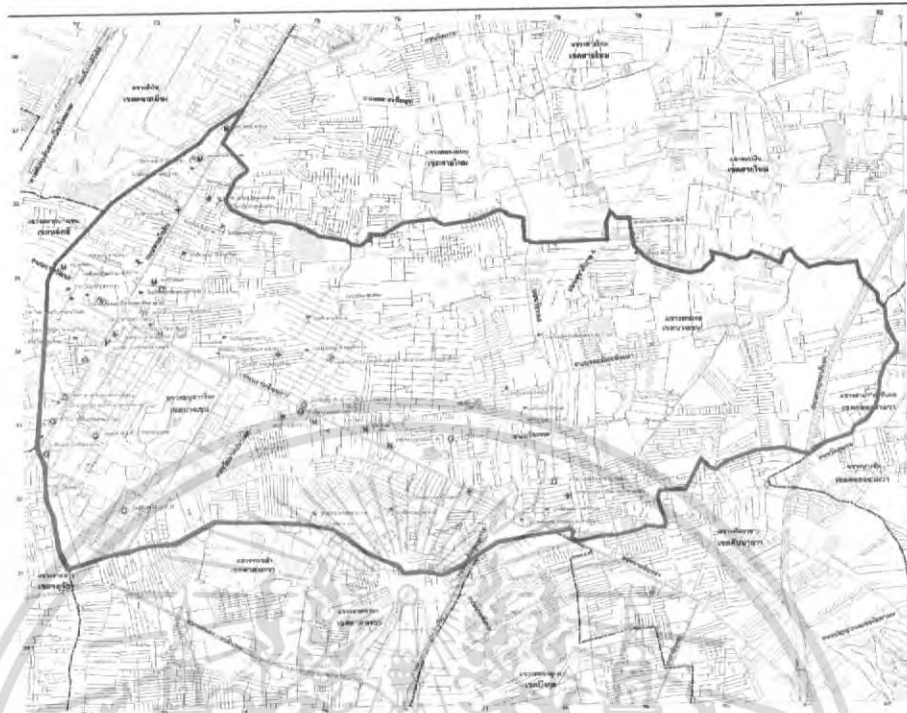
- ทิศเหนือ ติดต่อกับเขตสายไหม (แขวงคลองถนน-แขวงออเงิน)
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับเขตคลองสามวา (แขวงบางชันแขวงสามวาตะวันออก)
- ทิศใต้ ติดต่อกับเขตลาดพร้าว (แขวงจระเข้บัว) เขตบึงกุ่ม และเขตคันนายาว
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับเขตดอนเมือง เขตหลักสี่ และเขตจตุจักร

แบ่งเขตการปกครองเป็น 2 แขวง คือ แขวงอนุสาวรีย์ และแขวงท่าแร้ง แขวงอนุสาวรีย์มีพื้นที่ 18,406 ตารางกิโลเมตร และแขวงท่าแร้งมีพื้นที่ 23,717 ตารางกิโลเมตร

ภาพที่ 2.5 แสดงที่ตั้งเขตบางเขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.6 แสดงพื้นที่เขตบางเขน

2.2.1.2 ลักษณะภูมิประเทศ

เขตบางเขนตั้งอยู่บริเวณด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ราบลุ่มตอนล่างของภาคกลาง หรือเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง จึงมีสภาพภูมิศาสตร์โดยทั่วไปคล้ายคลึงกับเขตอื่นๆ รวมทั้งในจังหวัดใกล้เคียง เขตบางเขนมีคลองเล็กๆ เชื่อมต่อกันเป็นใยแมงมุม และใช้เป็นเส้นแบ่งเขตด้วย

2.2.1.3 ทรัพยากรธรรมชาติ

ดินในเขตบางเขนมีลักษณะเป็นดินเหนียวสีเทาขาว เป็นดินเค็มความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง ซึ่งเหมาะสมกับการปลูกข้าว ทั่วไปให้ปลูกข้าว นาหวาน นาดำ แหล่งน้ำโดยธรรมชาติ เพื่อการเพาะปลูกในเขตบางเขนมีคลองหลักจำนวน 3 สาย ได้แก่

1. คลองบางบัว
2. คลองพระยาสุเรนทร์
3. คลองหนองผักชี

2.2.1.4 ลักษณะภูมิอากาศ

เขตบางเขนมีลักษณะดินฟ้าอากาศเช่นเดียวกับพื้นที่ส่วนอื่นๆ ของกรุงเทพมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

และภาคกลาง ดังนี้คือ

1. อุณหภูมิ เขตบางเขนมีอากาศร้อนสูงสุด 36.36 องศา ในเดือนเมษายน และมีอากาศเย็นต่ำสุด 25.4 องศา ในเดือนธันวาคม
2. ความชื้นสัมพัทธ์ของเขตบางเขน 72% ต่อปี
3. ปริมาณและการกระจายตัวของฝน เขตบางเขนมีปริมาณฝนตกเฉลี่ยในรอบปี สูงสุดประมาณ 233.4 มิลลิเมตร ในเดือนกันยายน และต่ำสุด 6.3 มิลลิเมตรในเดือนมกราคม

2.2.1.5 การใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร

การใช้ที่ดินในเขตบางเขนมีทั้งที่เป็นการใช้ที่ดินแบบชุมชนเมือง ชุมชนชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า โดยพื้นที่ชุมชนเมืองทั้งหมดอยู่ด้านตะวันตกและด้านใต้ใน แขวงอนุสาวรีย์และคลองถนน ส่วนพื้นที่ชุมชนชนบท เกษตรกรรม และที่ว่างเปล่าอยู่ด้าน ตะวันออกของเขต อันเป็นพื้นที่ในแนวท่าแร่ ซึ่งจะสอดคล้องกับรูปแบบและลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการเจริญเติบโตของชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้ที่ดินในบริเวณชุมชนเมือง โดยทั่วไปเป็นแบบผสมระหว่างพักอาศัยกับพาณิชยกรรมในขณะที่ชุมชนชนบทจะเป็นที่อยู่อาศัย เพียงอย่างเดียว การใช้ที่ดินที่มีปริมาณสูงที่สุดในเขตบางเขนคือ การใช้ที่ดินประเภทว่างและ เกษตรกรรม รองลงมาได้แก่ การใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย ประเภทการใช้ที่ดินสามารถแยก ออกเป็นประเภทสำคัญใหญ่ได้ 6 ประเภท ดังนี้

1. เกษตรกรรมและที่ว่าง การใช้ที่ดินประเภทนี้เป็นการใช้ที่ดินที่มี ปริมาณมากที่สุดในเขตบางเขน ประกอบด้วยที่ดินว่างเปล่า ที่สวน ที่นา ส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ด้าน ตะวันออก การใช้ที่ดินเกษตรกรรมที่สำคัญยังคงเป็นการทำนา รองลงมา ได้แก่ การทำสวน ไม้ผล ไม้ยืนต้น นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชผักไม้ดอกไม่ประดับ แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อย ปัจจุบันการใช้ที่ดิน ประเภทนี้ลดลงมาก เนื่องจากการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง หรือน้ำในคลองมีการระบายน้ำเสียลง ทำให้ไม่สามารถนำมาใช้ในการเกษตรได้ พื้นที่เกษตรกรรมส่วนใหญ่จึงถูกซื้อทิ้งว่างไว้ นอกจากนี้ พื้นที่เกษตรกรรมแล้วยังมีพื้นที่ว่างรวมถึงพื้นที่ที่ไม่ได้มีการพัฒนาหรือนำมาเพื่อใช้กิจกรรม ยัง หมายรวมถึงพื้นที่ซึ่งเป็นหนอง บึง ลำคลอง

2. พื้นที่พักอาศัย จัดว่าเป็นการใช้ที่ดินที่มีปริมาณสูงรองจาก เกษตรกรรมและที่ว่างและมีปริมาณสูงที่สุดในเขตชุมชนเมืองตามแนวการพัฒนาของถนนสายหลัก 2 สาย ที่พักอาศัยในเขตบางเขน นอกจากอยู่ในรูปแบบของอาคารพาณิชย์ตามสองฟากถนนสาย และซอย ซึ่งใช้ประโยชน์ทั้งเป็นที่พักอาศัยและประกอบธุรกิจการค้าแล้ว ยังมีรูปแบบของหมู่บ้าน จัดสรร เพื่อการพักอาศัยโดยเฉพาะ หมู่บ้านจัดสรรแต่ละแห่งอาจประกอบด้วยอาคารพักอาศัย

หลายแบบ เช่น บ้านเดี่ยว บ้านแฝด บ้านแถว ทาวน์เฮาส์ หมู่บ้านจัดสรร ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ห่างจาก ถนนสายหลักทั้งสองสายลึกเข้าไปในพื้นที่ที่เดิมเคยเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ในแขวงอนุสาวรีย์ ด้าน ถนนพหลโยธิน และแขวงท่าแร้ง ริมถนนรามอินทรา การใช้ที่ดินเพื่อพักอาศัยในเขตบางเขนเป็นการจัดสรรเพื่อผู้มีรายได้น้อยหลายระดับ แต่ส่วนใหญ่ก็เพื่อผู้มีรายได้ปานกลาง

3. สถานที่ราชการ การใช้ที่ดินเพื่อเป็นสถานที่ราชการของเขตบางเขนจัดได้ว่ามีปริมาณมาก แต่เมื่อเทียบกับเขตอื่นๆ แล้วมีสัดส่วนการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ทางด้านนี้สูงกว่าเขตอื่นๆ อย่างเห็นได้ชัด ยกเว้นเขตดอนเมืองและเขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร สถานที่ราชการในเขตบางเขนมักจะใช้พื้นที่ขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธิน เช่น กรมทหารราบที่ 1 และที่ 11 รักษาพระองค์ กองพันทหารสื่อสารที่ 21 โรงเรียนนายเรืออากาศ บ้านพักข้าราชการ ทหารอากาศ และโรงพยาบาลภูมิพลฯ ส่วนที่ตั้งแถบถนนรามอินทรา ได้แก่ ศูนย์รักษาความปลอดภัย กองบัญชาการทหารสูงสุด กองบินกรมตำรวจ และรวมทั้งสนามกอล์ฟทหารบก

4. สถานศึกษาและศาสนสถาน การใช้ที่ดินประเภทนี้จะรวมกลุ่มกันอยู่ด้านทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ด้านใต้ของถนนแจ้งวัฒนะ และด้าน ตะวันตกของถนนพหลโยธิน โดยมีวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหารและมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เป็นสถาบันสำคัญ สถานที่สำคัญในเขตบางเขนยังมีสถานศึกษาระดับอุดมศึกษา อีก 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒบางเขน สถาบันราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยเกริก สถานศึกษา ทางทหารอีก 1 แห่ง คือโรงเรียนนายเรืออากาศ ศาสนสถานในเขตบางเขนมีทั้งหมด 6 แห่ง เป็น วัดทางพุทธศาสนา 4 วัด โรงเรียน 1 แห่ง สถานที่ปฏิบัติธรรม 1 แห่ง

5. พาณิชยกรรม การขยายตัวของกรุงเทพมหานครเป็นแนวยาวไป ทางด้านเหนือ ทำให้เขตบางเขนกลายเป็นแหล่งพาณิชยกรรมที่สำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่เพียงแต่บริการประชากรในเขตบางเขนเองเท่านั้น แต่ยังให้บริการแก่พื้นที่อื่นๆ ของ กรุงเทพมหานครและปริมณฑลด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางพื้นที่ตอนบนการใช้ที่ดินเพื่อพาณิชยกรรมของเขตบางเขนมีลักษณะเป็นแนวยาวไปตามถนนหลักสองสายคือ ถนนพหลโยธิน และถนน แจ้งวัฒนะ-รามอินทรา โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่กาห้า ตลอดสะพานใหม่ ซึ่งประกอบด้วย ศูนย์การค้าแบบเดิม ตลาดสดหลายตลาด ตลาดขายส่ง ร้านค้าปลีก ธนาคารพาณิชย์ และห้างสรรพสินค้า

6. การใช้ที่ดินประเภทอื่นๆ มีจำนวนไม่มากนัก ได้แก่ ประเภท อุตสาหกรรม ตั้งอยู่ในแขวงอนุสาวรีย์

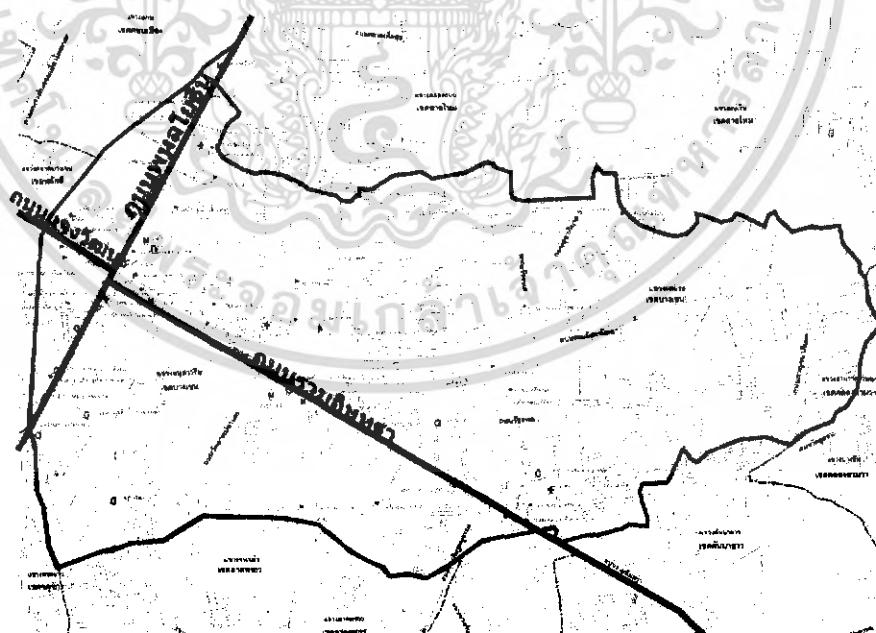
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.1.6 สาธารณูปโภค

ระบบคมนาคมขนส่ง

เส้นทางคมนาคมขนส่งที่สำคัญของเขตบางเขนได้แก่ทางบก คือถนน กับทางน้ำ คือคลองโดยในอดีตเส้นทางน้ำมีความสำคัญและเป็นจุดเริ่มต้นของการตั้งถิ่นฐานและการเจริญเติบโตของชุมชนปัจจุบันความสำคัญเปลี่ยนมาเป็นทางบก เนื่องจากมีการตัดถนนเป็นโครงข่ายมากขึ้น รถยนต์มีบทบาทในการขนส่งมากขึ้น และได้รับความนิยมเนื่องจากความสะดวกและแพร่หลาย ในขณะนี้เส้นทางทางน้ำกลับมีอุปสรรคเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ไม่สามารถเดินเรือได้สะดวกอย่างเดิม

ถนนสายหลักของเขตบางเขนมีอยู่ 3 สาย ได้แก่ ถนนพหลโยธิน นับว่าเป็นถนนสายสำคัญที่สุดของเขตบางเขน เนื่องจากเป็นทางหลวงแผ่นดินในแนวเหนือใต้ เชื่อมจากพื้นที่เขตชั้นใน เช่น เขตพญาไท เขตจตุจักร ผ่านเขตบางเขนไปสู่จังหวัดต่างๆ ในภาคกลาง ภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นอกจากนี้ยังมีถนนสายสำคัญรองลงมาได้แก่ ถนนแจ้งวัฒนะ ถนนรามอินทรา ถนนสายรองอีก 2 สาย ได้แก่ ถนนวัชรพล ถนนสุขาภิบาล และซอยหลักมีจำนวน 11 ซอย ได้แก่ ซอยรามอินทรา 8, ซอยรามอินทรา 14, ซอยรามอินทรา, ซอยรามอินทรา 21, ซอยรามอินทรา 23, ซอยรามอินทรา 34, ซอยรามอินทรา 39, ซอยแจ้งวัฒนะ 4, ซอยสยามรรณี, ซอยลาดปลาเค้า 72, ซอยพหลโยธิน 48

ภาพที่ 2.7 แสดงถนนสายหลักในเขตบางเขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปแบบการเดินทางของประชากรในเขตบางเขน พื้นที่บางเขนเป็นย่านพักอาศัยที่สำคัญของกรุงเทพมหานคร ในขณะที่แหล่งงานส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชั้นในและเขตชั้นกลาง เช่น เขตจตุจักร พญาไท ราชเทวี ปทุมวัน คลองเตย บางรัก สาทร และอื่นๆ ดังนั้นรูปแบบการเดินทางของประชากรจึงเป็นการเดินทางจากที่พักอาศัยไปสู่แหล่งงานในตอนเช้า และแหล่งงานสู่พื้นที่พักอาศัยในตอนเย็น โดยในช่วงเช้าเวลา 6.00-8.00 น. จะมีประชากรจำนวนมากเดินทางออกจากบริเวณด้านในพื้นที่ ออกมายังถนนสายหลัก คือ ถนนพหลโยธินและถนนรามอินทราในช่วงเวลาใกล้เคียงกัน เกิดการจราจรติดขัดบนถนนสายรอง ช่วงเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก สำหรับช่วงเวลาย่ำเย็นการเดินทางกลับสู่พื้นที่อาศัย จะเริ่มตั้งแต่ 16.00-20.00 น. การจราจรก็ติดขัดและคับคั่งดังเช่นเดียวกับชั่วโมงเร่งด่วนตอนเช้า

2.2.1.7 สาธารณูปการ

สถานศึกษา

เขตบางเขนมีสถานศึกษาที่เป็นสถานศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงระดับอุดมศึกษา ทั้งในสังกัดรัฐบาลและเอกชน นอกจากนี้ยังมีสถานศึกษาทางทหารตั้งอยู่ในพื้นที่อีกด้วย ศาสนสถาน

เขตบางเขนมีศาสนสถานในเขตบางเขนมีทั้งหมด 6 แห่ง เป็นวัดทางพุทธศาสนา 4 วัด โรงเจ 1 แห่ง สถานที่ปฏิบัติธรรม 1 แห่ง วัดที่มีชื่อเสียงและรู้จักกันดีและเป็นอารามหลวงชั้นเอกชนิดวรมหาวิหาร คือวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร ตั้งอยู่ในแขวงอนุสาวรีย์ มีความสำคัญเนื่องจากเป็นวัดที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นอนุสรณ์แห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่วนวัดเก่าแก่สร้างมานานเกือบ 100 ปี ได้แก่ วัดไตรรัตนาราม ตั้งอยู่ริมคลองหลุมไผ่ แขวงอนุสาวรีย์ สถานปฏิบัติธรรม อีก 1 แห่ง คือเสถียรธรรมสถาน และศาลเจ้า 1 แห่ง คือ ศาลเจ้าโพธิ์กาวนาสงเคราะห์

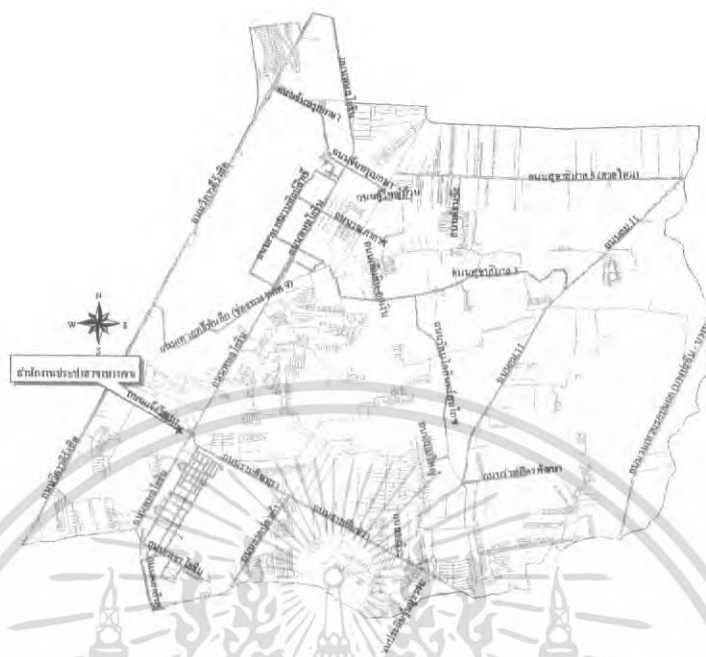
สวนสาธารณะ สนามกีฬา และศูนย์เยาวชน

สถานที่พักผ่อนหย่อนใจสำหรับประชาชน เช่น สวนสาธารณะและสนามกีฬาในเขตบางเขนคือ ลานกีฬาวัชรพล ศูนย์กีฬารามอินทรา ชื่อเดิมว่า สวนกุหลาบรามอินทรา อย่างไรก็ตาม ในเขตบางเขนก็ยังมีพื้นที่เปิดโล่งเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและพื้นที่เปิดโล่งภายในบริเวณวัดและสถานที่ราชการต่างๆ ซึ่งประชาชนอาจเข้าไปใช้ได้บางโอกาส

สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุขและอื่นๆ

เขตบางเขนมีสถานพยาบาล 1 แห่ง คือ โรงพยาบาลภูมิพลฯ สังกัดกรมการแพทย์ทหารอากาศ ศูนย์แม่และเด็ก สังกัดกรมการแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข โรงพยาบาลเอกชนอีก 1 แห่งคือ โรงพยาบาลเซ็นทรัลเจเนเนอรัล และศูนย์บริการสาธารณสุขของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 2.9 ภาพแสดงพื้นที่รับผิดชอบของการประสานนครหลวงเขตบางเขน

2.2.2 สภาพทั่วไปทางด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจของเขตบางเขน ประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รับราชการ รับจ้าง ค้าขาย สภาพเศรษฐกิจของประชากร โดยเฉลี่ยมีรายได้อยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างน้อย ตัวชี้เศรษฐกิจ บัมน้ำมัน 31 แห่ง, ศูนย์การค้า 7 แห่ง, ร้านอาหาร 288 แห่ง, ธนาคาร 19 แห่ง, มินิมาร์ท 40 แห่ง, โรงภาพยนตร์ 3 แห่ง, ตลาดนอกชน 6 แห่ง, โรงพยาบาล 2 แห่ง, โรงแรม 1 แห่ง พื้นที่เขตบางเขนใช้พื้นที่อยู่อาศัย สถานประกอบการธุรกิจ สถานประกอบการอุตสาหกรรม และบริการอื่นๆ ตามลำดับ ซึ่งสถานประกอบการธุรกิจส่วนใหญ่เป็นร้านค้าและสำนักงาน นอกจากนั้นการใช้พื้นที่ตรอก ซอย และสถานที่ราชการก็มีสูงกว่าในเขตอื่นของพื้นที่โครงการลักษณะการใช้ที่ดินดังกล่าว จะเห็นได้ว่าพื้นที่ที่ใช้ประกอบอุตสาหกรรมและกิจการอื่นๆ มีปริมาณรองจากที่พักอาศัย แต่ก็มีความสำคัญมากในฐานะที่เป็นแหล่งจ้างงานของพื้นที่

2.2.3 สภาพทั่วไปทางด้านสังคม

เขตบางเขนมีการตั้งถิ่นฐานและเจริญเติบโตเป็นชุมชนมาร่วม 100 ปี จากชุมชนที่เจริญเติบโตตามลำคลอง ในระยะแรก มารเป็นชุมชนเมืองที่หนาแน่น แออัด ตามแนวถนนสาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำคัญ และมีศูนย์กลางชุมชนอยู่ที่บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ปัจจุบันเขตบางเขนจัดอยู่ในเขตชั้นกลาง ประกอบด้วย 2 แขวง คือ แขวงอนุสาวรีย์ แขวงท่าแร้ง มีจำนวนประชากรดังนี้ คือ³

ตารางที่ 2.1 แสดงจำนวนประชากรตามแขวง

แขวง	ชาย(คน)	หญิง(คน)	รวม(คน)
อนุสาวรีย์	50,139	51,161	101,300
ท่าแร้ง	38,330	41,454	79,784
รวม	88,469	92,615	181,084
ความหนาแน่นเขตบางเขน	4,268 คน/ตร.กม		

หมายเหตุ : ข้อมูลประชากรพื้นที่เขตบางเขน ณ เดือนธันวาคม 2549

³ รายงานฉบับสมบูรณ์ แผนพัฒนาเขตกรุงเทพมหานครเขตบางเขน(กรุงเทพฯ : บริษัท เจ.พี.ดี.เอ็ม

โปรด. จำกัด, 2540)56-58,109-115,160

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษา

3.1 ศึกษาสภาพปัจจุบันในชุมชนเมือง

บางเขนเป็นชุมชนพักอาศัยชานเมืองดั้งเดิมทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร มีอายุกว่า 100 ปีมาแล้ว เดิมเป็นชุมชนชนบทตั้งถิ่นฐานการกระจายเป็นแนวยาวตามลำคลองธรรมชาติ เนื่องจากการคมนาคมในสมัยนั้นต้องอาศัยเส้นทางสัญจรทางน้ำเป็นหลัก ต่อมาได้มีการขุดคลองเพิ่มขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 เพื่อวัตถุประสงค์หลายๆ อย่าง รวมทั้งมีการสร้างทางรถไฟสายเหนือ และสายทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่านบริเวณท้องที่บางเขน การสัญจรไปมาสะดวกประชากรอพยพมาตั้งถิ่นฐานหนาแน่นขึ้น ในปี พ.ศ. 2440 ชุมชนบางเขนได้รับการยกฐานะการปกครองขึ้นเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดพระนคร ต่อมาได้มีการตัดถนนพหลโยธินจากกรุงเทพมหานครไปยังภาคกลางและภาคเหนือ การเดินทางตามเส้นทางบกโดยรถยนต์สะดวกเร็วกว่าทางน้ำ มีผู้คนมาอาศัยอยู่บริเวณริมถนนพหลโยธิน รวมทั้งมีการก่อสร้างอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ และวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหารขึ้น ทำให้บริเวณนี้มีการพัฒนาเป็นชุมชน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2515 มีการเปลี่ยนแปลงลักษณะการปกครองของจังหวัดพระนครและเทศบาลกรุงเทพมหานคร โดยการรวมเป็นองค์กรเดียวกันเรียกชื่อว่า “กรุงเทพมหานคร” พ.ศ. 2532 กระทรวงมหาดไทยเห็นว่าเขตบางเขนมีอาณาเขตกว้างขวาง มีประชากรอยู่อาศัยจำนวนมาก จึงได้แยกแขวงลาดยาวไปตั้งเป็นเขตจตุจักร และแขวงทุ่งสองห้อง สึกัน และตลาดบางเขนตั้งเป็นเขตดอนเมือง ต่อมาได้แยกแขวงสายไหมไปตั้งเป็นเขตสายไหม

3.1.1 การตั้งถิ่นฐานในอดีตและปัจจุบันของเขตบางเขน

การตั้งถิ่นฐานของชุมชนบางเขนครั้งแรกมีเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน สันนิษฐานว่าคงมีการตั้งถิ่นฐานมานานแต่การจัดกระจายแบบชนบท เป็นแนวยาวตามลำคลองธรรมชาติ เนื่องจากในขณะนั้นการคมนาคมต้องอาศัยคลองเป็นเส้นทางสัญจรหลัก ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการเป็นอย่างมากเฉพาะในบริเวณเขตบางเขนมีการสร้างทางรถไฟสายเหนือและสายทิศตะวันออกเฉียงเหนือผ่าน รวมทั้งการขุดคลองสำคัญ จึงมีประชากรอพยพเข้ามาตั้งบ้านเรือนและอยู่อาศัยหนาแน่นขึ้น เนื่องจากมีเส้นทางคมนาคมสะดวกทั้งทางน้ำและทางรถไฟ

ชุมชนบางเขนเริ่มมีการเจริญเติบโตมากขึ้นอีกครั้งหนึ่ง เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2457 เมื่อกระทรวงกลาโหมได้ย้ายสนามบินสระปทุมวันจากบริเวณสนามม้าของราชทัตศาสตร์ ไปตั้งบริเวณเหนือบางเขน คือสนามบินดอนเมือง แล้วดำเนินการก่อสร้างสนามบินและอาคารต่างๆ จนเป็นสนามบินนานาชาติที่สมบูรณ์ ต่อมาในปี พ.ศ. 2475 ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร ในสมัยรัชกาลที่ 7 มีผลกระทบต่อการเจริญเติบโตของชุมชนบางเขน เนื่องจากหลังจากนั้นมาได้มีการตัดถนนพหลโยธินผ่านเขตบางเขนไปสู่ภาคเหนือ ทำให้การคมนาคมด้านตะวันออกสะดวกกว่าทางด้านตะวันตก พ.ศ. 2476 เกิดความขัดแย้งทางด้านการเมืองขึ้นโดยคณะผู้บ้านเมืองนำโดยพระองค์เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นนครสวรรค์ศักดิพินิต จนกระทั่งฝ่ายกบฏพ่ายแพ้ ต่อมาได้มีการสร้างอนุสาวรีย์เป็นอนุสรณ์แก่ทหารและตำรวจที่เสียชีวิต จำนวน 17 คน ณ บริเวณสี่แยกถนนพหลโยธินกับถนนแจ้ววัฒนธรรม-รามอินทรา เรียกว่า “อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ”

เมื่อ พ.ศ. 2479 ตามแผนผังแสดงขอบเขตชุมชนกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งสิ้น 26,970 ไร่ มีความหนาแน่นไปตามแนวยาวของแม่น้ำเจ้าพระยา ทางฝั่งพระนครด้านเหนือมีการตั้งถิ่นฐานไปถึงบริเวณบางซื่อด้านตะวันออก นอกจากนี้ในแนวถนนพหลโยธินและทางรถไฟสายเหนือก็ปรากฏเป็นชุมชนเมืองค่อนข้างชัดเจนส่วนในบริเวณเขตบางเขนนั้น ก็ยังมีสภาพเป็นชุมชนชนบทและกระจัดกระจายเช่นเดิม บางเขนเริ่มเจริญเติบโตมาทางทิศตะวันออกมากขึ้น เมื่อจอมพล ป.พิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรีในสมัยนั้นได้สร้างวัดเป็นอนุสรณ์แห่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย คู่กับอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญที่บริเวณหลักสี่ โดยมีชื่อว่าวัด “ประชาธิปไตย” คณะทูตพิเศษของพลเรือตรี ฤทธิชัย ชำรงนาวาสวัสดิ์ ได้นำพระบรมสารีริกธาตุ และต้นพระศรีมหาโพธิ์กลับมาจากอินเดีย และนำมาประดิษฐาน ณ วัดที่สร้างขึ้นใหม่ จึงได้ตกลงเปลี่ยนชื่อใหม่เป็น “วัดพระศรีมหาธาตุ” การสร้างวัดพระศรีมหาธาตุและการพัฒนาสนามบินดอนเมืองโดยการสร้างอาคารที่พักผู้โดยสารใหม่ ทำให้ชุมชนบางเขนเจริญเติบโตมากขึ้น โดยเฉพาะบริเวณใกล้วัดพระศรีฯ ทางราชการจึงได้ย้ายที่ตั้งที่ว่าการอำเภอมาสร้างใหม่ริมถนนพหลโยธิน

เมื่อ พ.ศ. 2496 กรุงเทพมหานครมีพื้นที่ชุมชนเพิ่มมากขึ้นเป็น 41,735 ไร่ มีการขยายชุมชนไปในบริเวณเขตปทุมวัน พญาไท ราชเทวี และตามแนวถนนสุขุมวิท ส่วนเขตบางเขนยังมีลักษณะเป็นชนบทอยู่เช่นเดิม ในช่วงเวลาดังกล่าวหน่วยราชการได้ย้ายมาตั้งในเขตบางเขนมากขึ้น เช่น มีการสถาปนาโรงเรียนนายเรืออากาศ โรงเรียนฝึกหัดครูพระนครหรือสถาบันราชภัฏ-พระนครในปัจจุบัน ช่วงเวลาดังกล่าวบริเวณรอบๆ ที่ว่าการอำเภอบางเขนมีประชากรมาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยหนาแน่นมากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การเจริญเติบโตของชุมชนบางเขน ในระหว่างปี พ.ศ. 2503-2510 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่มิดถนน ซุปเปอร์ไฮเวย์ (ถนนมิตรภาพ หรือถนนวิภาวดีรังสิต) เป็นถนนที่เชื่อมระหว่างเมืองจาก กรุงเทพมหานครไปยังภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นอีก ทำให้ปริมาณการจราจร ของการสัญจรระหว่างเมืองบนถนนพหลโยธินลดลงบ้าง แต่การเจริญเติบโตของชุมชนก็ยัง หนาแน่นอยู่ตามแนวยาวของถนนพหลโยธินต่อจากทางด้านใต้ของอำเภอบางเขนขึ้นมาสู่ด้าน เหนือ ส่วนแนวตะวันออก-ตะวันตก ก็เป็นลักษณะเดียวกัน คือตามแนวถนนแจ้งวัฒนะ-ราม อินทรา ชุมชนบางเขนในเวลาต่อมา ระหว่างปี พ.ศ. 2511-2520 เป็นช่วงเวลาที่มีการพัฒนา ทางด้านที่อยู่อาศัยของเอกชนในลักษณะการจัดสรรที่ดินเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นเขตพื้นที่ ว่างเปล่าอยู่มากและสามารถเดินทางติดต่อกับใจกลางกรุงเทพมหานครได้สะดวก ชุมชนบางเขน ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2521-2530 ชุมชนริมถนนพหลโยธินมีการปลูกสร้างอาคารพาณิชย์กรรม และพักอาศัยหนาแน่นเพิ่มขึ้น เป็นแนวยาวตามถนนระยะห่างข้างละประมาณ 1 กิโลเมตร อาคาร พาณิชยกรรมส่วนใหญ่เป็นอาคารประเภทตึกแถวตั้งอยู่ริมถนนพหลโยธินและริมปากซอยต่างๆ ส่วนอาคารพักอาศัยนั้นปลูกสร้างในที่ดินจัดสรรใหม่ต่อเติมจากที่จัดสรรเดิมลึกเข้าไปในพื้นที่ด้าน ตะวันออก ห่างจากถนนพหลโยธินมากขึ้นเรื่อยๆ โดยไม่มีถนนสายรองแต่อย่างใด การพัฒนาเริ่ม มีการขึ้นในช่วงหลัง ที่สำคัญได้มีการก่อสร้างอาคารพาณิชย์บนถนนพหลโยธินใกล้ตลาดยิ่งเจริญ ถนนพหลโยธินได้รับการขยายผิวจราจรเป็น 6 ช่องจราจร การตัดถนนสายรองทางด้านตะวันออก ของพื้นที่

การตั้งถิ่นฐานและการเจริญเติบโตของชุมชนบางเขน ในช่วงตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 จนถึง ปัจจุบันเป็นช่วงที่รัฐบาลได้เริ่มตัดสินใจจะดำเนินการตามแผนอย่างจริงจัง เช่น โครงการทางรถไฟ ยกระดับ ทางด่วนรามอินทรา-อาจณรงค์ ทางด่วนวงแหวนรอบนอก รวมทั้งโครงการถนนเชื่อม ระหว่างถนนพหลโยธินกับถนนรัตนโกสินทร์สมโภช เป็นต้น เขตบางเขนเป็นเขตชั้นกลางของ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการเจริญเติบโต 2 ลักษณะ ที่ค่อนข้างแตกต่างกัน คือ บริเวณด้านเหนือและด้านใต้ ตามแนวถนนพหลโยธินและถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา มี ลักษณะเป็นชุมชนเมืองมีความหนาแน่นและแออัดเนื่องมาจากเขตจตุจักร ส่วนพื้นที่ด้านตะวันออก แขวางท่าแร่ ยังเป็นชุมชนชนบท ประกอบด้วยพื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่าง ซึ่งเคยเป็นพื้นที่ เกษตรกรรม

3.1.1.1 ความสำคัญของชุมชน

ปัจจุบันบางเขนเป็นชุมชนเมืองทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานครชุมชนบางเขน เป็นเขตที่กำลังเจริญเติบโตเขตหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ที่มีความสำคัญดังนี้คือ

1. ย่านที่พักอาศัยชานเมืองที่สำคัญของผู้มีรายได้ปานกลางในบริเวณพื้นที่ด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร และสามารถเดินทางเข้ามาทำงานในเขตชั้นในของกรุงเทพมหานครได้สะดวกทั้งทางบกโดยรถยนต์ส่วนบุคคล และรถประจำทางซึ่งมีอยู่หลายสาย แม้ว่าปัจจุบันจะมีปัญหาเรื่องต้องใช้เวลาเดินทางค่อนข้างมาก แต่ก็ยังน้อยกว่าเขตชั้นนอกและปริมณฑล

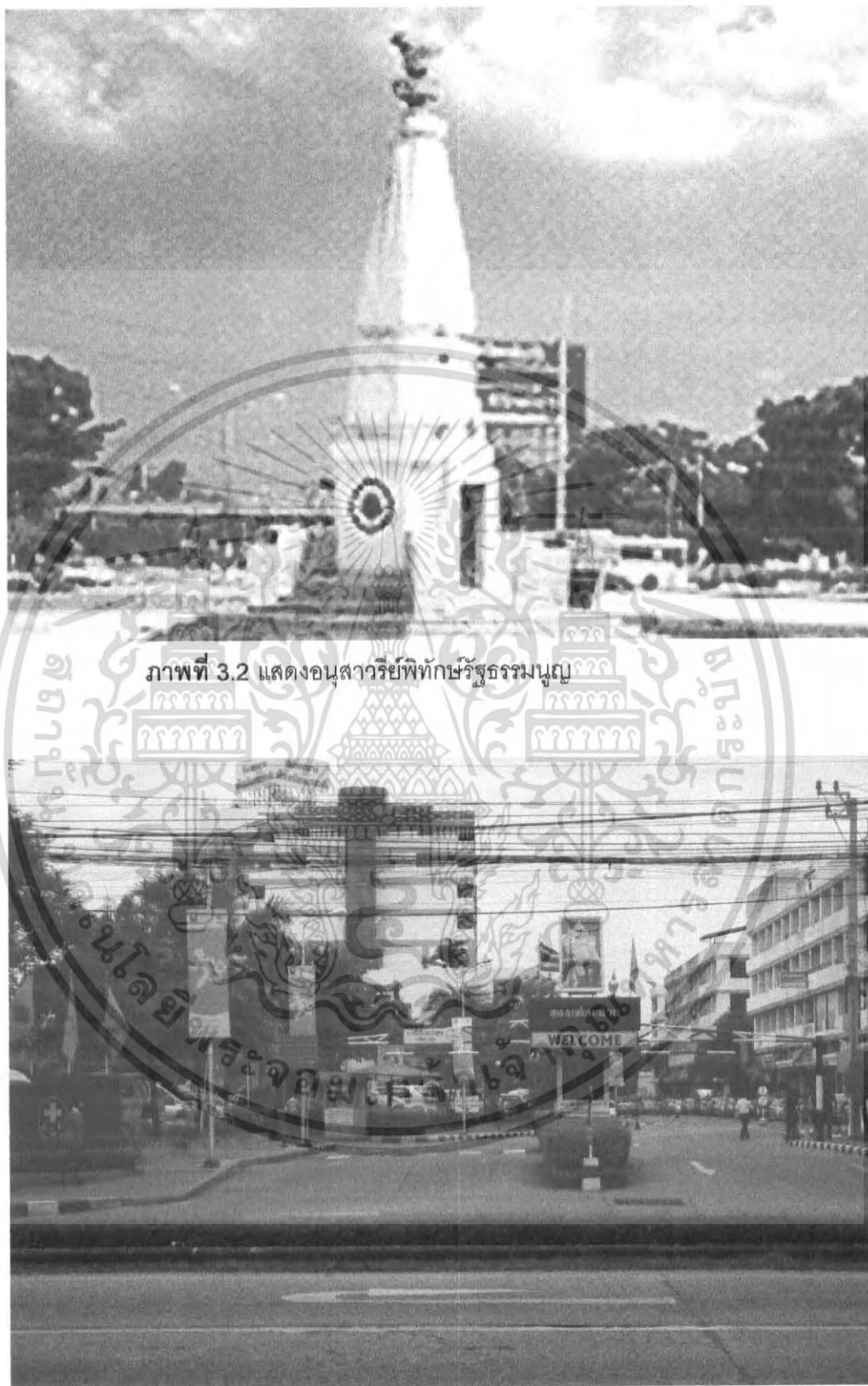
2. ย่านพาณิชยกรรมทางด้านเหนือกรุงเทพมหานคร ย่านพาณิชยกรรมของเขตบางเขน มีทั้งตลาดและศูนย์การค้าแบบดั้งเดิมที่บริเวณตลาดสะพานใหม่และห้างสรรพสินค้าที่ทันสมัย เช่น โรบินสัน เทสโก้โลตัส บิ๊กซี โรบินสัน สยามจัสโก้ ห้างเซลทรัลรามอินทรา เป็นศูนย์พาณิชยกรรมที่สำคัญทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานคร มีขอบเขตการบริการที่กว้างขวาง สินค้าบริการหลากหลายค่อนข้างสมบูรณ์

3. สถานที่ราชการ เขตบางเขนเป็นที่ตั้งของสถานที่ราชการ ศาสนาสถาน และสถานศึกษาเป็นจำนวนมาก ทางด้านสถานที่ราชการเป็นที่ตั้งของหน่วยราชการทหาร ทั้งทหารบก เช่น ทหารบกที่ 1 และที่ 11 รักษาพระองค์ กองพันทหารสื่อสารที่ 21 ทหารอากาศ เช่น บ้านพักข้าราชการทหารอากาศ และตำรวจ เช่น กองบินกรมตำรวจ ตำรวจสันติบาล ศาสนาสถานที่สำคัญคือ วัดพระศรีมหาธาตุ ๕ ส่วนสถานศึกษาในระดับอุดมศึกษามีทั้งของรัฐและเอกชน ได้แก่ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน สถาบันราชภัฏพระนคร โรงเรียนนายเรืออากาศ และมหาวิทยาลัยเกริก นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำคัญอื่นๆ เช่น โรงพยาบาลภูมิพล สนามกอล์ฟกองทัพบกที่ถนนรามอินทรา และอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ภาพที่ 3.1 แสดงวัดพระศรีมหาธาตุวรมหาวิหาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.2 แสดงอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ภาพที่ 3.3 แสดงโรงพยาบาลเซ็นทรัลเจเนอรัล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.4 แสดงห้างสรรพสินค้าบิ๊กซี

ภาพที่ 3.5 แสดงบรรยากาศภายในตลาดยิ่งเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 การศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

3.2.1 ที่ตั้งและขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

เขตบางเขน เป็น 1 ใน 50 เขต ของกรุงเทพมหานคร อยู่ในกลุ่มเขตพระนครเหนือ ซึ่งถือเป็นเขตที่อยู่อาศัยรองรับการขยายตัวของเมือง ทางทิศตะวันออก (ตอนเหนือ) ประกอบด้วยเขตดอนเมือง เขตสายไหม เขตหลักสี่ และเขตบางเขน ปัจจุบันเป็นเขตอยู่อาศัยหนาแน่นน้อยและที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง การพัฒนาส่วนใหญ่เกิดจากการลงทุนของภาค ดั้งนั้นเพื่อส่งเสริมคุณภาพชีวิตและความเป็นเมืองน่าอยู่

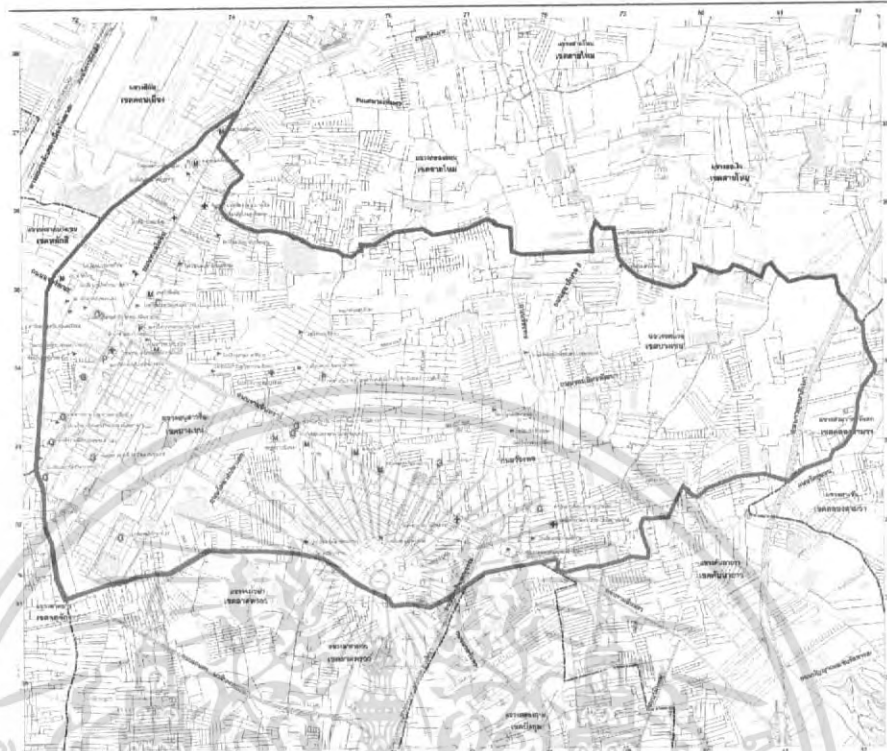
ภาพที่ 3.6 แสดงกลุ่มพระนครเหนือ

เขตบางเขน ได้รับการจัดตั้งเป็นอำเภอบางเขนตั้งแต่ พ.ศ. 2440 พื้นที่เขตบางเขนเป็นส่วนหนึ่งของเขตชั้นกลาง ตั้งอยู่บริเวณด้านทิศเหนือของกรุงเทพมหานคร มีเนื้อที่ทั้งหมด 42.123 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับเขตสายไหม (แขวงคลองถนน-แขวงออกเงิน)
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตคลองสามวา (แขวงบางชันแขวงสามวาตะวันออก)
ทิศใต้	ติดต่อกับเขตลาดพร้าว (แขวงจระเข้บัว) เขตบึงกลุ่ม และเขตคันนายาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับเขตดอนเมือง เขตหลักสี่ และเขตจตุจักร

แบ่งเขตการปกครองเป็น 2 แขวง คือ แขวงอนุสาวรีย์ และแขวงท่าแร้ง แขวงอนุสาวรีย์มีพื้นที่ 18.406 ตารางกิโลเมตร และแขวงท่าแร้งมีพื้นที่ 23.717 ตารางกิโลเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.7 แสดงพื้นที่เขตบางเขน

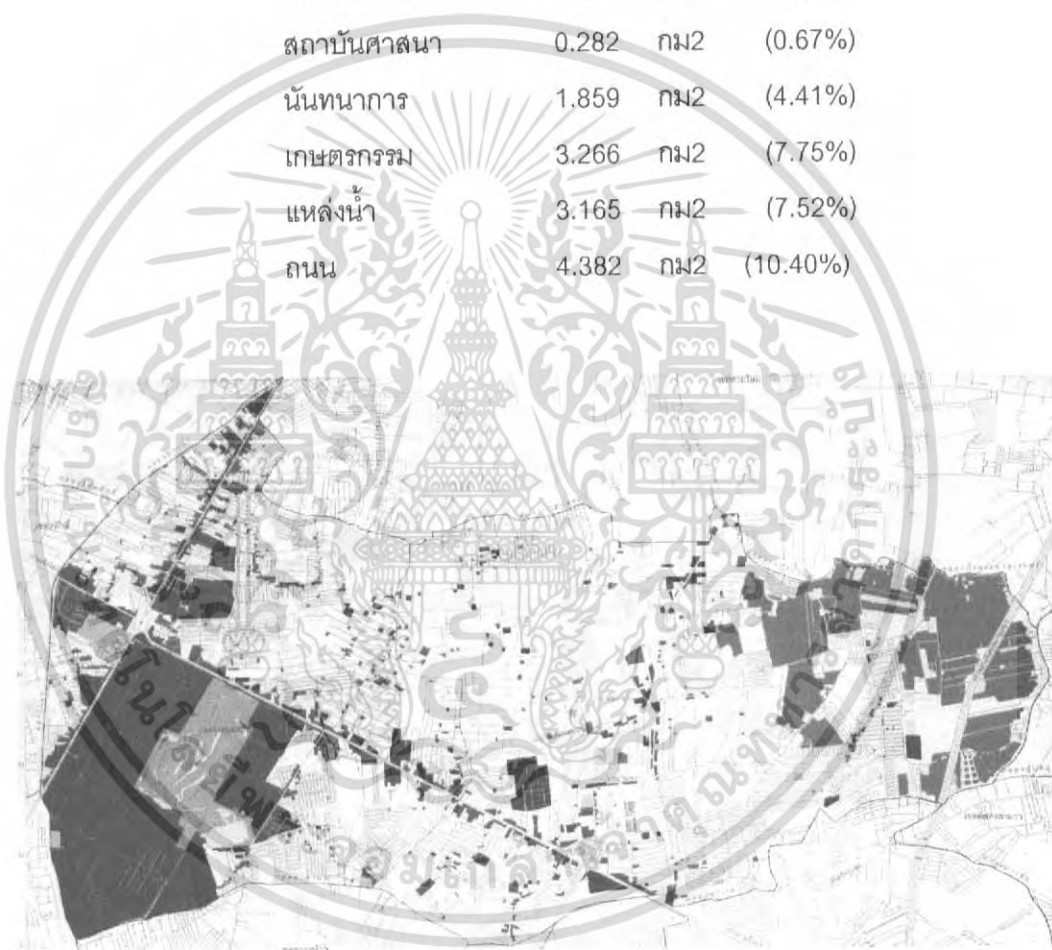

ภาพที่ 3.8 แสดงการแบ่งเขตการปกครองเขตบางเขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้ประโยชน์ที่ดินเขตบางเขน

ที่พักอาศัย	14.140	กม ²	(33.57%)
พาณิชยกรรม	1.539	กม ²	(3.65%)
อุตสาหกรรม	0.404	กม ²	(0.95%)
คลังสินค้า	0.116	กม ²	(0.28%)
สถาบันราชการ	4.731	กม ²	(11.23%)
สถาบันการศึกษา	0.404	กม ²	(0.96%)
สถาบันศาสนา	0.282	กม ²	(0.67%)
นันทนาการ	1.859	กม ²	(4.41%)
เกษตรกรรม	3.266	กม ²	(7.75%)
แหล่งน้ำ	3.165	กม ²	(7.52%)
ถนน	4.382	กม ²	(10.40%)

	ที่พักอาศัย		สถาบันราชการ, รัฐวิสาหกิจ		พื้นที่เกษตรกรรม
	พาณิชยกรรม		สถาบันการศึกษา		แหล่งน้ำ
	อุตสาหกรรม		สถาบันศาสนา		ที่ว่าง
	คลังสินค้า		นันทนาการ		

ภาพที่ 3.9 แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินเขตบางเขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2.2 อาณาเขตของโครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ พื้นที่โครงการ 2,171 ไร่ มีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดกับเขตสายไหม เขตดอนเมือง
ทิศตะวันออก	ติดกับชุมชนห้วยาศัย
ทิศตะวันตก	ติดกับคลองบางเขน เขตดอนเมือง เขตหลักสี่
ทิศใต้	ติดกับถนนรแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา

การคมนาคมในอาณาเขตของโครงการมีถนนหลักสองสายคือ ถนนพหลโยธิน ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา ทางสำนักผังเมืองกรุงเทพมหานครได้กำหนดให้เป็นพื้นที่สีส้มแดง เป็นเขตเศรษฐกิจของเมือง

ภาพที่ 3.10 แสดงอาณาเขตของโครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่

ภาพที่ 3.11 แสดงแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินบางเขนในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ ผังตะวันตก เป็นย่านพาณิชย์กรรมที่สำคัญของเขตบางเขนที่มีของเขตการให้บริการอย่างกว้างขวาง เป็นบริเวณที่มีการปลูกสร้างอาคารพาณิชย์ - กรรมริมถนนพหลโยธิน และปลูกสร้างอาคารพักอาศัยในพื้นที่ด้านในบริเวณริมคลอง อาคารพาณิชย์กรรมในตลาดสะพานใหม่มีลักษณะอาคารแบบศูนย์การค้าแบบเก่า ประกอบด้วยตลาดยิ่งเจริญ และตลาดไทยณรงค์ ซึ่งเป็นตลาดสด ของชำ และเสื้อผ้า เป็นอาคารชั้นเดียวสูงประมาณ 5 เมตร มีกิจกรรมการค้าหนาแน่นเกือบ 24 ชั่วโมง มีที่จอดรถทั้งส่วนตัวและรถโดยสารขนาดเล็ก อาคารพาณิชย์ริมถนนและซอยต่างๆ เป็นตึกแถวสูง 4 ชั้น มีชั้นลอย โครงสร้าง ค.ส.ล. ก่อสร้างมาประมาณ 10-20 ปี มีการดัดแปลงต่อเติม หรือปรับปรุงให้เหมาะกับการใช้สอย เช่น เป็นที่อยู่อาศัยในชั้นบน หรือเป็นอาคารสำนักงาน บริษัทขนาดเล็ก เป็นร้านขายของชำ ขายทอง ธนาคารพาณิชย์สาขา ภัตตาคาร ร้านอาหาร แหล่งบันเทิง ฯลฯ สภาพของอาคารจึงแตกต่างกัน บางแห่งอาจเสื่อมโทรม บางแห่งปานกลาง บางแห่งอาจอยู่ในสภาพดี นอกจากอาคารพาณิชย์กรรมแบบเก่าแล้ว อาคารพักอาศัยในย่านตลาดสะพานใหม่ มีทั้งเป็นหมู่บ้านจัดสรรรุ่นเก่า บ้านเดี่ยว และบ้านแถว ที่อยู่อาศัยอยู่ริมคลองบางเขนกับที่อยู่อาศัยริมคลองบางเขนกับที่อยู่อาศัยแบบห้องเช่า และคอนโดมิเนียม กลุ่มบ้านจัดสรรรุ่นเก่า สำหรับที่อยู่อาศัยริมคลองบางเขน มีสภาพอาคาร มีสภาพอาคารเป็นบ้านไม้ปลูกสร้างกันอย่างแออัด รถยนต์ไม่สามารถเข้าถึงได้ การสัญจรใช้ทางเดินริมคลอง

ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ ผังตะวันออก บริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของย่านพาณิชย์กรรมหลักของเขตบางเขน เป็นย่านพาณิชย์กรรมเดียวกันกับฝั่งตะวันตกถนนพหลโยธินการใช้อาคารส่วนใหญ่เป็นเพื่อการพาณิชย์กรรมโดยเฉพาะที่อยู่ใกล้กับถนนพหลโยธิน ถัดเข้าไปเป็นเพื่อการพักอาศัย ลักษณะของอาคารพาณิชย์กรรมมีทั้งที่เป็นศูนย์การค้าแบบเก่า คือ มีตลาด โรงภาพยนตร์ และตึกแถว และศูนย์การค้าแบบใหม่ที่ห้างสรรพสินค้าโรบินสัน บีคี่ เทสโก้โลตัส ลักษณะอาคารพาณิชย์กรรมทั้ง 2 ประเภทเหนือกับฝั่งตะวันตก เนื่องจากได้รับการพัฒนามาในระยะเวลาเดียวกัน สำหรับอาคารพักอาศัยทั่วไปเป็นบ้านเดี่ยว เจ้าของปลูกสร้างเองในเนื้อที่ต่ำกว่า 100 ตารางวา ค่อนข้างแออัดและมีที่ว่างน้อย นอกจากนั้นยังมีที่เป็นบ้านแถว แต่เป็นโครงการขนาดเล็ก ลักษณะอาคารสูง 2 ชั้น โครงสร้าง ค.ส.ล. นอกจากนี้ยังมีอาคารพักอาศัยในอาคารพาณิชย์กรรมและที่พักอาศัยแบบหลายหน่วย ซึ่งเป็นห้องเช่าและห้องซื้อ ลักษณะอาคารเหมือนกับอาคารประเภทเดียวกันในฝั่งตะวันตก ในย่านนี้ยังเป็นที่ตั้งของโรงพยาบาลเซ็นทรัลเจเนเนอรัล ซึ่งเป็นสถานพยาบาลของเอกชนที่ทันสมัย เป็นอาคารสูง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.14 แสดงสภาพแวดล้อมภายในตลาดยิ่งเจริญ

ภาพที่ 3.15 แสดงสภาพแวดล้อมด้านหลังที่จอดรถตลาดยิ่งเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.16 แสดงการปลูกบ้านเรือนล้าเข้าไปในลำคลองบางเขน

ภาพที่ 3.17 แสดงการปลูกบ้านเรือนล้าเข้าไปในลำคลองบางเขน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.18 แสดงสภาพแวดล้อมภายในซอยของเขตบางเขน

ภาพที่ 3.19 แสดงสภาพแวดล้อมริมถนนพหลโยธิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 3.20 แสดงอาคารพาณิชย์ริมถนนพหลโยธิน

ภาพที่ 3.21 แสดงสภาพการจราจรบริเวณหน้าตลาดยิ่งเจริญ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 สรุปผลการศึกษาสภาพปัจจุบันของพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาสภาพต่างๆ ของชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ สามารถสรุปได้ว่าชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่มีศักยภาพที่สำคัญทางด้านตำแหน่งที่ตั้งที่อยู่ทางตอนเหนือของกรุงเทพฯ มีเส้นทางคมนาคมขนส่งสามารถเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางธุรกิจและแหล่งงานในเขตชั้นในได้สะดวก การวิเคราะห์พบว่าเขตบางเขนมีศักยภาพในการพัฒนา โดยมีบทบาทที่สำคัญ คือ

- เป็นศูนย์กลางพาณิชยกรรม, การค้า, การบริการ
- เป็นศูนย์กลางการคมนาคม
- เป็นศูนย์กลางการอาศัย

แนวโน้มการขยายตัว ย่านพาณิชยกรรมบริการสะพานใหม่ มีแนวโน้มการขยายตัวที่จะเพิ่มความหนาแน่นและแออัดยิ่งขึ้นในบริเวณเดิม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การวิเคราะห์สภาพทั่วไปและบทบาทของพื้นที่

การศึกษาในบทนี้เป็นการวิเคราะห์ปัจจัยในด้านต่างๆ ที่จะมีผลต่อบทบาทการพัฒนาพื้นที่ศึกษา ศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ให้เป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม โดยการวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง ศักยภาพและข้อจำกัดของพื้นที่ รวมทั้งปัญหาด้านกายภาพที่จะส่งผลต่อการพัฒนา การวิเคราะห์จินตภาพของชุมชน รวมทั้งศักยภาพในการพัฒนา แนวโน้มในอนาคตเพื่อสรุป บทบาท หน้าที่ สำหรับการเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงให้เป็นแนวความคิดและแนวทางการออกแบบที่เหมาะสมต่อไป

4.1 การวิเคราะห์แผนพัฒนาและโครงการที่เกี่ยวข้อง

4.1.1 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) สำคัญของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในส่วนที่กรุงเทพมหานครได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร มีดังนี้

แนวทางการพัฒนาภาคมหานคร

1. จัดระเบียบการขยายตัวของชุมชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อพัฒนาให้คนเป็นศูนย์กลาง การเงิน การค้า และศูนย์ข่าวสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย
 - 1) ชุมชนใจกลางเมืองมหานคร โดยพัฒนาพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์ตามแผนแม่บท
 - 2) ชุมชนชานมหานคร โดยวางแผนพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพเชื่อมโยงชุมชนชานมหานครกับพื้นที่ชุมชนใจกลางมหานคร พร้อมทั้งจัดโครงข่ายโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานสำหรับการพัฒนาที่อยู่อาศัย ศูนย์ราชการ ตลอดจนจัดระเบียบศูนย์ธุรกิจการค้าที่จะช่วยรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนชานมหานคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3) ชุมชนเมืองใหม่ในพื้นที่รอบนอกกรุงเทพมหานคร โดยเป็นชุมชนเมืองใหม่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งสร้างงานและสามารถรองรับการกระจายกิจกรรมและการลงทุนจากกรุงเทพมหานคร

2. การจัดระเบียบการขยายตัวของชุมชนในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล เพื่อพัฒนาให้เป็นศูนย์ธุรกิจ การเงิน การค้า และศูนย์ข่าวสารข้อมูลที่มีประสิทธิภาพประกอบด้วย

1) ชุมชนชานมมหานคร โดยวางแผนพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่มีประสิทธิภาพเชื่อมโยงชุมชนชานมมหานครกับพื้นที่ชุมชนใจกลางมหานคร พร้อมทั้งจัดโครงสร้างพื้นฐานที่ได้มาตรฐานสำหรับการพัฒนาที่อยู่อาศัย ศูนย์ราชการ ตลอดจนจัดระเบียบศูนย์ธุรกิจการค้าที่จะช่วยรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจของชุมชนชานมมหานคร

2) ชุมชนเมืองใหม่ในพื้นที่รอบนอกกรุงเทพมหานคร โดยเป็นชุมชนเมืองใหม่ที่มีศักยภาพเป็นแหล่งสร้างงานและสามารถรองรับการกระจายกิจกรรมและการลงทุนจากกรุงเทพมหานคร

4.1.2 แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544)

สาระสำคัญของแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) นโยบายการพัฒนากรุงเทพมหานคร ทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นกำหนด แนวทางการพัฒนากรุงเทพมหานครให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่สำคัญของภูมิภาคเอเชีย ดังนั้น เพื่อให้การพัฒนากรุงเทพมหานครเจริญเติบโตในทิศทางที่เหมาะสมสอดคล้องกับการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมควบคู่ไปกับการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ การจัดทำแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) จึงกำหนดทิศทางการพัฒนากรุงเทพมหานคร โดยคำนึงถึงความสามารถในการบริหารของกรุงเทพมหานคร ทั้งในด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี ตลอดจนการบริหารจัดการ โดยมีสาระสำคัญของแผนดังนี้

วัตถุประสงค์แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ

1. เพื่อให้กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่เจริญเติบโตอย่างเป็นระบบ ตามหลักการสากลของการพัฒนาเมือง
2. เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนและสิ่งแวดล้อมของเมือง ให้กรุงเทพมหานครเป็น “เมืองน่าอยู่”

เป้าหมายหลักแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2540 – 2544) กำหนดเป้าหมายหลักไว้ ดังนี้

1. พัฒนาผังเมืองกรุงเทพมหานครทั้งผังเมืองรวมและผังเฉพาะ (ผังท้องถิ่น) ให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของเมือง
2. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ให้ได้ตามเกณฑ์ความจำเป็นขั้นพื้นฐานโดยเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคม
3. พัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเมือง โดยการเพิ่มพื้นที่สีเขียวและลดมลพิษทางน้ำอากาศ และเสียง การขของเสีย และของเสียอันตรายอื่นๆ
4. พัฒนาระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และการบริการสังคม ให้ทั่วถึงอย่างมีประสิทธิภาพและประหยัด

4.1.3 แผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่

ส่งเสริมความเกิมนานครที่มีความน่าอยู่ มีสภาพแวดล้อมและคุณภาพชีวิตที่ดี ด้วยการกำหนดให้มีศูนย์ชุมชนเมืองจำนวน 5 แห่ง เพื่อกระจายแหล่งงาน ย่านการค้า และการให้บริการพื้นฐานไปยังพื้นที่รอบนอกเพื่อสร้างความสมดุลระหว่างที่อยู่อาศัยและแหล่งงาน ได้แก่ ศูนย์ชุมชนเมืองลาดกระบัง ศูนย์ชุมชนเมืองบางขุนเทียน ศูนย์ชุมชนเมืองมีนบุรี ศูนย์ชุมชนเมืองบางนา-ศรีนครินทร์ และศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ ให้มีย่านพาณิชย์กรรมเมือง ย่านพาณิชย์กรรมชุมชน และศูนย์บริการชุมชนในพื้นที่ชนบทและเกษตรกรรมเพื่อสนับสนุนการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ยกกระดับคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่เกษตรกร

4.2 การวิเคราะห์แนวโน้มการขยายตัวของพื้นที่ศึกษา

4.2.1 การขยายตัวของชุมชน

จากการวิเคราะห์แผนและโครงการพัฒนาของรัฐในอนาคต ที่จะมีผลกระทบต่อศักยภาพและแนวโน้มการพัฒนา พบว่าแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนในเขตบางเขนจะมีทิศทางดังนี้

4.2.1.1 ย่านพาณิชย์กรรมหลัก ศูนย์กลางชุมชน (ตลาดสะพานใหม่)

ย่านพาณิชย์กรรม บริเวณตลาดสะพานใหม่เป็นศูนย์การค้าแบบเดิมประกอบด้วยอาคารพาณิชย์ โรงภาพยนตร์ ตลาด การค้าทั้งขายปลีกและขายส่ง กิจกรรมหลายหลากและหนาแน่น ลักษณะอาคารเป็นตึกแถวสูง 4 ชั้นพร้อมชั้นลอย ก่อสร้างเต็มพื้นที่

แต่ก็ยังมีที่ว่างซึ่งเป็นที่จอดรถบริเวณตลาดยิ่งเจริญ แนวโน้มการขยายตัวของย่านพาณิชย์-กรรมสะพานใหม่ จะเป็นการพัฒนาให้หนาแน่นและแออัดยิ่งขึ้นในบริเวณเดิม

4.2.1.2 ย่านพาณิชย์กรรมศูนย์รอง

บริเวณพาณิชย์กรรมบนถนนแจ้งวัฒนะ ประกอบด้วยห้างสรรพสินค้า สยามจัสโก้ และตลาดศรีมหาธาตุ การขยายตัวของบริเวณนี้มีข้อจำกัดที่ถนนแจ้งวัฒนะ ไม่สามารถรองรับปริมาณการจราจรได้มากกว่านี้ อีกทั้งการเข้าออกพื้นที่ไม่สะดวก แนวโน้มการขยายตัวจะเกิดขึ้นที่บริเวณห้างสยามจัสโก้ เนื่องจากยังมีที่ว่างเป็นลานจอดรถอยู่ในปัจจุบัน

แนวโน้มการขยายตัวของพาณิชย์กรรมใหม่ๆ จะเกิดขึ้นที่ถนนรามอินทราโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเหนือของถนน ซึ่งมีห้างสรรพสินค้าเซ็นทรัลรามอินทราเป็นจุดเริ่มต้น และดึงดูดพาณิชย์กรรมให้เข้ามาสู่เขตบางเขน

4.2.1.3 ย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลาง

ย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลางในปัจจุบันตั้งอยู่บริเวณริมถนนพหลโยธิน และถนนรามอินทรา ถัดจากย่านพาณิชย์กรรมเข้าไป บริเวณดังกล่าวได้เปรียบกว่าบริเวณอื่นๆ ที่สามารถติดต่อกับถนนใหญ่ได้สะดวก โดยเฉพาะย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อยซึ่งลึกเข้าไปอีก ย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลางปัจจุบันประกอบด้วยอาคารสูง 5-7 ชั้น ทั้งที่เป็นห้องเช่า อพาร์ทเมนต์ หรือคอนโดมิเนียม แนวโน้มการขยายตัวของย่านนี้คือ จะมีการเพิ่มความหนาแน่นยิ่งขึ้น โดยอาคารประเภทบ้านเดี่ยว บ้านแฝดหรือบ้านแถว จะถูกทดแทนด้วยอาคารประเภทที่อยู่อาศัยห้องชุดหลายหน่วย

4.2.1.4 ย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย

แนวโน้มการขยายตัวของชุมชนบางเขนในอนาคต จะเป็นย่านพักอาศัยหนาแน่นน้อย สำหรับผู้ที่มียารายได้น้อย-ปานกลาง เป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของเขตพักอาศัยบางเขนในอดีตและปัจจุบัน การจัดสรรที่ดินเป็นบ้านเดี่ยว 60-100 ตารางวา บ้านแฝด บ้านแถวสูง 2-3 ชั้น จะมากยิ่งขึ้น และแผ่เข้าไปในพื้นที่ว่างเปล่าทันทีที่สาธารณูปโภค

4.2.1.5 สถานที่ราชการและศาสนา

เขตบางเขนมีที่ดินอยู่ในความครอบครองของหน่วยราชการเป็นจำนวนมาก ทั้งทหารบก ทหารอากาศ ตำรวจ กรมธนารักษ์ และกรมศาสนา ในอนาคตพื้นที่เหล่านี้มีแนวโน้มจะคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงมาก มีการก่อสร้างเพิ่มเติมขึ้นมาจนถึงจุดอิ่มตัว ไม่สามารถขยายตัวต่อไปได้อีก การขยายตัวของหน่วยราชการในเขตบางเขน จึงมีแนวโน้มไม่เปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3 ข้อได้เปรียบและศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่ศึกษา

จากการศึกษาการตั้งถิ่นฐาน วิวัฒนาการ และการเจริญเติบโตของชุมชนบางเขน ตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน และจากการวิเคราะห์แผนและโครงการพัฒนาของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อเขตบางเขน พบว่า เขตบางเขนมีข้อได้เปรียบในเชิงเปรียบเทียบกับเขตอื่นๆ ของกรุงเทพมหานครดังนี้

4.3.1 ข้อได้เปรียบทางด้านทำเลที่ตั้ง

เขตบางเขนเป็นเขตชั้นกลาง ตั้งอยู่ทางด้านเหนือของกรุงเทพมหานครปัจจุบันมีเส้นทางคมนาคมขนส่งที่ผ่านไปสู่ภาคอื่นๆ ของประเทศหลายสาย ทำให้เขตบางเขนเป็นเขตชั้นกลางและชานเมือง ได้เปรียบเขตอื่นๆ ในด้านทำเลที่ตั้ง ที่อยู่ทางตอนเหนือเป็นเส้นทางผ่านจากบริเวณอื่นๆ ของประเทศทั้งภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคกลาง หรือในทิศทางตรงกันข้าม ก็เป็นเส้นทางไปบริเวณอื่นๆ เช่นกัน

4.3.2 เส้นทางคมนาคมขนส่ง

เขตบางเขนตั้งอยู่ตำแหน่งที่มีเส้นทางคมนาคมขนส่งผ่านพื้นที่ หรือผ่านบริเวณใกล้เคียงหลายสาย ปัจจุบันทางด้านทิศตะวันตกมีทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) ถนนวิภาวดีรังสิต ทางด้านทิศใต้มีทางหลวงแผ่นดิน หมายเลข 304 (ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา) ในด้านตะวันออก เป็นการเพิ่มศักยภาพให้กับพื้นที่ และจะทำให้ประชากรในเขตบางเขนสามารถเลือกเส้นทางเพื่อเดินทางเข้าสู่ศูนย์กลางธุรกิจในกลางเมือง หรือไปยังแหล่งงานในย่านอื่นๆ ของกรุงเทพมหานครได้เพิ่มขึ้นอีก นอกเหนือจากถนนพหลโยธิน และถนนวิภาวดีรังสิตอย่างเช่นปัจจุบัน รวมทั้งการเดินทางออกจากกรุงเทพมหานครไปสู่ส่วนอื่นๆ ของประเทศ ก็จะสะดวกยิ่งขึ้น นับเป็นข้อได้เปรียบเชิงประการหนึ่ง

4.3.3 ทรัพยากรดิน

ลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการพัฒนาทางกายภาพในปัจจุบันหนาแน่นเป็นชุมชนเมืองในบริเวณตะวันตกที่แขวงอนุสาวรีย์ แต่ในด้านตะวันออกที่แขวงท่าแร้ง ยังมีประชากรตั้งถิ่นฐานอยู่อย่างเบาบางมีลักษณะเป็นชุมชนชนบท ดังนั้นเขตบางเขนจึงมีพื้นที่ว่างในเขตท่าแร้ง สามารถรองรับการพัฒนาได้อีกมาก เมื่อเปรียบเทียบกับเขตชั้นกลางอื่นๆ รวมทั้งยังมีสภาพแวดล้อมที่มีคุณภาพดีอยู่

4.4 การวิเคราะห์ปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาของพื้นที่การศึกษา

เขตบางเขนนอกจากจะมีข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับเขตอื่นๆ หลายข้อ และมีศักยภาพในการพัฒนาหลายประการแล้ว แต่ก็ยังมีข้อจำกัดที่จะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาหลายเรื่อง เช่น

เนื่องจากเขตบางเขนอยู่ใกล้สนามบิน เนื้อที่บางส่วนของเขตบางเขนจึงอยู่ในเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ ตามพระราชบัญญัติการเดินอากาศ พ.ศ. 2497 และในมาตรา 59 กำหนดว่า ภายในเขตปลอดภัยในการเดินอากาศ ห้ามมิให้บุคคลใดก่อสร้างหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างอย่างอื่น หรือห้ามปลูกต้นไม้ยืนต้น เว้นแต่จะได้รับอนุญาตเป็นหนังสือจากพนักงานเจ้าหน้าที่และในการอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่จะกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ตามที่เห็นสมควร

สภาพทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่ด้านตะวันออกของเขตบางเขน สภาพทางภูมิศาสตร์ในพื้นที่ด้านตะวันออกของเขตบางเขนในแนวท่งทำแรงแรง เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีทรัพยากรน้ำ เช่น คู คลอง หนอง บึง เป็นจำนวนมาก เป็นพื้นที่รับน้ำในฤดูน้ำหลาก และมีโครงข่ายการระบายน้ำตามธรรมชาติ ระดับดินปกติดต่ำ จึงมีความเปราะบางทางด้านนิเวศวิทยาและสิ่งแวดล้อม ลักษณะทางกายภาพที่พิเศษของพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น เป็นข้อจำกัดและอุปสรรคสำคัญอันหนึ่งต่อการพัฒนาในอนาคต

กรรมสิทธิ์ที่ดิน และลักษณะการถือครองที่ดินในเขตบางเขน มีทั้งประเภทผู้ถือครองรายย่อยและที่ดินแปลงเล็ก ในบริเวณพื้นที่ด้านตะวันตก ซึ่งเป็นผลจากการพัฒนาโดยการจัดสรรที่ดินเป็นส่วนใหญ่ และผู้ถือครองที่ดินส่วนใหญ่ ในบริเวณด้านตะวันออก เจ้าของที่ดินเดิมเป็นเกษตรกรหรือผู้ประกอบการซื้อไว้เพื่อเตรียมพร้อมพัฒนาในอนาคต และทิ้งไว้ว่างเปล่าไม่ใช้ประโยชน์ในปัจจุบัน นอกจากนี้แล้วที่ดินของเขตบางเขน ยังเป็นกรรมสิทธิ์ของหน่วยราชการในปริมาณสูงเขตหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ผู้ถือครองที่ดินของหน่วยราชการต่างๆ ได้แก่ กองทัพบก กองทัพอากาศ กรมตำรวจ กรมธนารักษ์ และกรมการศาสนา เป็นต้น

การที่มีเจ้าของที่ดินจำนวนมาก และรูปร่างแปลงที่ดินที่หลากหลายจะเป็นอุปสรรคสำคัญอันหนึ่งในการพัฒนาโครงข่ายสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โดยเฉพาะถนน

โครงข่ายและการบริการทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เขตบางเขนยังมีโครงข่ายและระบบถนนที่ไม่เหมาะสม ขาดถนนสายรองและถนนเข้าออกในพื้นที่ตอนกลาง รวมทั้งโครงข่ายที่มีในปัจจุบันก็มีรูปแบบไม่เหมาะสม ถนนแคบ คดเคี้ยว และวกวน ทั้งนี้ก็เนื่องมาจากการเจริญเติบโตที่กระจัดกระจาย ขาดการวางแผนและผังให้เป็นแนวทางการ

พัฒนาทางด้านบริการสาธารณะอื่นๆ บางพื้นที่ที่ยังไม่มีบริการประปา และโทรศัพท์ สรุปได้ว่า โครงข่ายและการบริการทางด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการในเขตบางเขนยังไม่เพียงพอ และขาดแคลนในบางพื้นที่ จึงเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคอันหนึ่งต่อการพัฒนา

4.5 การวิเคราะห์จินตภาพของพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษา

การศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของทั้งพื้นที่ชุมชนและพื้นที่ศึกษานี้ เพื่อดูการศึกษาและวิเคราะห์ถึงการเชื่อมต่อของจินตภาพในด้านต่างๆ เพื่อที่จะสามารถพัฒนาพื้นที่ศึกษาให้เป็นศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ โดยมีการเชื่อมโยงกับพื้นที่ชุมชนเมืองในด้านจินตภาพได้อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจินตภาพเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวของแต่ละชุมชน และของแต่ละพื้นที่ ซึ่งส่งผลไปถึงพฤติกรรมความประทับใจ ความสะดวกสบายแก่ผู้ใช้บริการหรือผู้ใช้บริการหรือเดินทางผ่านพื้นที่นั้นๆ จึงมีความจำเป็นสำหรับการศึกษาและวิเคราะห์จินตภาพของทั้งชุมชนและพื้นที่ศึกษาวิเคราะห์ถึงข้อดีและปัญหาต่างๆ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ของจินตภาพในอนาคต สำหรับการศึกษาในเรื่องของจินตภาพของพื้นที่ชุมชนเมืองและพื้นที่ศึกษาครั้งนี้ ได้อาศัยทฤษฎีจินตภาพชุมชนเมืองของเควิน ลินช์ (Kevin Lynch) มาเป็นหลักเกณฑ์ในการศึกษาและวิเคราะห์ โดยใช้องค์ประกอบ 5 ประการที่สำคัญมาเป็นปัจจัยที่ใช้ในการศึกษาวิเคราะห์ในส่วนของเมืองและพื้นที่ศึกษา มีรายละเอียดดังนี้

- 1) เส้นทาง (Path) ได้แก่ เส้นทางสัญจร เส้นทางทางบก คือ ถนนพหลโยธิน (ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1) ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา
- 2) ขอบเขต (Edge) คือ องค์ประกอบที่เป็นส่วนกำหนดขอบเขตของแต่ละกิจกรรมและการใช้ที่ดินที่แตกต่างกัน ขอบเขตที่ชัดเจนได้แก่ ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา คลองบางเขน คลองลำผักชี
- 3) ย่าน (District) เป็นลักษณะของกลุ่มอาคารหรือกลุ่มของกิจกรรมที่มีการใช้สอยหรือการใช้ที่ดินลักษณะเดียวกันที่เห็นได้ชัดเจนคือ ย่านพาณิชย์กรรม (ตลาดสะพานใหม่) ย่านที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- 4) ศูนย์รวมกิจกรรม (Node) เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมหนาแน่น หรือผู้คนรวมตัวกันเป็นจำนวนมากภายในพื้นที่ ได้แก่ บริเวณพาณิชย์กรรม (ตลาดสะพานใหม่)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5) ภูมิสัญลักษณ์ (Land mark) คือ จุดหมายตาในพื้นที่ที่สามารถมองเห็นได้อย่างชัดเจนในระยะไกล มีความเด่นชัดเป็นพิเศษ สามารถใช้เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการอ้างอิงบอกทิศทางสำหรับพื้นที่นั้นๆ Land mark ที่สำคัญได้แก่ อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

6) ประตู (Gate Way) คือ ประตูทางเข้าของพื้นที่ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประตูทางเข้าของพื้นที่ที่อยู่บริเวณทางแยกของถนนที่เป็นทางเข้าของพื้นที่นั้นๆ ได้แก่ วงเวียนอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา และถนนพหลโยธิน (ตลาดยิ่งเจริญ)

จากการศึกษาวิเคราะห์จินตภาพของชุมชนเมือง พอจะสามารถสรุปในส่วนพื้นที่ศึกษาได้คือ พื้นที่ศึกษาเป็นย่านพาณิชย์กรรม นอกจากนี้จะมีการใช้ที่ดินสำหรับพาณิชย์กรรมหลักแล้ว ยังมีการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัย และกลุ่มราชการ ภูมิสัญลักษณ์เด่นชัดในพื้นที่ศึกษามีเพียงอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ในพื้นที่ศึกษานี้มีเส้นทางเข้าหลักคือถนนพหลโยธินขาเข้าและขาออก

การศึกษานี้จะทำการศึกษาวิเคราะห์และเสนอแนะสำหรับพื้นที่ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ และเน้นการศึกษาในบริเวณพื้นที่ศึกษาเท่านั้น เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์และสามารถเชื่อมโยงในส่วนของแต่ละองค์ประกอบกันได้เหมาะสม เพื่อส่งเสริมให้พื้นที่ศึกษาและชุมชนเมืองมีจินตภาพที่ดี มีประสิทธิภาพโดยการวิเคราะห์ในแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1. เส้นทาง (Path)

- สภาพปัจจุบัน - เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนพหลโยธิน (ทางหลวงหมายเลข 1) ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา
- เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนภายในชุมชน

ผลการวิเคราะห์ - ลักษณะของเส้นทางหลักเดิมมีความเด่นชัดอยู่แล้ว ส่วนเส้นทางย่อยนั้นยังขาดความต่อเนื่องของโครงข่ายและ ลำดับศักดิ์ที่ดี

2. เส้นขอบ (Edge)

- สภาพปัจจุบัน - เส้นขอบหลัก ได้แก่ ถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา คลอง บางเขน และคลองลำผักชี

ผลการวิเคราะห์ - เส้นขอบมีความเด่นชัดมาก โดยเฉพาะเส้นขอบที่เกิดจากถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา และแนวของคลองบางเขน และคลองลำผักชี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ย่าน (District)

สภาพปัจจุบัน - โดยทั่วไปย่านกิจกรรมต่างๆ บริเวณที่มีลักษณะทางกายภาพและกิจกรรมคล้ายคลึงกัน คือบริเวณตลาดสะพานใหม่ บริเวณศูนย์ราชการและเขตทหาร

ผลการวิเคราะห์ - ย่านต่างๆ โดยเฉพาะในย่านพาณิชย์กรรมมีความเด่นชัด แต่มีข้อด้อยตรงที่มีสถาบันราชการทำให้เป็นข้อจำกัดที่สำคัญในการขยายตัวในอนาคต

4. ศูนย์รวมกิจกรรม (Node)

สภาพปัจจุบัน - ศูนย์รวมกิจกรรมที่สำคัญ คือ บริเวณพาณิชย์กรรม
- ศูนย์รวมกิจกรรมรองจะอยู่บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ผลการวิเคราะห์ - ควรมีการพัฒนาศูนย์รวมกิจกรรมรอง คือ บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญให้มีการรองรับจำนวนผู้เข้ามาเข้าร่วมกิจกรรม

5. ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark)

สภาพปัจจุบัน - ภายในพื้นที่ชุมชนมี Landmark ที่สำคัญคือ อนุสาวรีย์ พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

ผลการวิเคราะห์ - ควรพัฒนาภูมิสัญลักษณ์ให้มีความเป็นเอกลักษณ์และเกิดภูมิทัศน์ที่ดี

6. ประตู (Gate Way)

สภาพปัจจุบัน - ประตูหลัก ได้แก่ ถนนพหลโยธิน (วงเวียนอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ) และถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา
- ประตูรอง ได้แก่ ซอยเข้าหมู่บ้าน

ผลการวิเคราะห์ - Gate Way ในสภาพปัจจุบันของชุมชนเมืองมีความเด่นชัดอยู่แล้ว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6 การวิเคราะห์เพื่อศักยภาพในการพัฒนา

การวิเคราะห์เพื่อหาพื้นที่ที่มีศักยภาพ เหมาะสมต่อการพัฒนาย่านพาณิชย์กรรม ศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ใช้วิธีการที่เรียกว่า Potential Surface Analysis เพื่อพิจารณาถึงความพร้อมของพื้นที่ในการใช้ที่ดินเพื่อกิจกรรมต่างๆ อันเป็นแนวทางการเลือกทำเลที่ตั้งของกิจกรรมการใช้ที่ดินในพื้นที่ศึกษาตามลำดับความสำคัญโดยการกำหนดปัจจัยต่างๆ ซึ่งหมายถึง ส่วนหรือสาเหตุสำคัญที่เป็นตัวกำหนดประเภทการใช้ที่ดินอันมีผลการการเลือกทำเลที่ตั้งมีขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ หรือเป้าหมายต่างๆ ในการวิเคราะห์
- 2) กำหนดปัจจัยต่างๆ และค่าน้ำหนักของปัจจัย (Weighting)
- 3) กำหนดตัวชี้ (Indicate) และเกณฑ์ในการวัด
- 4) กำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาในระบบตาราง (Grid)
- 5) กำหนดค่าคะแนนของศักยภาพในระดับต่างๆ
- 6) รวบรวมคะแนนและแสดงผลการวิเคราะห์

ในแต่ละขั้นตอนของการวิเคราะห์มีรายละเอียดตามขั้นตอนดังนี้

4.6.1 กำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ เพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่บริเวณศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ โดยพิจารณาความเหมาะสมต่อการพัฒนาเป็นย่านพาณิชย์กรรมในอนาคต และมีบทบาทเป็นย่านพาณิชย์กรรมหลักของศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ เน้นการวิเคราะห์เพื่อหาลำดับของความเหมาะสมและพร้อมในการพัฒนาพื้นที่ส่วนต่างๆ

4.6.2 กำหนดปัจจัยและค่าน้ำหนักของปัจจัย

1) กำหนดปัจจัยต่างๆ ปัจจัย (Factors) ในที่นี้หมายถึง ส่วนหรือสาเหตุสำคัญเป็นตัวกำหนดประเภทของการใช้ที่ดินที่มีผลต่อการกำหนดที่ตั้งในระดับที่แตกต่างกันจากการกำหนดความมุ่งหมายในการวิเคราะห์ ที่เน้นความเป็นย่านพาณิชย์กรรมหลักของบริเวณศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ดังนั้นปัจจัยที่ใช้ในการวิเคราะห์จึงมุ่งเน้นในประเด็นที่เกี่ยวกับลักษณะและความพร้อมของพื้นที่ส่วนต่างๆ ในการเป็นย่านพาณิชย์กรรมใหม่ในอนาคต โดยมีปัจจัยทางกายภาพ (ความพร้อมของพื้นที่) และด้านเศรษฐกิจ (แรงดึงดูดทางเศรษฐกิจ) เป็นปัจจัยหลักทางด้านสังคมนั้นวิเคราะห์ว่าบริเวณพื้นที่ศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่เป็นบริเวณพื้นที่ใหม่ต่อการพัฒนาจึงมีความเท่าเทียมในการได้รับการบริการสังคม หรือโครงสร้างพื้นฐาน (Infra-Structure)

2) การกำหนดค่าน้ำหนักของปัจจัย ความหมายของค่าน้ำหนักของปัจจัย (Weighting Of Factors) คือ สิ่งที่จะอธิบายถึงความสำคัญของปัจจัยต่างๆ ทั้งปัจจัยหลักและปัจจัยรอง เพื่อรวบรวมเป็นค่าคะแนนรวมของศักยภาพในระดับต่างๆ

ค่าน้ำหนักของปัจจัย กำหนดขึ้นตามลักษณะของปัจจัย โดยแสดงค่าออกมาเป็นตัวเลข (โดยทั่วไปจะกำหนดให้มีค่าประมาณ 2-3 เท่า ตามลักษณะของศักยภาพในระดับต่างๆ คือ ศักยภาพสูง ศักยภาพปานกลาง และศักยภาพต่ำ)

ปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักสูงสุด คือ ปัจจัยทางด้านกายภาพ มีค่าน้ำหนักของปัจจัย 2 เท่า และปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีค่าน้ำหนัก 1 เท่า

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะและค่าน้ำหนักของปัจจัย

ลักษณะของปัจจัย	ปัจจัย	ค่าน้ำหนัก
ด้านกายภาพ	1. ระบบการเข้าถึง	3
	2. ลักษณะความหนาแน่น	2
	3. พื้นที่น้ำท่วม	2
	4. มุมมองที่สวยงาม	1
สังคม	5. สถาบันการศึกษา	1

4.6.3 การกำหนดตัวชี้และเกณฑ์ในการวัด จากปัจจัยด้านต่างๆ นำมากำหนดตัวชี้หรือดัชนี (Indicate) และเกณฑ์ในการวัดตามลักษณะของปัจจัยที่แตกต่างกันออกไป รวมทั้งกำหนดเพื่อนำไปรวมเป็นค่าคะแนนรวมในขั้นตอนสุดท้าย ดังนี้

1) ระบบการเข้าถึง (Accessibility) เป็นปัจจัยทางด้านกายภาพที่มีความสำคัญมากต่อการหาศักยภาพในการพัฒนาพื้นที่ประเภทย่านพาณิชย์กรรม เนื่องจากเกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ย่านพาณิชย์กรรม ประการหนึ่งคือ ต้องเป็นบริเวณที่สะดวกต่อการเข้าถึงสำหรับพาหนะที่ใช้ในการเดินทางทุกประเภท

โดยพิจารณาว่าความสะดวกในการเข้าถึง หรือตำแหน่งที่มีความสามารถในการเข้าถึงได้ดี จะมีความสัมพันธ์โดยตรงกับตำแหน่งหรือบริเวณที่มีโครงข่ายของถนนที่พาดผ่านพื้นที่ที่อยู่ริมถนน จะมีความเหมาะสมในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ในบริเวณที่ลึกเข้าไป (สำหรับการคมนาคมขนส่งทางบก) ฉะนั้นจึงพิจารณาจากระยะห่างที่สามารถเดินจากพื้นที่นั้นๆ สู่นถนนสายหลัก สายรอง และสายย่อย ตามลำดับ มีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงค่าคะแนนดิบของระบบการเข้าถึง

ระยะห่างจากถนน (เมตร)	ค่าคะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 3)
ถนนสายหลัก	3	9
ถนนสายรอง	2	6
ถนนสายย่อย	1	3

2) ลักษณะความหนาแน่น (Density) เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณที่เหมาะสมสำหรับย่านพาณิชย์กรรมอีกประการหนึ่งก็คือ บริเวณดังกล่าวต้องเป็นบริเวณที่เป็นพื้นที่มีการจัดการสาธารณูปโภค และสาธารณูปการ เพื่ออำนวยความสะดวกต่อพื้นที่ศึกษา และพื้นที่มีคุณค่าเหมาะสมในการปรับปรุงและพัฒนาต่อไปในอนาคต

ดังนั้นบริเวณพื้นที่ที่ศึกษามีอาคารพาณิชย์ริมถนนพลโยธินสองฝั่งอย่างหนาแน่น ลึกเข้าไปด้านในมีที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง ฉะนั้นการพิจารณาลักษณะความหนาแน่นหรือพื้นที่คลุมดินอาคารเป็นพื้นที่ที่มีสิ่งปลูกสร้างอยู่ โดยแบ่งลักษณะของความหนาแน่นออกเป็น 4 ระดับมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงค่านิยมคะแนนดิบของระดับความหนาแน่นของอาคาร

ระดับความหนาแน่น (ร้อยละ)	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
ร้อยละ 0-25	4	8
ร้อยละ 26-50	3	6
ร้อยละ 51-75	2	4
ร้อยละ 76-100	1	2

3) ลักษณะของพื้นที่ (Land Form) เป็นปัจจัยสำคัญทางด้านกายภาพอีกประการหนึ่ง มีเกณฑ์ในการพิจารณาที่คล้ายกับปัจจัยด้านลักษณะของพื้นที่ คือ บริเวณที่มีศักยภาพสูงในการพัฒนาในย่านพาณิชย์กรรมนั้น ต้องเป็นบริเวณที่เป็นพื้นราบ (Plane) เป็นส่วนใหญ่มีความแตกต่างของระดับพื้นที่ (Contour) มากนัก และเป็นบริเวณที่ไม่มีปัญหาน้ำท่วมขัง

โดยพิจารณาว่าลักษณะของพื้นที่ ที่มีความเป็นที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง จะมีความเหมาะสมหรือความพร้อมในการพัฒนามากกว่าบริเวณพื้นที่ลุ่มน้ำท่วมขังจึงกำหนดตัวชี้จากลักษณะของพื้นที่ออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนดิบของลักษณะของพื้นที่น้ำท่วม

ลักษณะของพื้นที่	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 2)
บริเวณน้ำไม่ท่วมขัง	0	0
บริเวณที่ลุ่มเคยมีน้ำท่วมถึง	1	2
บริเวณที่ราบน้ำท่วมไม่ถึง	2	4

4) มุมมองที่สวยงาม (Take Good View)

เกณฑ์ในการพิจารณาบริเวณพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการพัฒนาเป็นศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ ซึ่งบริเวณดังกล่าวมีทัศนียภาพที่สวยงาม โดยพื้นที่บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ

โดยมีการพิจารณาจากมุมมองคือ มุมมองจากถนนจะเห็นอนุสาวรีย์ตั้งเด่น โดยมุมมองดังกล่าวเป็นเกณฑ์ในการพิจารณาคัดคุณภาพของพื้นที่ โดยแบ่งลักษณะของการให้ค่าคะแนนทางด้านมุมมองเป็น 3 ระดับ ซึ่งมีค่าคะแนนดิบดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนดิบของมุมมองที่สวยงามของพื้นที่ศึกษา

ระดับของมุมมอง	คะแนนดิบ	คะแนนจริง (คูณ 1)
พื้นที่ที่มีมุมมองดี	2	2
พื้นที่ที่มีมุมมองปานกลาง	1	1
พื้นที่ที่มีมุมมองไม่ดี	2	2

5) สถาบันการศึกษา (Education)

สถาบันการศึกษาเป็นปัจจัย ทางด้านสังคมที่สำคัญ ซึ่งบริเวณที่อยู่ใกล้สถาบันการศึกษาจะมีความพร้อมและมีศักยภาพในการพัฒนาสูงกว่าพื้นที่ที่อยู่ไกลจากสถาบันการศึกษา โดยใช้การพิจารณาจากระยะทางของการเดินทางของนักเรียนระดับอนุบาล

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา โดยแบ่งลักษณะเกณฑ์ในการพิจารณาเป็น 2 ระดับมีค่าคะแนนติดดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนติดของสถาบันการศึกษา

โรงเรียน มหาวิทยาลัย	คะแนนติด	คะแนนจริง (คูณ 1)
ภายในรัศมี 1.5 กิโลเมตร	2	2
ภายในรัศมีเกิน 1.5 กิโลเมตร	1	1

4.6.4 การกำหนดขอบเขตและหน่วยพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา

1) แนวความคิด บริเวณศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ เป็นพื้นที่มีความกว้างขวางแต่มีเส้นขอบเขตค่อนข้างเด่นชัดในรูปของถนนสายต่างๆ โดยรอบพื้นที่ ดังนั้นการกำหนดขอบเขตของการวิเคราะห์จึงกำหนดขึ้นจากพื้นที่บริเวณศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ ที่ถูกจากแนวเขตของถนนและคลองต่างๆ

2) ขอบเขตและหน่วยพื้นที่ กำหนดให้มีพื้นที่ประมาณ 2,493 ไร่ 3 งาน อยู่ในพื้นที่ระหว่างถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา กับคลองบางเขน โดยทำการวิเคราะห์แบ่งหน่วยพื้นที่วิเคราะห์ในระบบตารางออกเป็นพื้นที่ย่อยรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส จำนวน 114 ช่อง พื้นที่ช่องละ 200 x 200 เมตร พื้นที่ในช่องละประมาณ 25 ไร่

4.6.5 การรวบรวมคะแนนและจัดลำดับความเหมาะสมของพื้นที่ศึกษา

การวิเคราะห์ปัจจัยต่างโดยใช้ค่าคะแนนจริง (โดยใช้ค่าคะแนนคูณกับค่าน้ำหนัก) ลงในแผนที่แต่ละปัจจัย ซึ่งจะมีค่าคะแนนของแต่ละพื้นที่ โดยการวิเคราะห์ปัจจัยทั้งหมด 5 ปัจจัย นำเอาค่าคะแนนที่ได้มาสรุปผลเป็นค่าคะแนนรวมทั้งหมดของพื้นที่ศึกษา ซึ่งผลการรวมคะแนนสรุปได้ว่า ช่องตารางที่ได้คะแนนสูงสุดเท่ากับ 21 คะแนน และช่องตารางที่มีค่าคะแนนต่ำสุดและสูงมีค่าเท่ากับ 13 คะแนน

จากการวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ศึกษา สามารถแบ่งระดับความเหมาะสมของศักยภาพของพื้นที่ได้ 3 ระดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

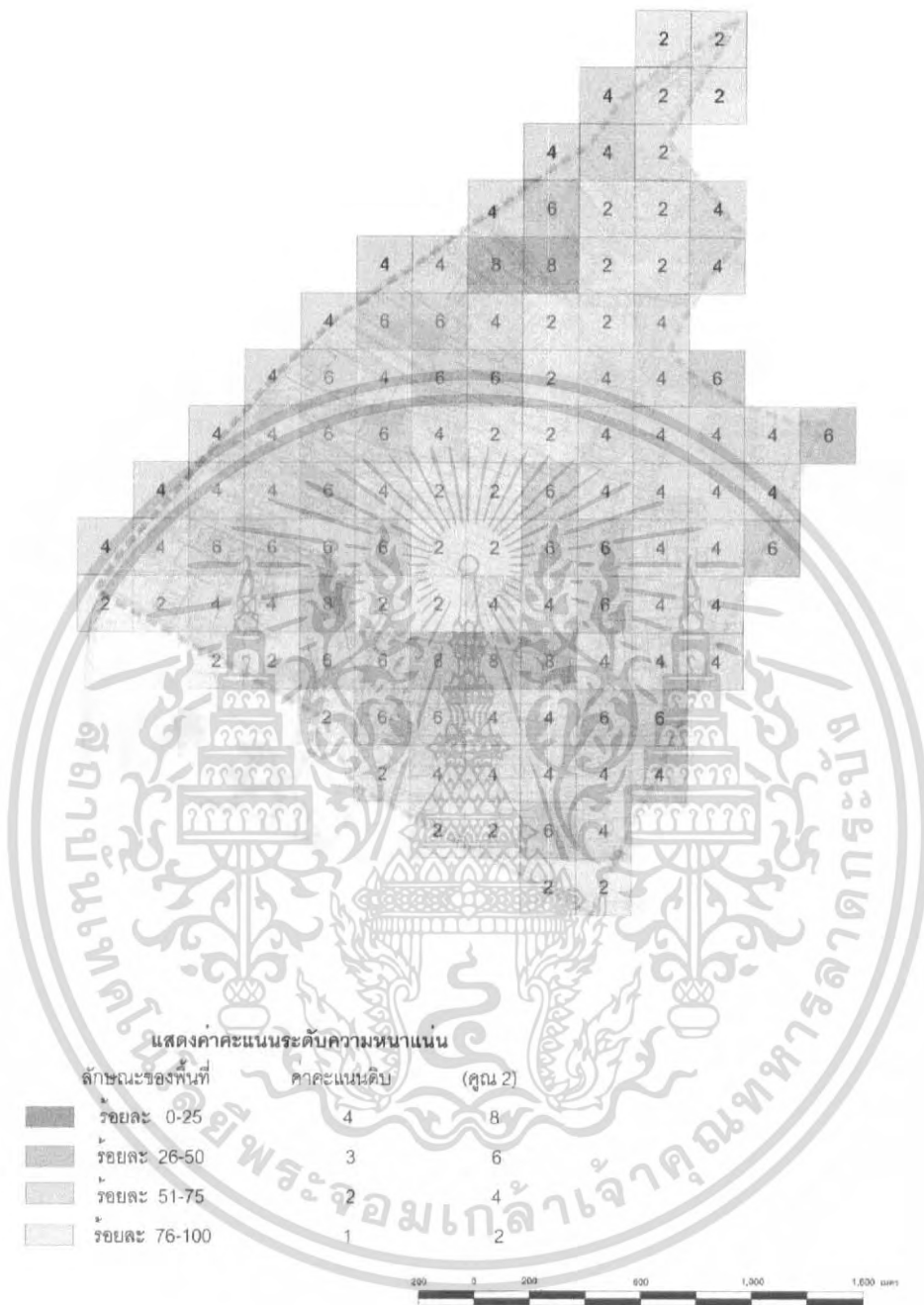
โครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่
SAPANMAI SUBCENTER

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล คำรังเสถียร
 โดย นางสาวลิรัตน์ มะลิขาว 48035034

01
 06

ภาพที่ 4.3 แสดงค่าคะแนนระดับการเข้าถึง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่
 SAPANMAI SUBCENTER
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
 โดย นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว 48035034

ภาพที่ 4.4 แสดงค่าคะแนนระดับความหนาแน่น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แสดงค่าคะแนนพื้นที่น้ำท่วม

ลักษณะของพื้นที่	ค่าคะแนนดิบ	(คูณ 2)
บริเวณน้ำไม่ท่วม	2	4
บริเวณน้ำท่วมเป็นบางครั้ง	1	2
บริเวณน้ำท่วมถาวรตลอดปี	0	0

โครงการศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่
SAPANMAI SUBCENTER

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
 โดย นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว 48035034

03
 /
 06

ภาพที่ 4.5 แสดงค่าคะแนนพื้นที่น้ำท่วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่
SAPANMAI SUBCENTER

อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
โดย นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว 48035034

04
06

ภาพที่ 4.6 แสดงค่าคะแนนมุมมองที่สวยงาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่
SAPANMAI SUBCENTER
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
 โดย นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว 48035034

05
/
06

ภาพที่ 4.7 แสดงค่าคะแนนสถาบันการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่
 SAPANMAI SUBCENTER
 อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.สมพล ดำรงเสถียร
 โดย นางสาวสิริรัตน์ มะลิขาว 48035034

ภาพที่ 4.8 แสดงค่าคะแนนรวมทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.6.6 สรุปผลการวิเคราะห์

- 1) พื้นที่ศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาต่ำสุด (ค่าคะแนน 8-12)
- 2) พื้นที่ศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลาง (ค่าคะแนน 13-17)
- 3) พื้นที่ศึกษาที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง (ค่าคะแนน 18-21)

จากการวิเคราะห์เพื่อหาศักยภาพของพื้นที่ในการพัฒนา รวมทั้งแนวโน้มในการพัฒนาพื้นที่ที่มีความพร้อม โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ในการพิจารณาสรุปได้ว่า บริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูงคือ บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ส่วนบริเวณที่มีศักยภาพในการพัฒนาปานกลางคือบริเวณริมถนนพหลโยธิน และถนนรามอินทรา-แจ้งวัฒนะ ซึ่งเป็นบริเวณที่มีความหนาแน่นของอาคารมาก การพัฒนาต้องใช้เงินทุนสูง สำหรับพื้นที่ที่มีการพัฒนาต่ำอยู่บริเวณ ด้านในของถนนสายหลัก ซึ่งระบบโครงข่ายคมนาคมเป็นชอย ซึ่งได้นำผลวิเคราะห์นี้ไปพิจารณาเพื่อประกอบในการจัดตั้งกลุ่มกิจกรรม และพิจารณาเพื่อประกอบในกลุ่มกิจกรรม และพิจารณาถึงลำดับขั้นในการพัฒนา ซึ่งอยู่ในขั้นตอนการออกแบบและวางผังต่อไป

4.7 วิเคราะห์บทบาทของพื้นที่ศึกษาในอนาคต

ในการศึกษาสภาพปัจจุบันของศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ เพื่อที่จะสามารถสรุปบทบาทในปัจจุบัน และคาดการณ์บทบาทของพื้นที่ในอนาคตโดยดูจากแนวโน้ม ศักยภาพความเหมาะสมของพื้นที่ในด้านกายภาพ เศรษฐกิจ สังคม และแผนพัฒนาตลอดจนโครงการทั้งภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องและมีส่วนส่งเสริมบทบาทและความสำคัญของพื้นที่ศึกษาในอนาคต โดยมีบทบาทที่สำคัญ ดังนี้

4.7.1 วิเคราะห์จากแผนพัฒนาต่างๆ ซึ่งได้แก่ การศึกษาจาก แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ผังเมืองรวม สรุปเป็นบทบาทจากอดีต ปัจจุบัน และบทบาทในอนาคต ดังนี้

ก) ด้านเศรษฐกิจ

อดีต	- เป็นเมืองที่มีบทบาทศูนย์กลางการค้า-การบริการ
ปัจจุบัน	- ศูนย์กลางการพาณิชย์ การค้า-บริการ
อนาคต	- เป็นเมืองศูนย์กลางการค้า ศูนย์กลางการบริการ
ศูนย์กลางพาณิชย์กรรม

ข) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อดีต	- เป็นเขตชั้นกลางตั้งอยู่ทางตอนเหนือของ
กรุงเทพมหานครมีเส้นทางคมนาคมขนส่งผ่านไป
ยังภูมิภาคอื่นๆ
	- เป็นประตูเข้าสู่ใจกลางกรุงเทพมหานคร
ปัจจุบัน	- มีเส้นทางคมนาคมขนส่งผ่านไปยังภูมิภาคอื่นๆ
อนาคต	- มีเส้นทางคมนาคมขนส่งโดยทางรถไฟไปยัง
ภูมิภาคอื่นๆ และรถไฟฟ้า

ค) ด้านการบริการทางสังคม

อดีต	- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและทหาร
ปัจจุบัน	- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและทหาร
อนาคต	- เป็นศูนย์กลางการบริหารราชการและทหาร

4.7.2 วิเคราะห์จากบทบาทในปัจจุบัน

จากบทบาทในปัจจุบันและแผนพัฒนาตลอดจนศักยภาพต่างๆ ของศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ เป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะช่วยส่งเสริมสภาพการพัฒนาของเมืองได้ดีขึ้น แต่ในสภาพปัจจุบันการพัฒนาเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าวถูกข้อจำกัดในด้านกายภาพของพื้นที่ ทำให้การพัฒนาสำหรับบทบาทต่างๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคตมีอุปสรรคและข้อจำกัด

ดังนั้นจากการวิเคราะห์ สรุปได้ว่า ควรมีการส่งเสริมศักยภาพที่มีอยู่เดิมของพื้นที่บริเวณพาณิชย์กรรมให้สามารถตอบสนองต่อแผนและนโยบายให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงศักยภาพในด้านต่างๆ ให้มากที่สุด และพัฒนาพื้นที่พาณิชย์กรรมใหม่เพื่อที่สามารถรองรับกิจกรรมความเป็นศูนย์กลางและบทบาทที่จะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ ในอนาคต

บทที่ 5

การกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา

5.1 การกำหนดนโยบายของการวางแผนพัฒนา

การศึกษาเพื่อวางแผนพัฒนาศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ เป็นการศึกษาเพื่อวางแผนการพัฒนาในด้านกายภาพเป็นหลัก โดยคำนึงถึงนโยบายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหา ความต้องการ ศักยภาพในการพัฒนาของพื้นที่มาเป็นตัวกำหนด ความมุ่งหมาย (Goal) วัตถุประสงค์ (Objective) และเป้าหมาย (Target) เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาที่เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการในอนาคตได้อย่างถูกต้อง

5.1.1 ความมุ่งหมายของการพัฒนา (Goal)

ความมุ่งหมายของโครงการศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ จากผลการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่หลักของศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ มีรายละเอียดดังนี้

5.1.1.1 พัฒนาระบบที่เหมาะสมในพื้นที่ศึกษา ให้เป็นย่านพาณิชย์กรรม

และการบริการหลักของเขต โดยให้เชื่อมต่อของกิจกรรมกับศูนย์พาณิชย์กรรมเดิมได้

5.1.1.2 พัฒนาระบบที่อยู่อาศัยให้มีความสอดคล้องกับย่านพาณิชย์กรรม

5.1.2 วัตถุประสงค์ (Objective) แยกวัตถุประสงค์ตามความมุ่งหมายดังนี้

5.1.2.1 กำหนดที่ตั้ง และการจัดรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ให้สอดคล้อง

และพอเพียงกับความต้องการในอนาคต

5.1.2.2 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรมภายในโครงการสอดคล้อง

กับพฤติกรรมผู้ใช้ และให้มีความต่อเนื่องกับศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่

5.1.2.3 ส่งเสริมให้กิจกรรมที่สามารถดึงดูดผู้เข้ามาใช้โครงการ

5.1.2.4 จัดเตรียมพื้นที่เพื่อรองรับการขยายตัวของพื้นที่กิจกรรมในอนาคต

5.1.2.5 จัดวางรูปแบบโครงข่ายคมนาคม เพื่อให้สอดคล้องและเกิดความ

สะดวกของการเข้าถึงกิจกรรม และสามารถเชื่อมโยงโครงข่ายกับพื้นที่เกี่ยวข้องโดยรวม

5.1.3 เป้าหมาย (Target)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.3.1 กำหนดกิจกรรมทางด้านธุรกิจการค้า และการบริการหลัก ได้แก่ ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า ตลาดสด และสำนักธุรกิจต่างๆ

5.1.3.2 วางผังการใช้ที่ดินและออกแบบพื้นที่ภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มของกิจกรรมให้สอดคล้องต่อเนื่องสัมพันธ์กัน

5.1.3.3 กำหนดระบบสัญจรภายในด้วยทางเท้า และยานพาหนะพร้อมระบบการสัญจรที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมกิจกรรมด้านการค้าเป็นหลัก

5.1.3.4 กำหนดองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการบริการด้านขนส่งสาธารณะ เช่น สถานีรถไฟฟ้่า เป็นต้น

5.1.3.4 กำหนดรูปแบบการขยายตัวและพื้นที่เพื่อการขยายตัวต่อเนื่องกับกิจกรรมที่จะเกิดขึ้นในอนาคตให้พอเพียง

5.1.3.5 ปรับปรุงระบบจินตภาพชุมชนของพื้นที่ศึกษาที่มีอยู่เดิม และพัฒนาองค์ประกอบใหม่ที่สามารถรองรับและส่งเสริมภูมิทัศน์ของพื้นที่ศึกษาให้ดีขึ้น

5.1.3.6 ส่งเสริมการใช้ทางเท้าสำหรับการเชื่อมโยงของแต่ละกิจกรรมให้ปลอดภัยเหมาะสมและสวยงาม

5.1.3.7 วางผังกลุ่มกิจกรรม และกลุ่มอาคารให้เหมาะสมและไม่ส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมของชุมชน

5.2 การคาดการณ์จำนวนผู้ใช้พื้นที่ศึกษาในอนาคต

จากการศึกษาพบว่า บริเวณพื้นที่โครงการจะมีบทบาทที่สำคัญคือ เป็นศูนย์กลางธุรกิจพาณิชย์กรรมในระดับเขตในอนาคต สามารถให้บริการกับพื้นที่ในเขตใกล้เคียง หรือเขตอิทธิพลได้โดยรอบ ดังนั้นการคาดการณ์จำนวนผู้มาให้บริการพื้นที่โครงการในอนาคต จึงแบ่งประเภทผู้ใช้บริการออกเป็น 2 ประเภท คือ

- ประชากรเขตชุมชน
- ประชากรในเขตอิทธิพล

การคาดการณ์ผู้ใช้บริการของพื้นที่โครงการจากผู้ใช้บริการ 2 ประเภท มีรายละเอียด

5.2.1 ประชากรในชุมชน

เนื่องจากเขตบางเขนเป็นเมืองด้านการค้า-บริการ การคาดการณ์ประชากรส่วนใหญ่ของเขตในอนาคตใช้วิธีการ Rate of Population Growth เพื่อคาดการณ์ประชากรของเขตในอนาคต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยมีข้อสมมุติที่ว่าสภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสภาพสังคมของเขตบางเขน ในช่วง 20 ปีข้างหน้า มีสภาพเหมือนในปัจจุบัน จะได้จำนวนประชากรในอนาคตดังนี้

สูตร Rate of Population Growth

$$R = \sqrt[n]{\frac{pt}{Po}} - 1$$

R = อัตราเพิ่ม

n = จำนวนปีจากปีปัจจุบันถึงปีสุดท้าย

pt = ประชากรในปีปัจจุบัน

po = ประชากรปีต้น

สูตร Projection

$$pn = pt (1+R)^n$$

pn = จำนวนประชากรของปีที่คาดการณ์

pt = จำนวนประชากรในปีปัจจุบัน (ปีฐาน)

R = อัตราการเพิ่มจำนวนประชากร

จากการคาดการณ์จำนวนประชากรโดยใช้สูตร Rate of Population Growth จะได้ผลสรุปจำนวนประชากรในอนาคต ดังนี้

ประชากรเขตบางเขน ปี 2549 = 181,084 คน

ประชากรเขตบางเขน ปี 2541 = 165,357 คน

ประชากรเขตบางเขน ปี 2569 = 227,163 คน¹

และจากการคาดประมาณประชากรในอนาคต ปี 2569 ของเขตบางเขนจะใช้จำนวนประชากรจากการคาดการณ์โดยใช้สูตร Rate of Population Growth คือ 227,163 คน เพราะสภาพในปัจจุบันบางเขนเริ่มมีการขยายตัวชุมชนมากยิ่งขึ้นเหล่านี้ล้วนส่งผลถึงการขยายตัวของชุมชน การขยายตัวของประชากร และแรงงานในบางเขนมากยิ่งขึ้น

5.2.2 ประชากรในเขตอิทธิพล

¹ จากกรณีศึกษา

การคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลของเขตบางเขน จะใช้การคาดการณ์โดยใช้สูตร Rate of Population Growth เช่นเดียวกับการคาดการณ์ประชากรในเขตบางเขน แต่จำนวนประชากรในเขตอิทธิพลที่จะเข้ามาใช้บริการในพื้นที่โครงการนั้น จะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ ซึ่งอยู่กับระยะทางในการเดินทาง แรงจูงใจต่างๆ การคำนวณหาจำนวนประชากรในเขตอิทธิพลที่จะเข้ามาใช้ในพื้นที่โครงการ จะใช้สูตรแรงจูงใจของ REILLY ซึ่งเป็น GRAVITY MODEL ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

$$R_j = \frac{P_j}{d_{ij}^2}$$

$$\text{และ Prob} = \frac{P_j / d_{ij}^2}{\sum P_j / d_{ij}^2}$$

R_j = แรงดึงดูดใจในการให้บริการ

Prob = ความเป็นไปได้ที่ประชากรในเขตอิทธิพลจะเข้ามาใช้พื้นที่โครงการ

P_j = จำนวนประชากรในเขตอิทธิพล

d_{ij} = ระยะทางระหว่างเขต i และเขต j

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนประชากรเขตอิทธิพล ปี 2541, 2549 และ
คาดการณ์ในปี 2569

พื้นที่	พ.ศ.2536	พ.ศ.2549	พ.ศ.2569
เขตบางเขน			
- แขวงอนุสาวรีย์	105,484	101,300	91,637
- แขวงท่าแร้ง	59,873	79,784	163,418
เขตดอนเมือง			
- แขวงสีกัน	140,562	161,372	227,857
เขตหลักสี่			
- แขวงทุ่งสองห้อง	83,501	86,259	93,428
- แขวงตลาดบางเขน	33,574	30,442	23,911

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 แสดงจำนวนประชากรเขตอิทธิพล ปี 2536, 2549 และ
คาดการณ์ในปี 2569 (ต่อ)²

พื้นที่	พ.ศ.2536	พ.ศ.2549	พ.ศ.2569
เขตสายไหม			
- แขวงสายไหม	47,042	63,785	136,570
- แขวงจอเงิน	11,637	25,784	188,219
- แขวงคลองถนน	77,424	79,247	83,972
เขตลาดพร้าว			
- แขวงลาดพร้าว	82,091	93,622	130,130
- แขวงจรเข้บัว	24,613	25,437	27,606
เขตคลองสามวา			
- แขวงสามวาตะวันตก	12,429	40,814	794,271
- แขวงสามวาตะวันออก	15,853	21,342	44,823
- แขวงทรายกองดิน	7,134	9,867	22,039
- แขวงทรายกองดินใต้	10,458	13,369	24,666
- แขวงบางชัน	36,571	53,081	134,539
รวม	748,256	1,046,877	2,187,086

² จากกาวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้

โครงการปี พ.ศ. 2549

พื้นที่	พ.ศ.2549	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูด ใจ	ความ เป็นไปได้ (Pij)	ประชากรใน เขตอิทธิพล ที่มาใช้ บริการ
เขตบางเขน					
- แขวงอนุสาวรีย์	101,300	2	25,325	0.888	89,954
- แขวงท่าแร้ง	79,784	5	319,136	0.111	8,856
รวม	181,084	-	28,516.36	-	98,810
เขตดอนเมือง					
- แขวงสีกัน	161,372	2	40,343	0.5	80,686
รวม	161,372	-	40,343	-	80,686
เขตหลักสี่					
- แขวงทุ่งสองห้อง	86,259	5	3,450.36	0.645	55,637
- แขวงตลาดบางเขน	30,442	4	1,920.63	0.355	16,806
รวม	116,701	-	5,352.99	-	66,443
เขตสายไหม					
- แขวงสายไหม	63,785	4	3,986.56	0.163	10,396
- แขวงออเงิน	25,784	7	526.20	0.021	541
- แขวงคลองถนน	79,247	2	19,811.75	0.814	64,507
รวม	168,816	-	24,324.51	-	75,444
เขตลาดพร้าว					
- แขวงลาดพร้าว	93,622	8	1,462.28	0.589	55,143
- แขวงจระเข้บัว	25,437	5	1,017.48	0.41	10,429
รวม	119,059	-	2,480.32	-	65,672

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.2 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้

โครงการปี พ.ศ. 2549 (ต่อ)³

พื้นที่	พ.ศ.2549	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูดใจ	ความเป็นไปได้ (Prj)	ประชากรในเขตอิทธิพลที่มาใช้บริการ
เขตคลองสามวา					
- แขวงสามวาตะวันตก	40,814	12	283.43	0.31	12,652
- แขวงสามวาตะวันออก	21,342	15	94.85	0.1	2,134
- แขวงทรายกองดิน	9,867	14	50.342	0.05	493
- แขวงทรายกองดินใต้	13,369	14	46.259	0.05	668
- แขวงบางชัน	53,081	11	438.686	0.48	25,478
รวม	138,473	-	913.567	-	41,425

ตารางที่ 5.3 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้

โครงการปี พ.ศ. 2569

พื้นที่	พ.ศ.2569	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูดใจ	ความเป็นไปได้ (Prj)	ประชากรในเขตอิทธิพลที่มาใช้บริการ
เขตบางเขน					
- แขวงอนุสาวรีย์	91,637	2	22,909.25	0.7780	71,293
- แขวงท่าแร้ง	163,418	5	6,536.72	0.222	36,278
รวม	255,055	-	29,445.97	-	107,571
เขตดอนเมือง					
- แขวงสีกัน	227,851	2	56,962.75	0.5	113,925
รวม	227,851	-	56,962.75	-	113,925

³ จากการวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.3 แสดงการคาดการณ์ประชากรในเขตอิทธิพลที่เข้ามาใช้
โครงการปี พ.ศ. 2569 (ต่อ)⁴

พื้นที่	พ.ศ.2549	ระยะทาง (กม.)	แรงดึงดูด ใจ	ความ เป็นไปได้ (Prj)	ประชากรใน เขตอิทธิพล ที่มาใช้ บริการ
เขตหลักสี่					
- แขวงทุ่งสองห้อง	93,428	5	3,737.12	0.714	66,707
- แขวงตลาดบางเขน	23,911	4	1,494.43	0.285	6,814
รวม	117,339	-	5,231.55	-	73,521
เขตสายไหม					
- แขวงสายไหม	136,570	4	8,535.62	0.255	34,825
- แขวงออกเงิน	188,6219	7	3,841.20	0.115	21,645
- แขวงคลองถนน	83,972	2	20,993	0.629	52,818
รวม	408,761	-	33,369.82	-	109,288
เขตลาดพร้าว					
- แขวงลาดพร้าว	130,130	8	2,033.28	0.648	84,324
- แขวงจระเข้บัว	27,606	5	1,104.24	0.351	9,689
รวม	157,736	-	3,137.52	-	94,013
เขตคลองสามวา					
- แขวงสามวาตะวันตก	794,271	12	5,515.77	0.78	619,531
- แขวงสามวาตะวันออก	44,823	15	199.21	0.02	8,964
- แขวงทรายกองดิน	22,039	14	112.44	0.01	220
- แขวงทรายกองดินใต้	24,666	14	125.84	0.01	246
- แขวงบางชัน	134,539	11	1,111.89	0.01	1,345
รวม	1,020,338	-	7,065.15	-	630,306

⁴ จากการวิเคราะห์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการวิเคราะห์จำนวนผู้ใช้บริการของพื้นที่โครงการจากประชากร 2 ประเภท คือ ประชากรในเขตชุมชนเมือง, ประชากรในเขตอิทธิพล ได้ผลสรุปดังนี้

1) ประชากรในเขตบางเขน	107,571 คน
2) ประชากรในเขตอิทธิพล	1,021,053 คน
รวมผู้ใช้บริการทั้งหมด	1,128,624 คน

5.3 การวิเคราะห์ลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาใช้บริการพื้นที่โครงการ

จากการศึกษาและวิเคราะห์คาดการณ์จำนวนประชากรที่เข้ามาใช้พื้นที่โครงการนั้น เป็นภาพรวมเท่านั้น การศึกษาในส่วนของลักษณะและพฤติกรรมของประชากรที่เข้ามาใช้บริการจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดลักษณะและประเภทของกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องและเหมาะสมกับลักษณะและพฤติกรรมของประชากรตามความเป็นจริงได้มากขึ้น

5.3.1 ลักษณะประชากร แบ่งออกเป็นลักษณะดังนี้

5.3.1.1 ประชากรในเขตอิทธิพล ได้แก่ ประชากรในเขตพื้นที่ข้างเคียง ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงาน ในช่วงอายุ 15-34 ปี

ประชากรในเขตอิทธิพลสามารถแปลลักษณะประชากรในเขตอิทธิพลส่วนนี้ออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นกลุ่มของประชากรที่มีรายได้ปานกลางค่อนข้างสูงจนถึงสูง มียานพาหนะที่สามารถเข้ามาใช้บริการของพื้นที่ได้โดยสะดวก อีกกลุ่มเป็นประชากรที่มีรายได้ปานกลางจนถึงต่ำ ส่วนใหญ่เป็นประชากรที่ไม่มีพาหนะในการเดินทาง ส่วนใหญ่ต้องใช้บริการจากขนส่งสาธารณะในการเดินทางเข้าสู่โครงการ

5.3.1.2 ประชากรในเขตพื้นที่ คือ ประชากรในเขตบางเขน ส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยแรงงานในช่วงอายุ 15-34 ปี ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการค้า/บริการ

5.3.2 พฤติกรรมของกลุ่มประชากร

5.3.2.1 ประชากรในเขตอิทธิพล ลักษณะของพฤติกรรมของประชากรในเขตและประชากรในเขตบริการรอบนอก จะมีพฤติกรรมไปในทิศทางเดียวกันเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากในเขตเมืองของแต่ละชุมชนเป็นชุมชนที่มียานพาหนะกรรมแบบศูนย์กลางเดี่ยว ลักษณะของพฤติกรรมจึงใกล้เคียงกัน การเข้าใช้บริการจะเข้ามาใช้บริการเพื่อซื้อสินค้าประจำวัน และซื้อสินค้าอื่นๆ เช่น เครื่องอุปโภค บริโภค สถานที่ที่นิยมไปใช้บริการ ได้แก่ ตลาดสด และร้านค้าย่อย บทบาทของตลาดสดและร้านค้าย่อย จึงจะยังคงมีความสำคัญสำหรับผู้มีรายได้ปานกลางถึงรายได้ต่ำอยู่ต่อไป และแนวโน้มในอนาคตของกิจกรรมประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การค้าจะมีลักษณะขยายตลาดสดใหญ่ ซึ่งพื้นที่ศึกษามีตลาดยิ่งเจริญเป็นตลาดที่มีขนาดใหญ่ซึ่งถือว่าเป็นตลาดสดครบวงจรแบบ SHOPPING CENTER และ SUPER MARKET สำหรับให้บริการกับผู้ที่มีรายได้ตั้งแต่ปานกลางไปถึงผู้มีรายได้สูง ซึ่งจะมีความสำคัญและส่วนแบ่งของการตลาดมากยิ่งขึ้นในอนาคตซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ เช่น ความสะดวกสบายในการให้บริการ ราคา และคุณภาพของสินค้า เป็นส่วนสำคัญ

สำหรับประชากรในเขตอิทธิพล ซึ่งอยู่ในเขตพื้นที่ข้างเคียง ส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้บริการในเขตพื้นที่ชุมชน เพื่อมีจุดมุ่งหมาย 2 ประการ คือ

- เพื่อติดต่อหน่วยงานราชการ
- เพื่อมาใช้บริการในย่านพาณิชยกรรมโดยตรง

5.4 การวิเคราะห์ลักษณะทางกายภาพในอนาคต

5.4.1 การกำหนดพื้นที่กิจกรรมในอนาคต

เกณฑ์ในการพิจารณา เพื่อคาดการณ์พื้นที่ของกิจกรรมต่างๆ ในอนาคตจะพิจารณาจากสัดส่วนของปริมาณพื้นที่กิจกรรมแต่ละประเภทในปัจจุบันต่อจำนวนประชากร เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ศึกษาให้มากที่สุด โดยมีกิจกรรมเสนอแนะบางอย่างเพื่อส่งเสริมทางด้านศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่กับพื้นที่ศึกษา โดยมีรายละเอียดของกิจกรรมแยกแต่ละประเภท ดังนี้

จากการศึกษาอัตราส่วนประเภทกิจกรรมของพื้นที่ศึกษาพบว่า

- กิจกรรมประเภทที่อยู่อาศัยมีอัตราส่วนเท่ากับ	47 %
- กิจกรรมประเภทพาณิชยกรรมอัตราส่วนเท่ากับ	23 %
- กิจกรรมประเภทสถานที่ราชการอัตราส่วนเท่ากับ	14 %
- กิจกรรมประเภทพื้นที่โล่งว่างสาธารณะมีอัตราส่วนเท่ากับ	16 %
รวม	100%

โดยมีรายละเอียดของการคาดการณ์พื้นที่ศึกษาในแต่ละกิจกรรมจากจำนวนประชากรในอนาคต ซึ่งสามารถจำแนกรายละเอียดได้ดังนี้

- พื้นที่อยู่อาศัย	2,689.28	ไร่ หรือ 4,302,848 ตร.ม
- พื้นที่พาณิชยกรรม	1,344.64	ไร่ หรือ 2,151,424 ตร.ม
- พื้นที่ราชการ	795.12	ไร่ หรือ 1,272,192 ตร.ม
- พื้นที่โล่งว่างสาธารณะ	896.43	ไร่ หรือ 1,434,288 ตร.ม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับกลุ่มกิจกรรมในแต่ละกลุ่มที่ได้กล่าวมาแล้วนั้นเป็นส่วนหนึ่งในการคำนวณหาพื้นที่จากการคาดการณ์จำนวนประชากรในอนาคตที่ใช้บริการในพื้นที่ ซึ่งจากการหาพื้นที่นั้นเป็นการหาจากการขยายตัวของพื้นที่ที่ยังไม่ได้มีการปรับปรุงและพัฒนาพื้นที่ตามแนวความคิดในการออกแบบ และความเป็นไปได้ในศักยภาพของพื้นที่ในอนาคตและแผนพัฒนาต่างๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จึงจัดสรรในส่วนของพื้นที่เพิ่มเติมโดยปรับปรุงพื้นที่เหล่านี้เข้ามาแทนพื้นที่ว่างโล่ง สาธารณะการปรับปรุงพื้นที่ของเอกชนบางส่วนเพื่อการพัฒนาต่อไปในอนาคต

5.4.2 สรุปพื้นที่ศึกษาในอนาคต

จากการวิเคราะห์เพื่อคาดการณ์พื้นที่การใช้ประโยชน์ที่ดินในศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ พบว่าขนาดของศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่มีพื้นที่รวมประมาณ 5,725.47 ไร่ หรือ 9,160,752 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 6

การเสนอแนะแนวทางการพัฒนาศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่

6.1 แนวทางการวางแผนพัฒนาพื้นที่ศึกษา

แนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ในอนาคตได้นำผลของการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบัน นโยบาย เป้าหมายในการพัฒนา และความต้องการของพื้นที่กิจกรรมต่างๆ มาสรุปรวมเป็นแนวคิดเพื่อการเสนอแนะทางในการพัฒนา โดยคำนึงถึงความเหมาะสม และสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยตามนโยบาย เป้าหมาย รวมทั้งการออกแบบและวางผังศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ที่คำนึงถึงความสัมพันธ์กับย่านกิจกรรมพาณิชย์กรรมเดิม โดยคำนึงถึงระบบภูมิทัศน์ชุมชนที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ออกแบบชุมชนเมือง และมาตรการต่างๆ ที่จะช่วยให้การนำแผนและผังไปปฏิบัติให้โครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ได้วางไว้

การนำเสนอแนวทางในการพัฒนาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

6.1.1 เป็นการนำเสนอแนวทางการวางแผนพัฒนาทางด้านกายภาพ ซึ่งประกอบด้วย แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม แนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรม การกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง การจัดระบบทางเดินเท้า แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่โครงการ และภาพรวมของการออกแบบเป็นการนำเสนอในรูปแบบของแผนผังภาพ 2 มิติ และ 3 มิติ

6.1.2 เป็นการนำเสนอมาตรการในการสนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ประกอบไปด้วยวาระในการพัฒนาการต่างๆ ที่จะนำมาใช้สนับสนุนการดำเนินการให้บรรลุตามเป้าหมายรวมทั้งองค์การบริหาร ดังมีรายละเอียดดังนี้

6.2 แนวทางในการพัฒนาด้านกายภาพ

ในการพัฒนาด้านกายภาพของศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ได้กำหนดแนวทางเพื่อใช้ในการพัฒนาด้านกายภาพที่สำคัญ ดังนี้

- คำนึงถึงการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่อย่างมีระบบ มีการจัดลำดับ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ระดับภัยที่ตี สามารถเชื่อมโยงกับระบบโครงข่ายคมนาคมได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวก ศูนย์พาณิชย์กรรมเดิมได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ เกิดความสะดวก และปลอดภัยในด้านการสัญจรรวมทั้งมีโครงข่ายที่สามารถเข้าถึงในส่วนต่างๆ ของพื้นที่ได้ โดยสะดวก

- คำนึงถึงการกำหนดที่ตั้งของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ให้มีความสัมพันธ์กัน ระหว่างกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่โครงการกับกลุ่มกิจกรรมของศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ และกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ รอบพื้นที่โครงการ โดยให้สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ วางกิจกรรมที่มีแรงดึงดูดสูงให้อยู่ในพื้นที่ที่มีศักยภาพในการพัฒนาสูง

- คำนึงถึงระบบทางเดินเท้า ซึ่งมีระบบที่มีความสำคัญสามารถเชื่อมโยงกับระบบอื่น ตลอดจนใช้เป็นตัวเชื่อมต่อของทุกๆ กิจกรรมภายในพื้นที่โครงการและกิจกรรมของศูนย์พาณิชย์กรรมเดิม ตลอดจนกิจกรรมรอบพื้นที่โครงการ โดยคำนึงถึงโครงข่ายความสัมพันธ์การเชื่อมโยงกับระบบขนส่งสาธารณะของเมือง ความปลอดภัย และมีความสัมพันธ์กับพื้นที่เปิดโล่งซึ่งให้เป็นตัวเชื่อมโยงทุกๆ กิจกรรม

- คำนึงถึงรูปแบบทางสถาปัตยกรรม ที่สามารถส่งเสริมสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศ และภูมิอากาศของท้องถิ่น รวมทั้งคำนึงถึงรูปแบบที่เป็นเอกลักษณ์ของพื้นที่โครงการ และเอกลักษณ์ของกิจกรรมแต่ละประเภท

- คำนึงถึงการออกแบบวางผังที่ไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของพื้นที่ศึกษา เนื่องจากบริเวณพื้นที่ศึกษาที่จะกำหนดให้เป็นอย่างพาณิชย์กรรมนั้นเป็นการใช้ที่ดินประเภทพักอาศัย พาณิชยกรรมเดิม และพื้นที่ว่าง

ดังนั้นการออกแบบทางกายภาพนั้น จะนำเสนอการออกแบบเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการนำเสนอความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ เพื่อให้เกิดภาพรวมระหว่างการใช้ที่ดินกับระบบโครงข่ายคมนาคมมีความสัมพันธ์ สอดคล้องกับบทบาท วัตถุประสงค์เป้าหมายที่จะพัฒนาพื้นที่โครงการให้เป็นศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ในอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการนำเสนอความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ

ขั้นตอนที่ 3 เป็นการนำเสนอความคิดในการออกแบบและวางผังศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่

ขั้นตอนที่ 1 นำเสนอความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่และระบบโครงข่ายคมนาคม

6.2.1 แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่

การจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ศึกษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมและสอดคล้องกับศักยภาพของการพัฒนาพื้นที่ในอนาคต อีกทั้งช่วงส่งเสริมบทบาทที่สำคัญของย่านพาณิชย์-กรรมให้มีความสำคัญมากยิ่งขึ้น จึงเสนอแนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายของพื้นที่ขึ้น

จากข้อกำหนดการใช้ที่ดินของเขตบางเขน โดยเฉพาะในบริเวณที่ศึกษานั้น มีถนนสายหลักคือถนนพหลโยธิน จากการศึกษาสภาพปัจจุบันพบว่าความเจริญจะอยู่ริมถนนพหลโยธินทั้งสองฝั่งส่วนลึกเข้าไปจะเป็นที่อยู่อาศัย พื้นที่ว่าง จึงทำให้พื้นที่ด้านในขาดการเข้าถึงและการเชื่อมต่อของกิจกรรมริมถนนพหลโยธิน ดังนั้นเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ดังกล่าว จึงเสนอให้เปลี่ยนแปลงพื้นที่ศึกษา โดยพัฒนาให้เป็นศูนย์พาณิชย์กรรม การบริการ ศูนย์ราชการ และแหล่งที่อยู่อาศัย เพื่อให้ผังเมืองรวมสามารถควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินได้ต่อไปในอนาคต

6.2.2 แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม

สำหรับการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมในพื้นที่ศึกษาเพื่อให้มีความสัมพันธ์กับระบบของการใช้ที่ดิน มีโครงข่ายที่เป็นระบบและมีความสัมพันธ์กับโครงข่ายของศูนย์พาณิชย์กรรม และโครงข่ายคมนาคมของชุมชน สามารถเชื่อมโยงกับกิจกรรมต่างๆ ระหว่างพื้นที่ของกิจกรรมโดยรอบพื้นที่ศึกษากับกิจกรรมในพื้นที่ศึกษา โดยมีความคิดของการจัดระบบเส้นทางคมนาคม ดังนี้

- ก) เส้นทางเดิมที่ยังคงสภาพไว้ มีระบบโครงข่ายที่ดีและมีขนาดของผิวจราจรตามที่กำหนดของผังเมืองรวม
- ข) เส้นทางเดิมที่กำหนดให้มีการขยายผิวจราจร
- ค) เส้นทางที่ผังเมืองรวมกำหนดให้เกิดขึ้นในอนาคต
- ง) เส้นทางเสนอแนะเพื่อตัดใหม่สามารถเชื่อมโยงให้โครงข่ายเป็นระบบและเกิดความต่อเนื่องที่ดี สอดคล้องกับการใช้ที่ดินในปัจจุบันและอนาคต

จากการวิเคราะห์ในด้านของโครงข่ายคมนาคมในสภาพปัจจุบันของพื้นที่ ทำให้ทราบว่าในพื้นที่ศึกษาเป็นในพื้นที่ศึกษาเป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่งระดับเขต ในบริเวณพื้นที่ศึกษาและพื้นที่ข้างเคียง เพราะมีถนนสายหลักที่ใช้เป็นเส้นทางเชื่อมต่อการคมนาคม คือ ถนนพหลโยธิน และถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา ซึ่งเป็นถนนที่สามารถเชื่อมโยงติดต่อไปยัง

พื้นที่ศึกษาและบริเวณใกล้เคียงของพื้นที่ศึกษา โดยในอนาคตจากแผนพัฒนาและโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องมุ่งส่งเสริมบทบาทของศูนย์ชุมชนชนเมืองสะพานใหม่ให้เป็นศูนย์กลางการคมนาคมขนส่ง และจากการวิเคราะห์ในเรื่องของปัญหาและข้อจำกัดในการพัฒนาพื้นที่ทำให้ทราบว่า ถนนสายรองและสายย่อยยังมีปัญหาด้านถนนมีผิวการจราจรค่อนข้างแคบ โครงข่ายคมนาคมไม่เป็นระบบ ไม่มีลำดับศักดิ์ของระบบถนนที่ดี ถนนสายย่อยที่มาเชื่อมต่อกับถนนสายหลักมีขนาดเล็ก และขาดเครื่องประดับถนนที่เหมาะสม

ปัญหาต่างๆ ดังกล่าวควรที่จะมีการปรับปรุง และการวางแผนออกแบบโครงข่ายคมนาคมเพื่อให้เกิดโครงข่ายที่เป็นระบบ มีความสมบูรณ์ถูกต้องตามลำดับศักดิ์ของถนนที่ดี สำหรับรายละเอียดการปรับปรุง และการเสนอแนะการจัดระบบโครงข่ายคมนาคมพื้นที่ศึกษามี ดังนี้

- ตัดถนนเพิ่มเติมเพื่อใช้เชื่อมต่อระหว่างพื้นที่ศึกษา โดยแบ่งทางสัญจรเป็น 2 ช่อง เป็นทางเดินเท้า 2.50 เมตร และทางรถจักรยานยนต์ 2.50 เมตร เช่นกับเพื่อให้เกิดการคมนาคมอย่างทั่วถึง

- เนื่องจากพื้นที่บางส่วนที่ใช้ในการตัดถนนเพิ่มเติม นั้น มีไม่เพียงพอ ดังนั้นจึงใช้แนวความคิดการจัดรูปที่ดินภายในชุมชน เข้ามาใช้ในการจัดระหว่างโครงข่ายคมนาคมที่พักอาศัยและแหล่งพาณิชย์กรรม

- ปรับปรุงเครื่องประดับถนน ตามพื้นที่ที่ยังขาดแคลนอยู่ เช่น พื้นที่ตามทางเดินเท้าและรถจักรยานยนต์ พื้นที่ของสวนสาธารณะ พื้นที่ของบริเวณศูนย์กลางชุมชนต่างๆ ศูนย์กลางพาณิชย์กรรม และสถาบันราชการ

ขั้นตอนที่ 2 นำเสนอแนวความคิดในการกำหนดกลุ่มกิจกรรมภายในพื้นที่โครงการ

6.2.3 แนวความคิดในการจัดกลุ่มกิจกรรม

การวางผังของกลุ่มกิจกรรมนี้ ข้อควรคำนึงที่สำคัญคือ ความเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละประเภทที่จัดวางลงในพื้นที่ ควรสอดคล้องและเชื่อมโยงกับกิจกรรมของศูนย์พาณิชย์กรรมเดิม ความสะดวกในการเข้าถึงกิจกรรม ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคมของชุมชน แหล่งพาณิชย์กรรม และสถานราชการ อย่างเป็นระบบความเป็นไปได้ในการลงทุน และการจัดวางกลุ่มกิจกรรมโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมของชุมชน เพื่อให้การจัดกลุ่มกิจกรรมในพื้นที่โครงการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นจึงเสนอแนวทางเลือกที่มีความเป็นไปได้ 3 แนวทางเพื่อวิเคราะห์ข้อดี-ข้อเสีย และสรุปเลือกแนวทางที่เหมาะสมเพื่อนำไปใช้กับการออกแบบต่อไป โดยกำหนดความคิดในการลงกลุ่มกิจกรรม ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มธุรกิจการค้า
2. กลุ่มที่พักอาศัย
3. กลุ่มสถาบันราชการ
4. กลุ่มพื้นที่สาธารณะ

จากกลุ่มกิจกรรมต่างๆ ทั้ง 4 กลุ่ม จะนำมากำหนดความสัมพันธ์ของแต่ละกลุ่มกิจกรรม การกำหนดความสัมพันธ์จะเป็นการวางโครงสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย และสะดวกในการให้บริการ โดยความสัมพันธ์ของกลุ่มกิจกรรมต่างๆ 4 กลุ่ม กิจกรรม มีดังนี้

- กลุ่มธุรกิจการค้า

จะเป็นกลุ่มกิจกรรมที่กำหนดเพื่อรองรับการให้บริการของประชากรทั้งในพื้นที่และในเขตอิทธิพล ที่จะมีเพิ่มมากขึ้น มีการเชื่อมโยงกิจกรรมกับกลุ่มธุรกิจการค้าเดิม

- กลุ่มที่พักอาศัย

เป็นกลุ่มกิจกรรมที่รองรับคนในชุมชน ที่มีลักษณะเป็นชุมชนแออัดซึ่งมีสภาพความเป็นอยู่ที่ขาดสุขลักษณะ จึงต้องมีการปรับปรุงสภาพของชุมชนให้ดีขึ้นได้ สามารถเชื่อมโยงกับกลุ่มกิจกรรมอื่นๆ ได้

- กลุ่มสถาบันราชการ

เป็นกลุ่มกิจกรรมที่ให้บริการประชาชนในพื้นที่และประชาชนในเขตอิทธิพล ซึ่งมีการเข้าถึงสะดวก โดยทั้งทางบกและทางน้ำ

- กลุ่มพื้นที่สาธารณะ

เป็นกลุ่มกิจกรรมประเภท Urban Space และ Open Space ลักษณะของ Urban Space เป็นกลุ่มกิจกรรมที่เกิดจากการล้อมรอบที่ว่างของอาคาร และ Open Space เป็นที่โล่งตามธรรมชาติ เนื่องจากพื้นที่ศึกษาอยู่ในเมืองดังนั้นในกลุ่มกิจกรรมนี้จะเป็น Urban Space เพื่อช่วยให้พื้นที่ศึกษามีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้น สามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหรือที่รวมกิจกรรมของคนในพื้นที่และพื้นที่อิทธิพล

เมื่อได้ทราบถึงความสัมพันธ์ ของกลุ่มกิจกรรมกับผู้ใช้บริการ การกำหนดที่ตั้งของแต่ละกิจกรรมในพื้นที่ จะกำหนดเป็นแนวทางเลือก 3 แนวทาง เพื่อวิเคราะห์ถึงข้อดี-ข้อเสีย และสรุปเป็นแนวทางเลือกที่เหมาะสมโดยมีแนวความคิดของแต่ละทางเลือกดังนี้

6.2.3.1 แนวทางเลือกที่ 1

กำหนดให้กลุ่มธุรกิจการค้า อยู่สองฝั่งถนนพหลโยธินยาวลงไปถึงตอนกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ของพื้นที่ศึกษาซึ่งติดกับสถาบันราชการ และที่อยู่อาศัยอยู่ทางด้านซ้ายของพื้นที่ศึกษายาวลงไปถึงถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา กำหนดให้สวนสาธารณะอยู่ด้านหลังของสถาบันราชการ เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทำให้เมืองมีความสวยงามและมีการตัดถนน ทางเดินเท้า เพิ่มใหม่ซึ่งจะแบ่งทางเดินเท้าและถนนจักรยานยนต์แยกออกจากกันแต่เส้นทางจะคู่กันไป โดยจะเชื่อมกิจกรรมของเมืองเข้าด้วยกัน ทางเลือกแบบที่ 1 สามารถสรุปข้อดี-ข้อเสีย ได้ดังนี้

ข้อดี

1. กลุ่มกิจกรรมธุรกิจการค้า สอดคล้องกับการขยายตัวในสภาพปัจจุบัน ซึ่งมีแนวโน้มขยายตัว
2. กลุ่มธุรกิจบริการ สามารถเชื่อมโยงได้โดยตรงกับกลุ่มธุรกิจการค้า
3. พื้นที่สีเขียวที่กำหนด ช่วยให้เมืองมีสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นและสามารถป้องกันการขยายตัวของกลุ่มกิจกรรมได้ดี
4. ถนนที่ตัดเพิ่มใหม่จะสามารถเชื่อมต่อกิจกรรมให้เป็นระบบขึ้นกว่าเดิมซึ่งการแยกทางเดินเท้าและทางรถออกจากกัน เพื่อช่วยป้องกันและลดอุบัติเหตุให้น้อยลง

ข้อเสีย

1. แนวทางการเลือกนี้ เป็นการเปิดพื้นที่ศึกษามาก ซึ่งถ้าหากไม่มีการควบคุมคุณภาพที่ดี อาจจะทำให้เกิดปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมตามมา
2. พื้นที่บางส่วนจะถูกเวนคืนและจัดสรรที่ดิน รวมทั้งการจัดรูปที่ดินด้วยซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนาและปรับปรุง

6.2.3.2 แนวทางเลือกที่ 2

กำหนดให้เป็นกลุ่มกิจกรรมการค้าและบริการอยู่ทางซ้ายของพื้นที่ศึกษาติดถนนพหลโยธินยาวลงไปถึงถนนรามอินทรา-แจ้งวัฒนะ สถาบันราชการอยู่ตอนกลางฝั่งขวาของถนนพหลโยธิน พื้นที่พักอาศัยอยู่ทางด้านหลังสถาบันราชการ มีสวนสาธารณะ และพื้นที่เปิดโล่งอยู่ฝั่งขาคิดถนนพหลโยธินลงมาถึงถนน จ.1 เพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทำให้เมืองมีความสวยงามและมีการตัดถนน ทางเดินเท้า เพิ่มใหม่ซึ่งจะแบ่งทางเดินเท้าและถนนจักรยานยนต์แยกออกจากกันแต่เส้นทางจะคู่กันไป โดยจะเชื่อมกิจกรรมของเมืองเข้าด้วยกัน ทางเลือกแบบที่ 2 สามารถสรุปข้อดี-ข้อเสีย ได้ดังนี้

ข้อดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. สถาบันราชการอยู่ตรงกลางพื้นที่ทำให้ส่วนกิจกรรมการค้าและที่อยู่อาศัยสามารถมาติดต่อกันได้สะดวก

ข้อเสีย

1. กิจกรรมกลุ่มการค้ามีการแยกตัวออกจากกัน ทำให้กิจกรรมไม่ต่อเนื่อง

6.2.3.3 แนวทางเลือกที่ 3

กำหนดให้กลุ่มกิจกรรมการค้าและบริการอยู่ริมถนนพหลโยธินฝั่งซ้ายไปจนถึงคลองบางเขน ยาวตั้งแต่ตลาดยิ่งเจริญลงมาถึงถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา และริมถนนพหลโยธินฝั่งขวาตั้งแต่คลองลำผักชีไปจนถึงสวนสาธารณะ มีพื้นที่เปิดโล่งบริเวณริมคลองบางเขนเพื่อเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมและทำให้เมืองมีความสวยงามและมีการตัดถนนทางเดินเท้า เพิ่มใหม่ซึ่งจะแบ่งทางเดินเท้าและถนนจักรยานยนต์แยกออกจากกันแต่เส้นทางจะคู่กันไป โดยจะเชื่อมกิจกรรมของเมืองเข้าด้วยกัน ทางตอนกลางของพื้นที่เป็นสถาบันราชการลงมาถึงถนนรามอินทรา-แจ้งวัฒนะ และที่อยู่อาศัยอยู่ถัดเข้าไปด้านหลังสถาบันราชการและสูงขึ้นไปจนถึงถนน ทางเลือกแบบที่ 3 สามารถสรุปข้อดี-ข้อเสีย ได้ดังนี้

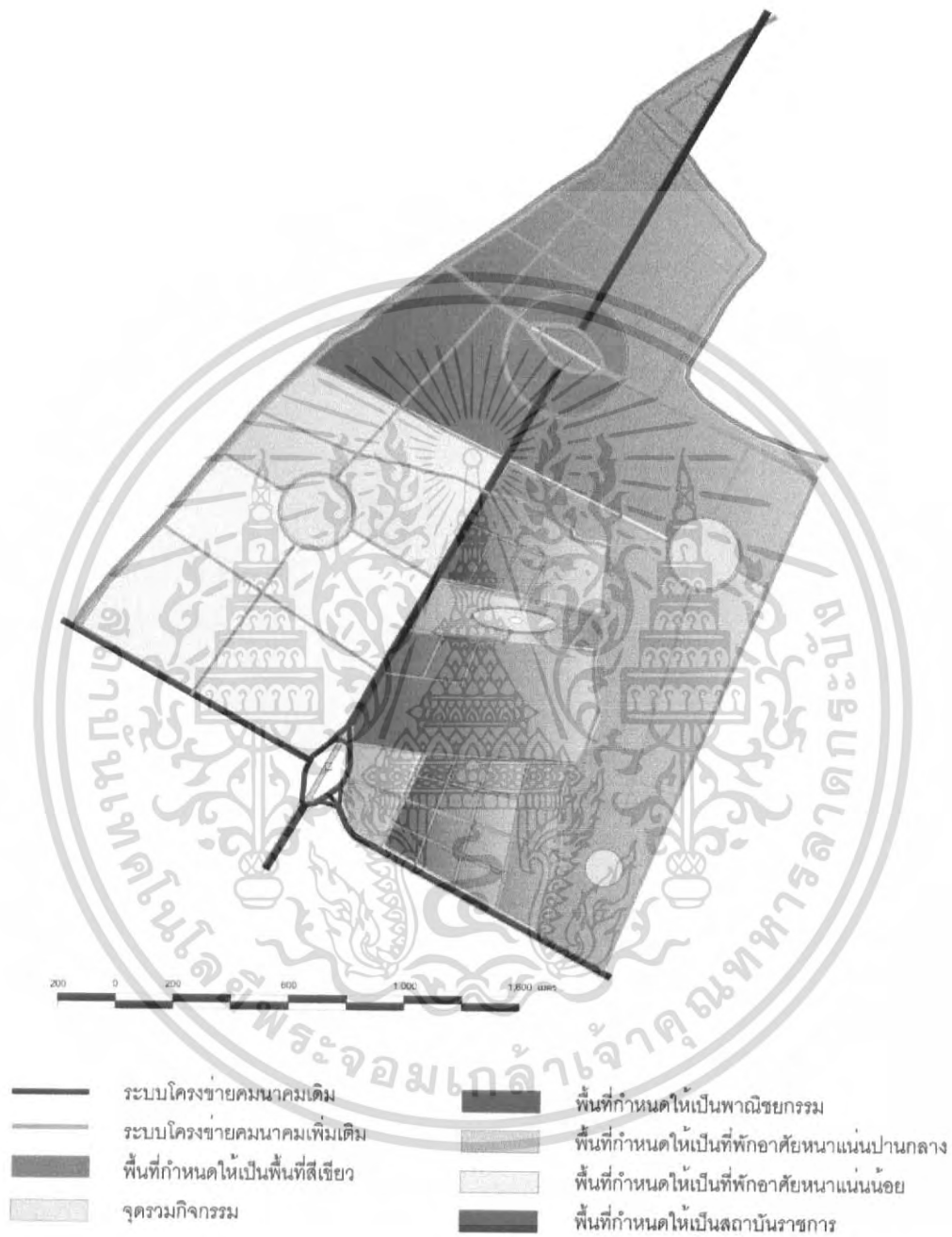
ข้อดี

1. กลุ่มธุรกิจการค้าสอดคล้องกันการขยายตัวในสภาพปัจจุบัน
2. กลุ่มธุรกิจการค้า กลุ่มธุรกิจขนาดใหญ่ และกลุ่มธุรกิจบริการสามารถเชื่อมโยงของแต่ละกิจกรรมได้อย่างเป็นระบบ
3. พื้นที่เปิดโล่งริมคลองบางเขนช่วยทำให้เมืองมีความน่าอยู่
4. ถนนที่ตัดเพิ่มใหม่จะสามารถเชื่อมต่อกิจกรรมให้เป็นระบบขึ้นกว่าเดิมซึ่งการแยกทางเดินเท้าและทางรถออกจากกัน เพื่อช่วยป้องกันและลดอุบัติเหตุให้น้อยลง

ข้อเสีย

1. ความต่อเนื่องของพื้นที่นอกเขตการศึกษาไม่มีความต่อเนื่องกันเนื่องจากพื้นที่ตรงข้างเป็นมหาวิทยาลัยและเป็นวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.1 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.2 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.3 แสดงการวิเคราะห์แนวทางเลือกที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 6.1 แสดงเกณฑ์ในการคัดเลือกเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาที่เหมาะสม

ปัจจัย	แนวทางเลือก		
	1	2	3
1. ความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมเดิม	B	A	A
2. ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มกิจกรรม	B	A	A
3. ความสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในการพัฒนา	C	A	A
4. ไม่ก่อให้เกิดปัญหาการจราจร	C	C	B
5. ความสัมพันธ์กับโครงข่ายคมนาคม	C	B	A
6. สร้างโอกาสในการพัฒนาพื้นที่	B	B	B
7. ส่งเสริมและไม่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม	B	C	A
รวม	18	22	26

โดยที่ให้คะแนน A = 4 คะแนน C = 2 คะแนน
B = 3 คะแนน D = 1 คะแนน

จากตารางเปรียบเทียบเกณฑ์ในการคัดเลือก สรุปผลได้ว่า แนวทางเลือกที่ 3 มีความเหมาะสมที่สุด ในการนำไปวางผังและออกแบบในรายละเอียดต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 นำเสนอแนวความคิดในการออกแบบและวางผังศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่

ก่อนที่จะถึงขั้นตอนการวางผังสำหรับโครงการศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ได้กำหนดแนวความคิดบางประการที่จะนำไปใช้ในการออกแบบและวางผังพื้นที่ศึกษาในรายละเอียดตามแนวความคิดมีดังนี้

6.2.4 แนวความคิดในการกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง

พื้นที่เปิดโล่ง Space แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ Urban Space และ Open Space ซึ่งสามารถที่จะนำมาใช้เป็นแนวความคิดในการออกแบบศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

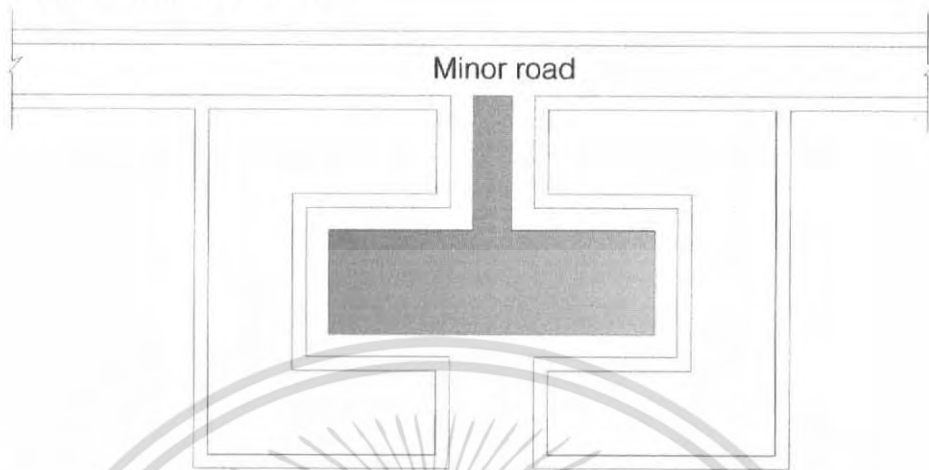
1. พื้นที่เปิดโล่งภายในเมือง Urban Space เป็นลักษณะของพื้นที่ว่างที่ถูกเปิดล้อมด้วยอาคารหรือแนวของต้นไม้ มีรายละเอียดดังนี้

- กำหนดให้พื้นที่แต่ละบล็อก เป็นพื้นที่เปิดโล่งบริเวณตอนกลางบล็อก เพื่อลดความหนาแน่นของแต่ละบล็อก
- กำหนดให้พื้นที่เปิดโล่ง ประเภท Corridor Space ตามถนนสายต่างๆ ภายในพื้นที่โครงการ
- เชื่อมต่อระหว่าง Corridor Space กับ Urban Space ในพื้นที่บล็อกแต่ละบล็อก เพื่อเปิดโอกาสสำหรับการเชื่อมโยงของแต่ละกิจกรรมอย่างเป็นระบบ

2. พื้นที่เปิดโล่ง Open Space คือลักษณะที่เปิดโล่งตามธรรมชาติโดยทั่วไป มีรายละเอียดในการพัฒนาดังนี้

- กำหนดให้พื้นที่ริมคลองบางเขน และริมคลองลำผักชีทำหน้าที่เป็นพื้นที่เปิดโล่ง ซึ่งจัดทำเป็นสวนสาธารณะขนาดใหญ่ เพื่อป้องกันการขยายตัวของกิจกรรมสู่พื้นที่ริมน้ำ อีกทั้งสร้างสภาพแวดล้อมและทัศนียภาพที่ดีให้กับพื้นที่โครงการ
- กำหนดให้พื้นที่ด้านหลังสถาบันราชการเป็นพื้นที่สีเขียวเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับชุมชน อีกทั้งป้องกันการขยายตัวของพื้นที่กิจกรรม

กำหนดตอนกลางเป็นพื้นที่เปิดโล่ง

กำหนดพื้นที่เปิดโล่งประเภท Corridor Space

ภาพที่ 6.4 แสดงแนวความคิดในการกำหนดพื้นที่เปิดโล่ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.2.5 แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า

แนวความคิดในการกำหนดทางเดินเท้า กำหนดให้มีระบบทางเดินเท้าที่สามารถใช้เชื่อมต่อระหว่างแต่ละกิจกรรม และทางเดินเท้าหลักที่สามารถเข้าถึงได้จากถนนพหลโยธิน ซึ่งเป็นถนนสายหลักของพื้นที่ กำหนดให้ระบบโครงข่ายทางเดินเท้าสามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่เปิดโล่งที่กำหนดไว้แต่ละบล็อก และเชื่อมโยงไปยังพื้นที่โครงการ นอกจากระบบทางเดินเท้าที่กำหนดไว้ ยังสามารถเดินเท้าไปตามทางเดินริมถนนในพื้นที่โครงการได้สะดวกอีกด้วย ในบางสวนส่งเสริมการเดินเท้าในระบบของ Pedestrian Mall ซึ่งสามารถเสริมสร้างบรรยากาศในการเดินเท้าอีกทั้งยังช่วยส่งเสริมกิจกรรมการค้าให้เข้ากันเป็นระบบกับทางเดินเท้า

6.2.6 แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่

จากการวิเคราะห์จินตภาพในระดับชุมชนเมือง และระดับพื้นที่ศึกษาทั้ง 5 องค์ประกอบของจินตภาพที่ยังไม่ได้ชัดเจนและไม่สมบูรณ์ ดังนั้นแนวความคิดในการกำหนดจินตภาพของพื้นที่จึงพิจารณาแก้ไข และปรับปรุงจินตภาพให้มีความสมบูรณ์มากขึ้นโดยพิจารณาปรับปรุง 5 องค์ประกอบดังนี้

1. เส้นทาง (Path) กำหนดเส้นทางในระดับต่างๆ ดังนี้คือ

- เส้นทางหลัก ได้แก่ ถนนพหลโยธินและถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา
- เส้นทางรอง ได้แก่ ถนนสายรองซึ่งตัดเข้าสู่ตอนกลางของพื้นที่ และถนนตัดใหม่ล้อมรอบโครงการ
- เส้นทางย่อย ได้แก่ ทางเดินเท้าที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างเส้นทางรองต่างๆ โดยเฉพาะใช้ทางเดินเท้าที่เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างแต่ละกิจกรรม และพื้นที่เปิดโล่ง เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กันของทุกกลุ่มกิจกรรมมากที่สุด

2. ขอบเขต (Edge) กำหนดให้แนวขอบเขตของพื้นที่ศึกษา คือทิศใต้ของโครงการมีถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา ทิศตะวันออกและทิศเหนือมีคลองบางเขน และคลองลำผักชีเป็นตัวแบ่งเขต

3. ย่าน (District) การกำหนดย่านตามระบบจินตภาพชุมชนมีความสอดคล้องกับการกำหนดกลุ่มกิจกรรมอยู่แล้ว โดยกำหนดให้เป็นย่านของกิจกรรมหลักๆ ในพื้นที่อยู่ 4 บริเวณ ได้แก่ ย่านธุรกิจการค้า ย่านสถานที่ราชการ ย่านที่พักอาศัย และย่านพักผ่อน (สวนสาธารณะ)

4. ที่รวมกิจกรรม (Node) มีลักษณะคล้ายย่าน โดยมีข้อแตกต่างในการเป็นที่รองกิจกรรม ได้แก่ สวนสาธารณะ ลานกีฬา

5. ภูมิสัญลักษณ์ (Landmark) เนื่องจากบริเวณพื้นที่โครงการส่วนใหญ่เป็นพาณิชยกรรมและพักอาศัยส่วนใหญ่ การกำหนดภูมิสัญลักษณ์จึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับกลุ่มกิจกรรม โดยมีแนวความคิดในการกำหนดภูมิสัญลักษณ์ที่สำคัญของพื้นที่โครงการ สรุปได้ดังนี้

กำหนดให้มีหมายเหตุ (Landmark) ที่สำคัญของพื้นที่ อยู่บริเวณทางด้านซ้ายของพื้นที่โครงการ ภูมิสัญลักษณ์หรือที่หมายเหตุบริเวณตอนกลางของสวนสาธารณะเชื่อมต่อแนวสายตากับภูมิสัญลักษณ์ตอนกลางของพื้นที่บริเวณ ซึ่งสามารถใช้เป็นที่หมายเหตุได้จาก 3 บริเวณ คือ บริเวณริมคลองบางเขน บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ บริเวณย่านที่พักอาศัย

6.2.7 แนวความคิดในการออกแบบระบบการเข้าถึง

ในการออกแบบระบบของการเข้าถึงพื้นที่โครงการแบ่งได้ออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเข้าถึงจากภายนอกพื้นที่ และการเข้าถึงภายในพื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

6.2.7.1 การเข้าถึงภายนอกพื้นที่ กำหนดให้มีจุดทางเข้าหลักจากภายนอกพื้นที่ 2 บริเวณคือ บริเวณอนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ทางตอนบนของพื้นที่ถนนพหลโยธิน ตลาดยิ่งเจริญ

6.2.7.2 การเข้าถึงภายในพื้นที่ แบ่งได้เป็นการเข้าถึงด้วยยานพาหนะกำหนดให้เข้าถึงพื้นที่ภายในโดยใช้ถนนสายรอง จำกัดการเข้าออกถนนสายหลักไว้ 6 จุด โดยใช้ถนนสายรองเท่านั้น สำหรับการเชื่อมต่อกับถนนสายหลัก ถนนสายรองจะเป็นถนนที่เข้าสู่พื้นที่กิจกรรมภายใน และแยกไปถนนสายย่อย ซึ่งจะนำเข้าสู่ในแต่ละกลุ่มของอาคาร นอกจากนี้การเข้าถึงภายในพื้นที่ยังใช้การเดินเท้าเป็นตัวเชื่อมโยงการเข้าถึงของแต่ละกลุ่มกิจกรรม

6.2.8 แนวความคิดในการออกแบบบริเวณที่จอดรถ

การออกแบบบริเวณที่จอดรถในพื้นที่โครงการได้กำหนดแนวความคิดในการจัดบริเวณที่จอดรถเป็น 3 ลักษณะ โดยให้สัมพันธ์กับระบบโครงข่ายคมนาคม การจัดวางกลุ่มกิจกรรม มีรายละเอียดดังนี้

6.2.8.1 จอดรถบนถนน กำหนดให้มีการจอดรถเป็นเวลา ในถนนสายรองและสายย่อย

6.2.8.2 การจอดรถในลานจอดรถ โดยจอดกลางแจ้ง ในส่วนการค้าปลีกจะ

ภาพที่ 6.7 แสดง Figure ground

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สิ่งปลูกสร้างจากระยะถอยร่นนั้นด้วย แต่ถ้าหากมีข้อตกลงพิเศษอื่นๆ ในอันที่จะสร้างประโยชน์แก่การใช้พื้นที่สาธารณะ เช่น การถอยร่นที่เกินกว่าข้อกำหนด ก็อาจพิจารณาให้มีการสร้างอาคารที่สูงกว่าได้

6.2.10 แนวความคิดในการกำหนดความสูงอาคาร

แนวความคิดในการกำหนดความสูงอาคาร เพื่อให้เกิดมุมมองที่ดีตามแนวความคิดในการออกแบบ และช่วงส่งเสริมสภาพแวดล้อมของพื้นที่ในด้านความเป็นเอกภาพทางทัศนียภาพ จึงได้กำหนดความสูงของอาคารในระดับที่แตกต่างกันโดยค้ำึงถึง

- การเปิดมุมมองจากภายนอกพื้นที่สู่ภายในพื้นที่ ในลักษณะที่คล้ายกับรูปพีระมิด

พิจารณากำหนดความสูงของอาคารและสิ่งปลูกสร้าง ออกเป็น 2 ระดับ ดังนี้

- 1) ความสูงไม่เกิน 10 เมตร หรือจำนวนชั้นประมาณ 2-3 ชั้น ได้แก่ บริเวณพื้นที่กลุ่มกิจกรรมการค้าโดยเฉพาะกลุ่มอาคารพาณิชย์ และพื้นที่กลุ่มพักอาศัย
- 2) ความสูงไม่เกิน 20 เมตร หรือจำนวนชั้นประมาณ 4-6 ชั้น ได้แก่ อาคารห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ และอาคารพักอาศัย

6.2.11 แนวความคิดในการออกแบบลักษณะอาคาร

เพื่อใช้เป็นแนวทางอย่างกว้างๆ ในการกำหนดลักษณะอาคาร ให้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะกิจกรรมในอาคารนั้นจึงได้กำหนดลักษณะอาคารอย่างคร่าวๆ ไว้ 3 รูปแบบดังนี้

- อาคารพาณิชย์ มีลักษณะเป็นอาคารแนวยาวระดับต่ำ มีความสูงประมาณ 2-3 ชั้น
- กลุ่มอาคารระดับต่ำ มีลักษณะเป็นอาคารเดี่ยว
- อาคารสำนักงานมีลักษณะเป็นอาคารสูงประมาณ 4-6 ชั้น

6.3 สรุปภาพรวมการออกแบบ

จากการกำหนดแนวความคิดในการออกแบบกลุ่มกิจกรรมและพื้นที่องค์ประกอบออกแบบด้านต่างๆ นำมารวมเป็นความคิดรวมยอด เพื่อจัดทำผังออกแบบในลักษณะ 3 มิติ ให้พื้นที่ศึกษาที่มีความเป็นไปได้ที่จะสนองตอบต่อนโยบาย วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ โดยมีความเหมาะสม ถูกต้อง ตามหลักการแบบและวางผัง

6.3.1 ภาพรวมการออกแบบตามความมุ่งหมายของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จัดการจอดรถไว้ตอนกลางของพื้นที่ซึ่งจัดไว้เป็นบล็อก เพื่อป้องกันการจอดรถริมถนน และส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่ดีให้กับพื้นที่ ส่วนบริเวณการค้าที่ต้องการที่โล่ง จะเป็นแบบจอดกลางแจ้ง ได้แก่ ตลาดค้าส่ง ซึ่งพื้นที่ลานจอดรถนี้ยังสามารถใช้จัดกิจกรรมในโอกาสพิเศษได้

6.2.8.3 การจอดรถในอาคารจอดรถ กำหนดให้จอดในบริเวณย่านการค้าหนาแน่น มีความต้องการใช้พื้นที่จอดรถจำนวนมาก และเป็นอาคารขนาดใหญ่ ได้แก่ ศูนย์การค้า

นอกจากนี้การออกแบบบริเวณที่จอดรถยังต้องพิจารณาให้ตำแหน่งของที่จอดรถกระจายคลอบคลุมทั่วทั้งบริเวณพื้นที่โครงการ แต่ต้องมีความสัมพันธ์กับ ตำแหน่งของกลุ่มกิจกรรมและองค์ประกอบอื่นๆ ดังนี้

- ให้คลอบคลุมไปทั่วบริเวณกิจกรรมต่างๆ ในพื้นที่โครงการ
- ให้บริเวณที่จอดรถ มีความสอดคล้องกับบริเวณกิจกรรมและสามารถเข้าถึงได้สะดวก
- พื้นที่จอดรถต้องอยู่ในบริเวณที่รวมกิจกรรม
- ที่จอดรถมีความเชื่อมต่อกับทางเดินเท้าอย่างเป็นระบบ

6.2.9 แนวความคิดในการกำหนดระยะถอยร่น

แนวความคิดในการกำหนดระยะถอยร่น เพื่อป้องกันปัญหาต่างๆ อันอาจเกิดขึ้นจากการควบคุมระยะถอยร่นอาคารจากถนนแนวเขตถนน โดยพิจารณาหลักการที่ว่า ระยะห่างของสิ่งปลูกสร้างจากเขตเส้นทางถนนหรือที่เปิดโล่งจะมีความสัมพันธ์กับความสูงของสิ่งปลูกสร้างนั้นๆ โดยพิจารณาจากระยะห่างที่แตกต่างกันจาก

- ปริมาณการสัญจรในเขตทางนั้นๆ
 - การปิดล้อมที่ว่าง (ในกรณีที่มีเขตพื้นที่เปิดโล่ง)
 - ความสูง และความหนาแน่นของอาคารหรือกิจกรรมในบริเวณพื้นที่นั้น
- กำหนดระยะถอยร่น ออกเป็นระยะต่างๆ ดังนี้

- 1) ระยะถอยร่นจากกึ่งกลางถนนจะต้องไม่น้อยกว่าความกว้างของเขตทางบนถนนสายนั้น
- 2) บริเวณวงเวียนกลางของพื้นที่ให้มีระยะถอยร่นโดยรอบจากจุดศูนย์กลางวงเวียนไม่น้อยกว่า 80 เมตร
- 3) ระยะถอยร่นจากกึ่งกลางถนนไม่น้อยกว่า 100 เมตร

ระยะที่กำหนดนั้นเป็นระยะต่ำสุดที่อนุญาตได้ และสัมพันธ์กับความสูงของ

การพัฒนาพื้นที่บริเวณศึกษา ให้เป็นศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ ทางด้านธุรกิจ การค้า การลงทุน ที่อยู่อาศัย ซึ่งในพื้นที่ศึกษาได้ถูกกำหนดเพื่อตอบสนองบทบาทดังกล่าว ได้แก่ ศูนย์การค้า ตลาดสด ตลาดค้าส่ง อาคารพาณิชย์ทั่วไป อาคารสำนักงาน อาคารพักอาศัย นอกจากนี้บริเวณพื้นที่ศึกษายังได้รับการพัฒนา เพื่อจัดสร้างสวนสาธารณะสำหรับการส่งเสริมสภาพแวดล้อม การนันทนาการ และเป็นจุดที่ดึงดูดและมีความสัมพันธ์สนับสนุนกับกลุ่มธุรกิจต่างๆ ทั้งการจัดสภาพแวดล้อมภายในพื้นที่ และพื้นที่รอบนอกในส่วนที่ต่อเนื่อง

6.3.2 ภาพรวมทั่วไปของการออกแบบ

ศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ มีพื้นที่ประมาณ 2,493 ไร่ มีถนนพหลโยธิน และถนนแจ้งวัฒนะ-รามอินทรา เป็นถนนสายหลัก ปัจจุบันการเข้าถึงพื้นที่โครงการนั้น ออกแบบโดยใช้ระยะถอยร่นของอาคารเพื่อเปิดมุมมองในถนนสายหลัก และเป็นการเชื่อมโยง รวมทั้งออกแบบถนนสายหลักอีกสายหนึ่งเพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของถนนพหลโยธิน เพิ่มถนนสายรองเพื่อรองรับการจราจรและเพื่อให้เกิดการพัฒนาพื้นที่ภายใน

กลุ่มกิจกรรมหลักของโครงการจะอยู่ทางฝั่งซ้ายของพื้นที่ศึกษา ในส่วนของสถาบันราชการถูกกำหนดให้ต่อเนื่องกับ สถาบันราชการเดิมนอกพื้นที่ศึกษา ส่วนพื้นที่พักอาศัยจะอยู่ติดกับกลุ่มกิจกรรมการค้าและสถาบันราชการทำให้กลุ่มกิจกรรมมีความต่อเนื่องกัน

ภาพที่ 6.5 แสดงในการออกแบบผังบริเวณ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.6 แสดงระบบโครงข่ายคมนาคมพื้นที่โครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4 แนวทางการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและผัง

การนำแผนและผังไปปฏิบัติ implementation เป็นขั้นตอนที่สำคัญส่วนสุดท้ายของกระบวนการวางแผนออกแบบชุมชนเมือง ซึ่งต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเป็นไปได้ มีความต่อเนื่องให้ผลตอบแทนที่เป็นประโยชน์ต่อทั้งภาครัฐบาลและเอกชนผู้ลงทุน แนวความคิดดังกล่าวจะต้องอยู่ภายใต้กรอบของการออกแบบเพื่อสาธารณะประโยชน์ คำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและส่วนรวม ไม่ว่าจะเป็นของรัฐบาล ท้องถิ่น หรือเอกชน ที่พื้นฐานเหตุผลอยู่ที่ความเป็นไปได้เข้าใจถึงการบริหาร และการทำงานของภาคเอกชน และหน่วยงานรัฐบาลอยู่เสมอ อีกทั้งยังต้องสามารถเชื่อมความสัมพันธ์ด้านนโยบาย วัฒนธรรม และเศรษฐกิจสังคมให้สอดคล้องกันได้

ในส่วนของการศึกษาเพื่อพัฒนาผ่านศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ที่กำหนดแนวคิดนำเสนอกลยุทธ์การนำแผนและนำไปปฏิบัติ เอกไว้ 3 องค์ประกอบดังนี้

- 6.4.1 วาระในการพัฒนา
- 6.4.2 มาตรการในการพัฒนา
- 6.4.3 องค์การบริหารในการพัฒนา

6.4.1 วาระในการพัฒนา

จากการกำหนดเป้าหมายด้านระยะเวลาในการพัฒนาตามโครงการที่วางแผนและออกแบบไว้มีความเหมาะสม สอดคล้องกับช่วงเวลาที่เป็นจริง จึงกำหนดช่วงเวลาในการพัฒนาออกเป็น 4 ระยะ โดยแบ่งเป็นช่วงเวลา 5 ปี รวมเป็นช่วงเวลาทั้งหมดในการพัฒนารวม 20 ปี แบ่งลักษณะของการพัฒนาตามลักษณะของหน่วยงานออกเป็นภาครัฐบาล และภาคเอกชน โดยในส่วนของภาครัฐบาลนั้นดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณูปโภค สาธารณูปการต่างๆ เป็นหลัก ส่วนภาคเอกชนนั้นดำเนินการในเรื่องกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่างๆ ไป

การพัฒนาช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549-2553

การพัฒนาช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2558

การพัฒนาช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2563

การพัฒนาช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564-2568

6.4.1.1 การพัฒนาช่วงที่ 1 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549-2553

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การพัฒนาช่วงที่ 1 ส่วนใหญ่เป็นการพัฒนาทางภาครัฐ ในการแก้ปัญหาของเมืองที่เร่งด่วน ซึ่งเป็นการพัฒนาในระบบโครงข่ายคมนาคม ได้แก่ การพัฒนาระบบโครงข่ายคมนาคมโดยตัดถนนเพิ่มในตอนกลางของพื้นที่ที่เป็นถนน 4 เลน มีเกาะกลางตอนกลางของถนนมีวงเวียนเพื่อเป็นจุดแยก เชื่อมระหว่างถนนสายรองที่ตัดขึ้นมาใหม่ พัฒนาพื้นที่สีเขียว และพัฒนาย่านสถาบันราชการ

ในส่วนภาคเอกชน จะเป็นการลงทุนสำหรับกิจกรรมการค้าโดยเฉพาะพาณิชย์ยกรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมหลักของพื้นที่โครงการ และการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัย

6.4.1.2 การพัฒนาช่วงที่ 2 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2554-2558

การพัฒนาช่วงที่ 2 นี้ จะเป็นการพัฒนาทั้งภาครัฐ และเอกชนโดยเฉพาะภาครัฐจะพัฒนาในส่วนของระบบสาธารณูปโภคทั้งหมด ระบบถนน และพื้นที่สีเขียว

ในส่วนภาคเอกชนจะพัฒนาบริเวณพื้นที่ตอนกลางเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งส่วนมากเป็นกิจกรรมการค้า เช่น ห้างสรรพสินค้า และกลุ่มการค้าด้านบริการ มีการพัฒนาพื้นที่อยู่อาศัยเพิ่มเติม

6.4.1.3 การพัฒนาช่วงที่ 3 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2559-2563

ในการพัฒนาช่วงที่ 3 นี้จะเป็นการพัฒนาทั้งภาครัฐและเอกชน โดยเอกชนเป็นผู้พัฒนาส่วนใหญ่ ในส่วนการพัฒนาส่วนนี้ เป็นการพัฒนาทำให้สอดคล้องกับบทบาทของพื้นที่ อีกทั้งช่วงเวลาในการพัฒนากับสภาพอาคารในพื้นที่ สำหรับในส่วนของภาครัฐ จะเป็นพัฒนาระบบถนนและระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ ในพื้นที่ และพื้นที่สีเขียว

6.4.1.4 การพัฒนาช่วงที่ 4 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564-2568

การพัฒนาช่วงที่ 4 นี้เป็นการพัฒนากิจกรรมการค้า พื้นที่อยู่อาศัย และสถาบันราชการ

ภาพที่ 6.8 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.9 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.10 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.11 แสดงวาระในการพัฒนาช่วงที่ 4

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.4.2 มาตรการในการพัฒนา

การออกแบบและวางผังชุมชนเมืองในประเทศไทยหรือ ผังเมืองเฉพาะตามกระบวนการวางแผนพัฒนาเมือง จำเป็นต้องมีเครื่องมือหรือมาตรการต่างๆ เป็นส่วนประกอบในการนำผังไปปฏิบัติทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยมี พรบ. กรมผังเมือง เป็นเครื่องมือหลักในการนำผังไปปฏิบัติโดยมีกฎหมายอื่นๆ เป็นส่วนประกอบสำคัญแบ่งได้เป็น

6.4.2.1 นโยบายการกำหนดมาตรการ

สภาพการพัฒนาของพื้นที่ศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ กำหนดให้มีสภาพการพัฒนาในรูปแบบของการพัฒนา (Development) ในพื้นที่ที่ถูกกำหนดให้เป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม ตามประกาศผังเมืองรวม เพื่อเตรียมรองรับการขยายตัวของย่านพาณิชย์กรรมในอนาคต

6.4.2.2 กฎหมายที่นำมาใช้เป็นส่วนประกอบในการพัฒนา

กฎหมายที่นำมาใช้นี้มิได้นำมาใช้เฉพาะเจาะจงควบคุมทางด้านผังเมือง แต่กฎหมายต่างๆ เหล่านี้จะมีส่วนส่งเสริมกฎหมายผังเมือง ซึ่งเป็นกฎหมายที่ใช้ในการควบคุมให้เป็นไปตามแผนการออกแบบโดยตรงเฉพาะในส่วนที่ว่าด้วยกฎหมายพระราชบัญญัติผังเมืองเฉพาะ

6.4.3 ข้อกำหนดในการควบคุมหนาแน่นและความสูงของอาคาร

ข้อกำหนดนี้เป็นการกำหนดค่าความสัมพันธ์ระหว่างพื้นที่ใช้สอยกับขนาดของแปลงที่ดินและการกำหนดพื้นที่ว่างคลุมด้านมีความมุ่งหมายเพื่อ กำหนดสัดส่วนการกำหนดพื้นที่ว่างคลุมดิน (G.A.C.) ให้มีปริมาณของพื้นที่เปิดโล่งที่เหมาะสมกับสภาพกลุ่มกิจกรรม การกำหนดอัตราส่วนการให้พื้นที่อาคารกับขนาดของที่ดิน (F.A.R) เพื่อให้เกิดความสัมพันธ์กับกลุ่มกิจกรรมบริเวณพื้นที่นั้น อีกทั้งเพื่อรักษาและค้ำประกันถึงภาพรวมของพื้นที่ในระดับชุมชนเมืองไม่ให้นาแน่นมากเกินไป

การออกข้อกำหนดทางด้านการควบคุมความหนาแน่น และความสูงของอาคาร ประกอบไปด้วยการกำหนดอัตราส่วนพื้นที่อาคารต่อที่ดิน (F.A.R) และอัตราส่วนพื้นที่อาคารปกคลุมดิน (G.A.C.)

6.4.4 ข้อกำหนดควบคุมระยะถอยร่นของอาคาร

ข้อกำหนดนี้เป็นการออกข้อกำหนดเพื่อควบคุมความหนาแน่นของอาคารโดยถอยร่นของอาคารบนถนนบางสาย อีกทั้งเพื่อเป็นการเปิดมุมมอง เข้าสู่พื้นที่โครงการมีลักษณะเป็นที่ว่างเปิดโล่งเป็นแนวยาว (Open Space Corridor) นอกจากนี้ยังเป็นการควบคุมการใช้ที่ดิน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บนถนนสายสำคัญ โดยการกำหนดในการถอยร่นจากถนนสายหลัก โดยห้ามปลูกสร้างอาคาร
ในแนวที่กำหนดเป็นระยะถอยร่น

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคาร มีความมุ่งหมายเพื่อ

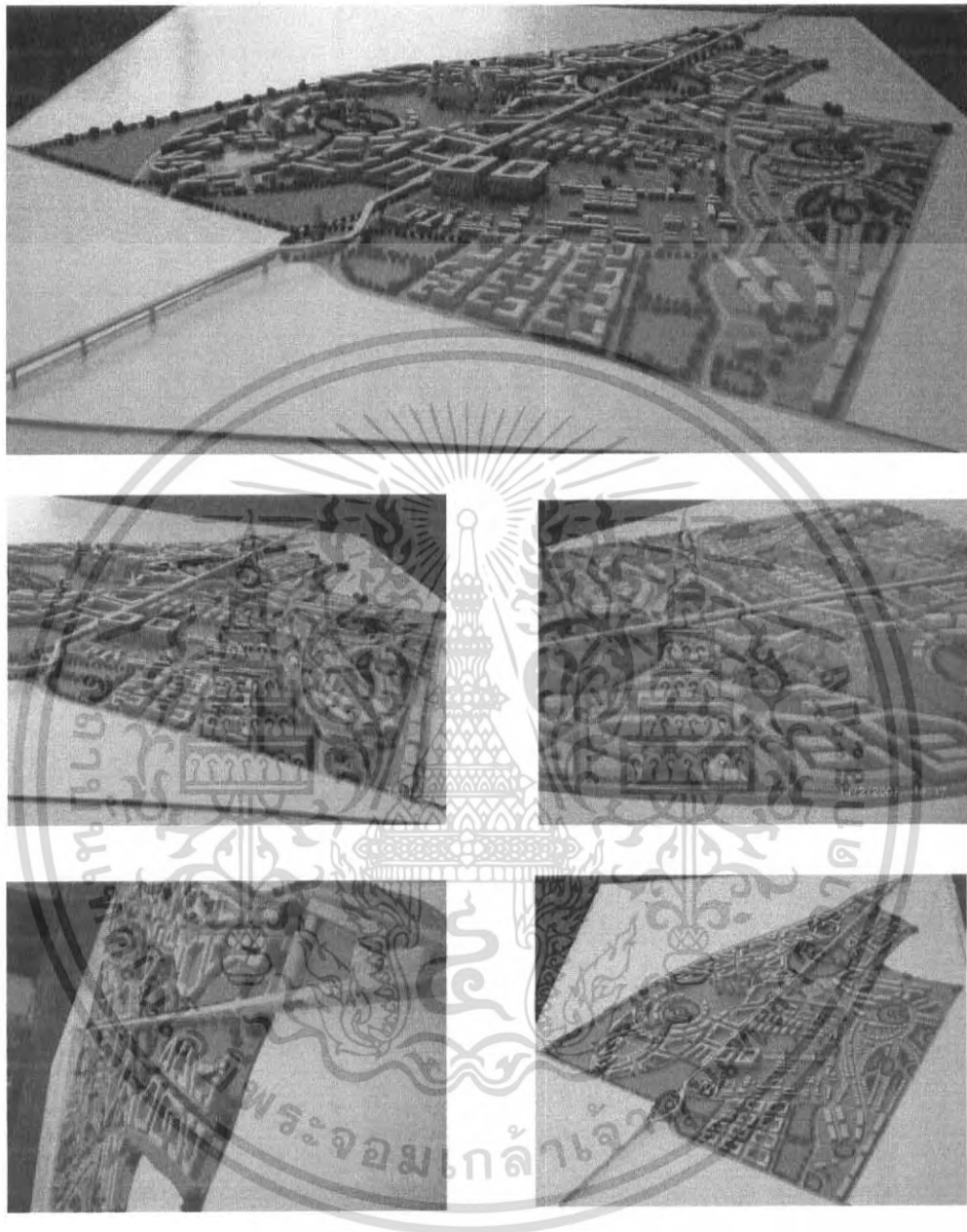
- ควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- ป้องกันการปะปนของการใช้ประโยชน์ที่ดินที่ต่างประเภทกัน
- รัฐสามารถวางแผนเพื่อจัดบริการสาธารณูปโภคในแต่ละพื้นที่ให้มีความ
ต่อเนื่อง และพอเพียง

ข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินและอาคารนี้ จะถูกกำหนดไว้ใน พรบ. การผังเมือง ใน
ส่วนของผังเมืองเฉพาะ เพื่อควบคุมการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์
ที่ดิน

สำหรับในพื้นที่ โครงการศูนย์ชุมชนเมืองสะพานใหม่ ได้กำหนดการใช้ประโยชน์
ที่ดินชั้น เพื่อควบคุมกิจการและการใช้ประโยชน์ที่ดินไม่ให้ปะปนกัน โดยกำหนดเป็นแผนผัง
และรายละเอียดแสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินซึ่งจำแนกเป็นกิจกรรม พร้อมแนวเขตแบ่งที่ดิน
ออกเป็นประเภทและย่าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

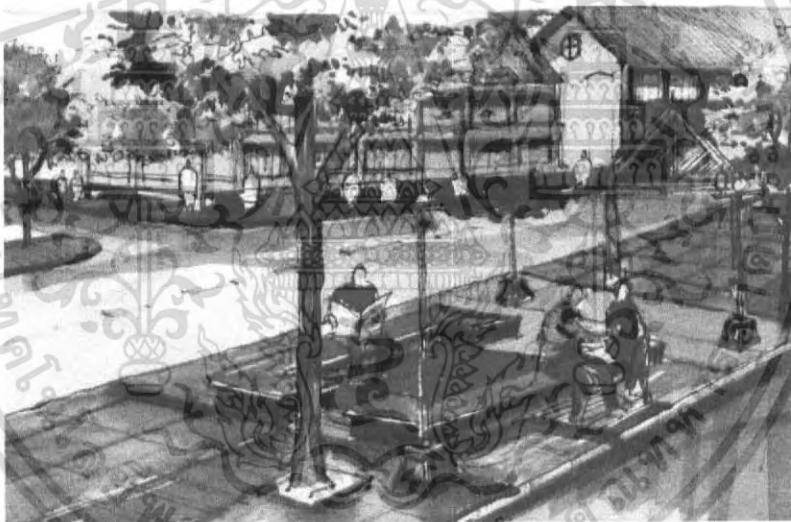

SAPANMAI SUBCENTER

PRESENT BY WALSERAT MALIKAW
ADVISER : SCHOOL DUMRONGSATAN

ภาพที่ 6.12 แสดงภาพถ่ายหุ่นจำลอง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

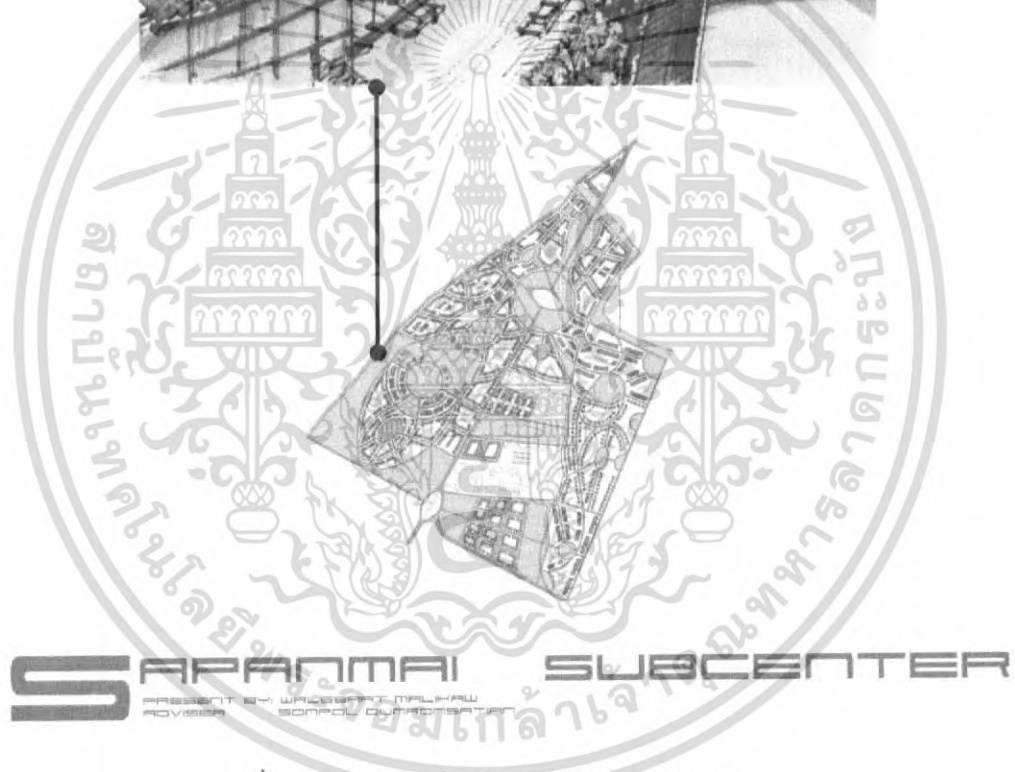
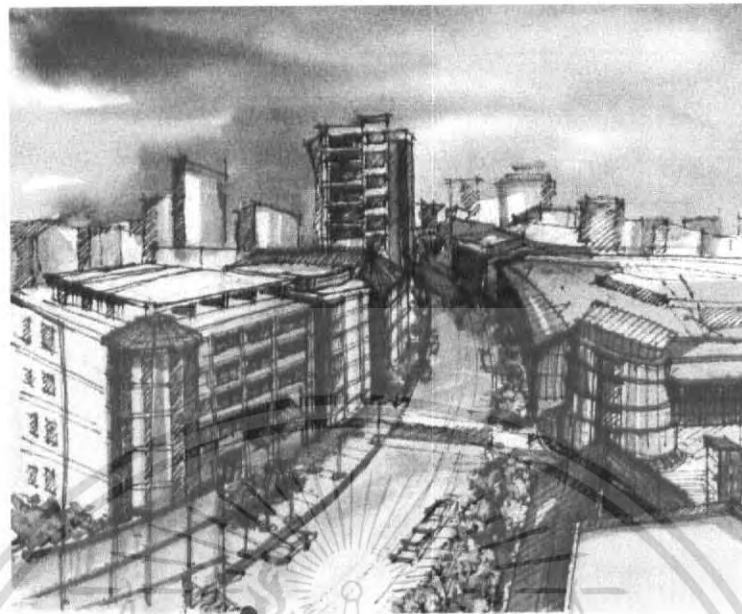

SAPANMAI SUBCENTER

PRESENT BY WALISART PALI-PAW
PROVISA SOMPOL DUMRABATTAN

ภาพที่ 6.13 แสดงทัศนียภาพป้ายรถประจำทางล็ก่อน-หลัง ปรับปรุง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

SARAKMAI SUBCENTER

PRESENT BY WIRASIT MALAW
ADVISOR SONPOL OUMPHATTAN

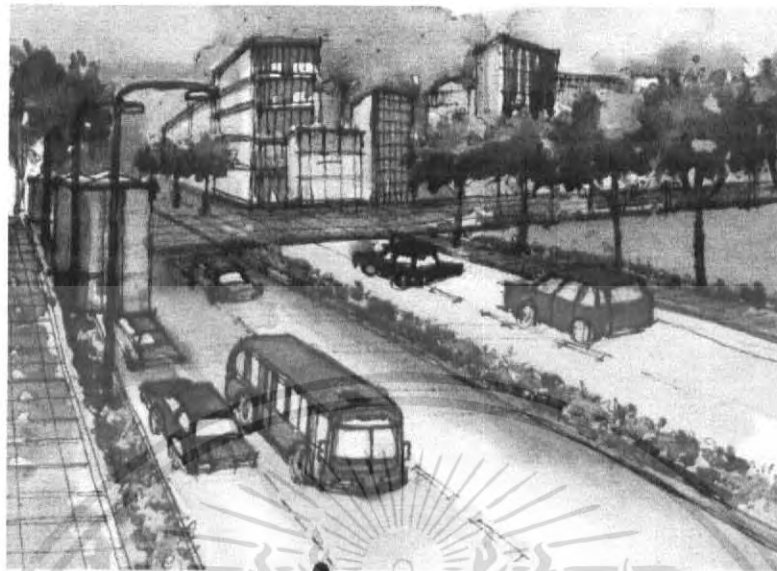
ภาพที่ 6.14 แสดงทัศนียภาพบริเวณพาณิชยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.15 แสดงทัศนียภาพบริเวณย่านพักอาศัยหนาแน่นปานกลาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ 6.16 แสดงทัศนียภาพบริเวณพาณิชยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

7.1 สรุปสาระสำคัญของการศึกษา

ในส่วนนี้จะเป็นส่วนของการสรุปสาระสำคัญของการศึกษาโครงการพัฒนาศูนย์ชุมชนชานเมืองสะพานใหม่ สรุปสาระสำคัญตามกระบวนการศึกษา ซึ่งแบ่งเป็นหัวข้อต่างๆ ได้ดังนี้ การศึกษาข้อมูลทั่วไประดับจังหวัด ระดับชุมชน และระดับพื้นที่โครงการในการศึกษาในแต่ละส่วนจะศึกษาในด้าน เศรษฐกิจ สังคม กายภาพ รวมทั้งแผนและโครงการพัฒนาต่างๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่มีผลต่อการพัฒนาพื้นที่โครงการในอนาคต การศึกษาถึงศักยภาพตลอดจนข้อจำกัดของสภาพพื้นที่ วิเคราะห์และนำมาสรุปบทบาทที่สำคัญ เพื่อกำหนดนโยบายและวางแผน การพัฒนาพร้อมเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ วิเคราะห์และดำเนินการออกแบบวางผัง รวมถึงการนำเสนอกลยุทธ์ในการนำแผนและผังไปปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

กรุงเทพมหานครเป็นเมืองที่มีความเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น พร้อมด้วยระบบโครงข่ายคมนาคมที่มีความสะดวกสามารถเชื่อมโยงกับพื้นที่ต่างๆ ให้เข้าถึงได้โดยสะดวก เศรษฐกิจที่ส่งเสริมให้กรุงเทพมหานครมีประชากรอพยพเข้าสู่ตัวเมืองมากที่สุด ส่งผลให้เกิดความแออัดในเมืองที่มีความเจริญแล้ว ชุมชนแออัดมีอัตรามากขึ้นและประสบกับปัญหาต่างๆ ดังนั้นทางภาครัฐได้มีนโยบายการพัฒนาชุมชนในเมืองหลวงให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยส่งเสริมให้เป็นชุมชนเมืองนำอยู่ ตามนโยบายของกรุงเทพมหานครและสำนักผังเมือง กทม. ที่เน้นให้ประชากรในเมืองมีความเป็นอยู่ที่ถูกสุขลักษณะ สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่สร้างปัญหาให้กับพื้นที่ของตน

การใช้ที่ดินในเขตบางเขนมีทั้งที่เป็นการใช้ที่ดินแบบชุมชนเมือง ชุมชนชนบท พื้นที่เกษตรกรรมและพื้นที่ว่างเปล่า โดยพื้นที่ชุมชนเมืองทั้งหมดอยู่ด้านตะวันตกและด้านใต้ในแขวงอนุสาวรีย์และคลองถนน ส่วนพื้นที่ชุมชนชนบท เกษตรกรรม และที่ว่างเปล่าอยู่ด้านตะวันออกของเขต อันเป็นพื้นที่ในแขวงท่าแร้ง ซึ่งจะสอดคล้องกับรูปแบบและลักษณะการตั้งถิ่นฐานและการเจริญเติบโตของชุมชนจากอดีตจนถึงปัจจุบัน การใช้ที่ดินในบริเวณชุมชนเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยทั่วไปเป็นแบบผสมระหว่างพักอาศัยกับพาณิชย์กรรมในขณะที่ชุมชนชนบทจะเป็นที่อยู่อาศัยเพียงอย่างเดียว การใช้ที่ดินที่มีปริมาณสูงที่สุดในเขตบางเขนคือ การใช้ที่ดินประเภทว่างและเกษตรกรรม รองลงมาได้แก่ การใช้ที่ดินประเภทที่พักอาศัย

จากบทบาทและปัจจัยต่างๆ ที่ส่งเสริมให้ศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่เกิดการพัฒนาและขยายตัวมากขึ้นโดยเฉพาะการขยายตัวของศูนย์พาณิชย์กรรม ซึ่งในปัจจุบันพาณิชย์กรรมเดิมไม่เพียงพอในการให้บริการ จึงจำเป็นต้องพัฒนาพื้นที่ศึกษาเพื่อเป็นศูนย์กลางพาณิชย์กรรม สามารถรองรับกิจกรรมตลอดจนความต้องการในอนาคตได้อย่างเพียงพอ มีความต่อเนื่องของกิจกรรมอย่างเหมาะสม

การศึกษามหาบทของพื้นที่ ได้นำมากำหนดกิจกรรมของโครงการโดยมีกลุ่มกิจกรรมที่สำคัญ 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มธุรกิจการค้า ประกอบด้วย อาคารพาณิชย์ ตลาดสด กลุ่มการบริการ ประกอบด้วยสำนักงาน กลุ่มพักอาศัย ประกอบด้วย คอนโด แฟลต บ้าน และกลุ่มรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วยสวนสาธารณะ ที่โล่งว่างเพื่อการนันทนาการ และรักษาคุณภาพแวดล้อม

ในการวางแนวทางในการพัฒนา โดยได้นำผลการศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน นโยบายและเป้าหมายในการพัฒนา รวมทั้งความต้องการพื้นที่ของกิจกรรมต่างๆ นำมาสรุปร่วมกับแนวความคิดในการออกแบบและวางผัง โดยได้เน้นความคิดในการพัฒนาประกอบด้วย แนวความคิดในการจัดระบบโครงข่ายคมนาคม แนวความคิดในการจัดกลุ่มกิจกรรมลงในพื้นที่ แนวความคิดในการกำหนดจินตภาพ ฯลฯ โดยนำแนวความคิดต่างๆ มาประกอบเพื่อสรุปเป็นผลของการออกแบบวางผังพื้นที่ศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่

7.2 ข้อเสนอแนะ

สำหรับการศึกษาโครงการพัฒนาศูนย์ชุมชนชนานเมืองสะพานใหม่ ครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาทั้งในส่วนของทางด้านข้อมูลและการออกแบบซึ่งนำไปสู่การปฏิบัติ แต่บางส่วนของด้านการศึกษาข้อมูลที่ไม่ได้เป็นส่วนสำคัญของโครงการมากนัก จึงเป็นการศึกษาและนำเสนอเพียงขั้นต้นเท่านั้น ดังนั้นหากมีการศึกษาถึงรายละเอียดเพิ่มเติมในเรื่องของข้อมูลให้ลึกถึงรายละเอียดต่างๆ ก็จะทำให้โครงการมีความสมบูรณ์ในภาคข้อมูลมากยิ่งขึ้น ซึ่งอาจจะนำไปสู่แนวความคิดและทฤษฎีใหม่ในอนาคต

หนังสืออ้างอิง

ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชนเมือง,คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์,มหาวิทยาลัยศิลปากร.

รายงานฉบับสมบูรณ์ แผนผังพัฒนาเขตกรุงเทพมหานคร เขตบางเขน, กรุงเทพฯ : บริษัท
เจ.ปรีน โปรเซส จำกัด, 2540

สมพล ดำรงเสถียร. "โครงการพัฒนาย่านพาณิชยกรรมใหม่ ชุมชนเมืองนครสวรรค์".

วิทยานิพนธ์สถาปัตยกรรมศาสตร์มหาบัณฑิต ภาควิชาการออกแบบและวางผังชุมชน
เมือง, คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2535

สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร, กรุงเทพมหานครปีที่ 27, ตุลาคม 2542. WWW.BMA.-EPD.GO.TH

สำนักผังเมืองกรุงเทพมหานคร, แผนพัฒนากรุงเทพมหานครสู่เมืองน่าอยู่, กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
อมรินทร์พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง, 2549

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้